LAB. 27 ...B. PLANTENTEELT
WAGENINGEN

TWEEDE BESCHRIJVENDE RASSENLIJST VOOR FRUIT

TUINBOUWPLANTENTEELT
WAGENINGEN

1934

Landbouwhogeschool

...N DOOR

...JRINGSDIENST (N.A.K.)

66675 -
1934
NN36900

NADRUK VERBODEN

WIE ASEPTA SPUIT OOGST MOOI FRUIT

„GEEL"

„MINERAMULS"

het speciale bloedluis-, bladluis- en spintbestrijdingsmiddel.

Er is in het land geen andere Vruchtboomcarbolineum, die zich in de vele jaren van haar erkenning door den Plantenziektenkundigen Dienst te Wageningen zoo uitstekend heeft weten te handhaven als:

VRUCHTBOOMCARBOLINEUM

»ASEPTA«

De laagste temperaturen zijn zonder invloed op dit voortreffelijke, immer stabiele kwaliteitsproduct!!

Eenigste fabrikante:

ASEPTAFABRIEK - DELFT

TELEFOON 532 (2 Lijnen)

Wij hebben groote verscheidenheid en voorraad van alle Plantenziektenbestrijdingsmiddelen voor fruit-, groente- en bloemcultuur; tevens SPROEI-MACHINES voor hand- en motorkracht in diverse uitvoeringen.

„ASEPTA" producten, dus vertrouwd!!

Agenten en depôts over het geheele land.

TWEEDE BESCHRIJVENDE RASSENLIJST VOOR FRUIT

TUINBOUWPLANTENTEELT
WAGENINGEN

1934

UITGEGEVEN DOOR
DEN NED. ALG. KEURINGSDIENST (N.A.K.)

VOORBERICHT VOOR DEN TWEEDEN DRUK

In samenwerking met de talrijke medewerkers, aan wie ik voor hun zoo waardevolle raadgeving en voor hun groote moeite veel dank verschuldigd ben, is de rangschikking der verscheidenheden herzien. Evenmin als bij den eersten druk heb ik hier alle inzichten geheel weergegeven. Niet alle medewerkers stellen zich op het standpunt van een *bedrijfsleiding,* die in den moeilijken strijd om het bestaan slechts tevreden kan zijn, wanneer hooge opbrengst en goede prijs samengaan en ook niet allen hebben tevens bedacht, dat het *algemeen belang* ten slotte wel eens zijn veto dient uit te spreken, wanneer de oogelijkheid een minderwaardig gewas bedriegelijkerwijze duur doet verzilveren. Maar er zijn meer redenen aanwezig geweest om wel eens van een advies af te wijken. Er blijken ook in het groote fruit *degeneratieziekten* voor te komen en dit maant tot groote voorzichtigheid wanneer wordt aanbevolen om de een of andere antiquiteit weer in eere te herstellen. Ook de eisch der *beperking* blijft klemmen. En ten slotte moet ik nog bewijzen hebben, dat een opgegeven variëteit inderdaad bestaat! Vreemdelingen *zonder paspoort* heb ik niet opgenomen.
Sommige varieteiten heb ik zelf niet beschreven. Ze zijn gemerkt met een * vóór den naam.
Een nieuw bestanddeel vormen de onderstammen.
Ook de opgaven der synoniemen en de beschrijvingen zijn nieuw of aanmerkelijk vergroot.
Een register der namen moge van nut zijn.
Tot mijn leedwezen is de alfabetische rangschikking binnen de groepen A, B, C en D nog niet ingevoerd. Dat zij voor een volgenden druk, die met veel verbeteringen — waarvoor ik gaarne de gegevens reeds inwacht — moge worden toegerust.

Breda, December 1933. Dr. I. RIETSEMA.

INLEIDING.

DE INDEELING VAN NEDERLAND IN 6 GEBIEDEN

Nederland is, overeenkomstig de kaart van blz. 7, verdeeld in 6 gebieden, ieder gekenmerkt door een eigen klimaat. Meestal zijn de grenzen zeer flauw, zoodat de door ons getrokken scheidingslijnen iets willekeurigs hebben. Zij loopen echter alle door streken, waar heel weinig ooftteelt is: door veen, over zandbergen, wateren, e.d.

Gebied I. Zeeland, een smalle strook van Noord-Brabant en het Zuid-Westen van Zuid-Holland. *Gunstig zeeklimaat.* Veel wind, zachte winters, koele zomers, weinig nachtvorst, weinig regen. Slechts rakelings langs de kust kan het klimaat hier algeheel onbruikbaar zijn.

Windschutsels raadzaam; klimaat voor vroege bloeiers en voor stookkasten.

Gebied II. Noordzeekuststrook van den Haag tot Rottum. *Ongunstig zeeklimaat.* Veel wind, zachte winters, koele zomers, weinig nachtvorst, en op het vastelandsgedeelte van dit gebied veel regen, vooral in zomer en herfst.

Windschutsels raadzaam; klimaat voor aardbeien en koude serres. Verdere fruitteelt is hier nauwelijks mogelijk.

Gebied III. Kleigebied van Steenbergen tot Delfzijl. *Bruikbaar zeeklimaat.* Tamelijk veel wind, tamelijk koele zomers, matige tot strenge winters, matig veel nachtvorst en uiteenloopenden, doch over het algemeen niet meer dan middelmatigen regen.

Goede luchtstreek voor bessen, in het westelijk gedeelte ook voor hazelnoten. Koude serres en vooral die appels en peren, die niet te gevoelig zijn voor wind en schurftziekte. De grond leent zich slecht voor kersen.

Gebied IV. Zandstreken benoorden den Rijn en het IJsselgebied. *Ongunstig landklimaat.* Matige wind, warme zomers, strenge winters, veel nachtvorst en tamelijk veel zomerregen. Men plante hier vooral late bloeiers. Enkele peren zijn hier minder schurftig dan in het Westen.

Gebied V. Rivierkleistreek en zandgedeelten van Noord-Brabant en Limburg. *Tamelijk gunstig landklimaat.* Matige wind, warme zomers, matige winters en — behalve in de oostelijke zandstreek — tamelijk weinig nachtvorst, regen matig. Een uitgesproken geschiktheid voor bepaalde takken der ooftteelt kan men hier niet vaststellen, doch wel een practisch voldoende bruikbaarheid voor alle onderdeelen der fruitteelt, die zich hier dan ook in alle gedaante blijkt te ontwikkelen.

Gebied VI. Zuid-Limburg. Zwakke wind, zeer warme zomers, zachte winters, weinig nachtvorst, matige regen, droge lucht. *Gunstig landklimaat.*

Bijzonderlijk kersen, peren en pruimen worden hier van een goede hoedanigheid. Voor frambozen en bessen, vooral laatbloeiende bessen is de luchtgesteldheid hier echter minder passend dan dichter bij de zee. De opmerking moet gemaakt worden, dat hier, evenals trouwens elders, de nachtvorst en windschade sterk onder invloed staan van toevalligheden in het terrein. Laagten en luwten hebben veel nachtvorst, hoogten en vlakten veel wind.

DE INDEELING VAN HET OOFT IN 4 GROEPEN

We onderscheiden 4 groepen, A, B, C en D.
A zijn de meer algemeen aanbevolen verscheidenheden. Zij vormen als het ware het algemeene Nederlandsche sortiment.
B zijn die verscheidenheden, die geen algemeene aanbeveling verdienen, doch slechts plaatselijk, bijvoorbeeld in 1 of 2 districten thuis zijn of die slechts voorwaardelijk mogen worden aanbevolen, n.l. voor bestuiving of in handen van bijzonder ervaren tuinders, e.d. Zij vormen een helaas niet geheel onmisbare aanvulling op het sortiment A.
C zijn de nieuwe en minder bekende variëteiten. Daarvan is nog weinig ervaring opgedaan. Zij gaan na verdere observatie hetzij naar A of B, hetzij, indien zij ongeschikt zijn, naar de zwarte lijst, D. Men zij met de aanplanting hiervan zeer voorzichtig.
D is de lijst der onbruikbare rassen. Er is echter onbruikbaarheid en onbruikbaarheid. Sommige verscheidenheden staan op D omdat een ieder ze veroordeelt, zooals de Charlamowsky, andere daarentegen omdat de boomkweeker ze niet kan leveren, weer andere omdat de contrôle op echtheid ons onmogelijk is, weer andere omdat zij door minderwaardige qualiteit den naam van ons ooft op de markt schaden.
Rassen onder D genoemd kunnen geen plombeering verwerven en krijgen dus van de keuringsdienst van den N.A.K. geen aanbeveling mee. Wij hopen dat zij uit onze kweekerijen zullen verdwijnen, al moge het zijn, dat enkelen er later, ontdaan van synoniemen en vrij van homoniemen, van bijmengselen of degeneratieziekten weer gaarne worden teruggehaald.

NEDERLANDSCH FABRIKAAT
IN NATIONALE VERPAKKING

In water oplosbaar - Chloorvrij

A S F KORRELS

Geconcentreerde Volledige meststof in korrelvorm

Stikstof. Fosforzuur en Kali in elke technisch-mogelijke verhouding.

Hoogste concentratie
Voordeeligste bemesting

Ook door besparing van vracht, bergruimte en uitstrooikosten.

Veel gevraagd worden o.a.:

A S F Korrels 12 x 10 x 18
A S F Korrels 10 x 15 x 18 en
A S F Korrels 17 x 15 x 18 .

welke laatste stikstof in Salpeter- en ammonniakvorm bevatten.

Inlichtingen en Brochures aan het Hoofdkantoor van de

N.V. AMSTERDAMSCHE SUPERFOSFAATFABRIEK

N.V. VEREENIGDE CHEMISCHE FABRIEKEN

UTRECHT - MALIEBAAN 81

Juist verschenen:

Economische Bemesting in den Tuinbouw.
(In de Glasculturen)

VRAAGT DEZE GEÏLLUSTREERDE GRATIS BROCHURE

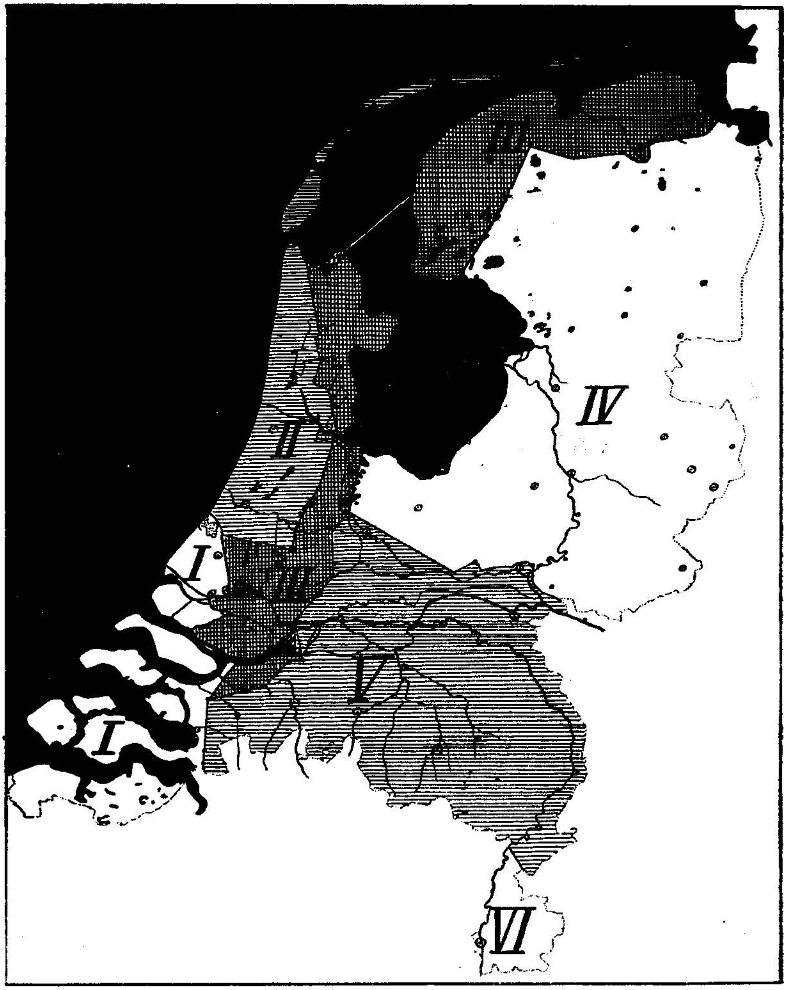
I
II
III
IV
V
I
VI

ONDERSTAMMEN.

Appel.

Rangschikking naar groeikracht.

A en B

a **East-Malling Type IX.** Paradis jaune de Metz. Fransche onderstam. Groei zeer zwak. Takstand van den onderstam breed. Glanzend blad en geelgrauwe opperhuid der twijgen. Voor kleine boomvormen op betere gronden. Niet voor hoog- of halfstam.

b **East-Malling Type II.** Doucin. Niet te verwarren met de zoogenaamde Doucin amélioré (= Type V). Fransche onderstam. Groei tamelijk zwak. Takstand opgericht. Gekenmerkt door talrijke lenticellen. Voor betere en middelmatig goede gronden. Niet voor hoog- of halfstam.

c **East-Malling Type VI.** Rivers' Nonsuch Paradise. Engelsch. Groei krachtig. Opperhuid der twijgen geel- of groenachtig grauw. Weinig in het oog loopende, doch talrijke lenticellen. Schijnt voor drogere gronden ongeschikt.

d **East-Malling Type XIII.** Groei krachtig. Opperhuid der twijgen bruin. Talrijke lenticellen. Bladrand scherp ingesneden. Weinig ervaring.

e **East-Malling Type I.** Broadleaf English Paradise. Engelsch. Groei krachtig. Huid der twijgen dofbruin. Bladeren zeer groot. Is misschien voor hoog- en halfstam bruikbaar.

f **East-Malling Type XVI.** Ketziner Ideal. Duitsche onderstam. Groei zeer krachtig. Aanbevolen voor groote boomen. Wellicht ook voor hoog- en halfstam. In Duitschland zeer gebruikelijk.

g **Zaailingen.** Groeikracht variabel. Den krachtigsten groei vertoonen doorgaans de zaailingen van diploide appels. Verschillende ouderwetsche zoete appels leveren goede zaailingen, zooals o.m. Zoete Veen en Kaneelzoet. Aanbevolen voor hoog- en halfstam voorzoover die niet op f of e staan.

C

Rangschikking naar de volgorde der nummers.

East-Malling Type III Holly Leaf.
East-Malling Type IV Holstein Doucin.
East-Malling Type V Doucin Amélioré.
East-Malling Type VII.
East-Malling Type VIII Pommier. Paradis.
East-Malling Type X.
East-Malling Type XI.
East-Malling Type XII.
East-Malling Type XIV.
East-Malling Type XV.

A

a **Zaailingkriek.** Men neme zaailingen van wilde krieken. Verbastering of vermenging met zure kersen kan tot afkeuring leiden.

b **East-Mallingsche** ongeslachtelijk gekweekte Mazzards.

c **Zaailing Prunus Mahaleb.**

D

Zaailingen of ongeslachtelijk gekweekte kersen behoorende tot de groepen der Rojalen of Walen.

Peer.

A

a **Zaailing peer.** Men neme zaailingen van peren, die veel goed ontwikkelde pitten bevatten, zooals Pieter-Jan-Huig. Zwak groeiende zaailingen moeten worden verwijderd.

b **East-Malling type A.** Kweepeer. Vermoedelijke naam Kwee van Angers.

c **East-Malling type C.** Kweepeer. Takstand zeer steil, kort.

De onderstammen b en c worden slechts aanbevolen voor de klei-

en veengronden van het lage deel des lands en slechts voor bepaalde peren. Kwee-onderstam geeft kleinere boomen, die vroeger dragen, vermindert de vatbaarheid voor schurft, verhoogt de neiging tot muskussmaak en geeft grootere, vaak iets eerder rijpende vrucht.

D

East-Malling type B, D, E, F en G.

Perzik.

A

a **Roode Kroosjespruim.** Vrucht rood, blad geelgroen, loten kaal. Voor leiboomen op vochthoudenden grond.

b **Zaailing Perzik.** Men neme zaad van de in 't Zuiden des lands op het zand veel gekweekte kleine perziken, pierken, purken, porsen of rouwkousen genaamd. Voor struikvorm op hoogen grond.

B

c **Zaailing Saint-Julien.** Wordt niet voor bepaalde doeleinden aanbevolen.

C

d **Prunus Davidiana.** Voor hoogen grond.

Pruim.

A

a **Varkenspruim.** Vrucht blauw, hard, zuur. Groeit krachtig. Wordt toegelaten voor alle pruimen; verdient voor Czar en wellicht voor President, Monarch en Early Laxton geen aanbeveling. Veel oploop.

b **Tonneboer.** Vrucht geel, week. Groeit krachtig. Is waarschijnlijk voor talrijke pruimen bruikbaar. Weinig oploop.

B

c **de Eastmallingsche onderstammen:** Broadleaf shining Mussel, Common Mussel, Pershore, Brompton, Common Plum.

d Varieteiten van Prunus cerasifera.

TAMME VERSCHEIDENHEDEN

Aalbes.

A

Roode en Witte Bes. Voor zwarte bes zie onder Z.

1 **Prince Albert.** Ribes petraeum Wulf.
Verrière rouge, Rouge de Hollande, Holländische Rote, Duitsche zure, Dikkop. Bunyard, Handb. p. 156. Gekl. pl. Schaale Stein- und Beerenobst p. 85.
Oude bes, vermoedelijk reeds in 1758 door Knoop bedoeld als „groote roode bes met roode bloesem". Herkomst onbekend.
Bloesem laat, roodachtig, klokvormig. Vrucht sterk zuur, laat, tamelijk groot, in flinke trossen. Groei krachtig. Gezond. Draagt doorgaans rijk. Als versche vrucht oneetbaar; uitsluitend fabriek. Vraagt veel suiker. Gevoelig voor regen.

2 **Fay's Prolific.** Ribes sativum Syme var. macrocarpum Bailey.
Fay's new prolific, Fay's Fruchtbare. Bunyard Handbook p. 152. Gekl. pl. in Schaal, Stein- und Beerenobst p. 82. In 1868 gewonnen door Lincoln Fay te Portland N.Y.
Bloesem vroeg, bronsgeel, schotelvormig. Vrucht licht zuur, middentijds rijp, groot, in middelmatige tros. Ruit vaak. Groei matig tot krachtig. Maakt veel blinde twijgtoppen. Gezond. Draagt middelmatig.
Goed voor tafelbes. **Bruikbaar onder glas.** Gevoelig voor nachtvorst.

C

3 **Erstling aus Vierlanden.** Waarschijnlijk een bastaard.
Rheinland.
Schaal, Stein- und Beerenobst, met gekl. pl.
Omtrent den oorlog gevonden in een tuinderij bij Hamburg en door H. Rosenthal te Rötha in den handel gebracht.
Bloesem tamelijk vroeg, flauw roodachtig getint, klokvormig. Vrucht lichtzuur, vroeg, tamelijk groot, in groote tros. Groei krach-

tig. Gezond. Draagt rijk.
Fabrieks- of tafelbes. Onbruikbaar onder glas. Gevoelig voor regen.

4 **Laxton's Perfection.** Ribes sativum Syme var. macrocarpum Bailey. Heros.
Bunyard Handbook p. 155. Gekl. pl. bij Schaal, Stein- und Beerenobst p. 83. In 1910 in den handel gebracht door Gebr. Laxton.
Bloesem vroeg, groengeel, schotelvormig. Vrucht lichtzuur, middentijds, zeer groot, in flinke tros. Groei zwak. Waarschijnlijk nog al vatbaar voor virusziekten. Draagt middelmatig.
Goed voor tafelbes. Bruikbaar onder glas. Barst bij regen buiten nogal.

D

Laxton's No. I.
Witte bessen. Zoolang geen productieve, gezonde, sterke, fraaie en smakelijke witte bes kan worden aangewezen, wordt de groep der witte bessen met inbegrip van de hieronder genoemde ontraden: Langtrossige Witte, Witte Parel, Hollandsche Witte, Witte van Bar le Duc, White Transparent, Weisser aus Jüterbog en Weisse Kaiserliche.
Oude Nederlandsche Roode bessen. Hoewel zich hieronder uitstekende stammen bevinden, zijn, voor zoover ons bekend, geen belangrijke, vertrouwde partijen plantgoed meer algemeen voorhanden, kan althans omtrent het aanwezig plantgoed onzer kweekerijen in het algemeen geen waarborg worden gegeven; te minder omdat juist in deze groep veel synoniemen en homoniemen voorkomen. We moeten dus nog afzien van het keuren van Geelsteel, Hoornsche, Sint Anna's Korfke, Westlandsche, Lentsche, Loppersumsche, Vlijmensche, Losdorper, Oostvoornsche e.d.

	District.					
	I	II	III	IV	V	VI
1 Prince Albert.	x	—	x	x	x	o
2 Fay's Prolific.	x	x	x	x	x	x
3 Erstling aus Vierlanden.	—	x	x	x	x	x
4 Laxton Perfection.	—	—	x	—	x	—

x = geschikt. — = onbekend. o = ongeschikt.

Aardbei.

A

1 **Jucunda.** Fragaria chiloensis Duch. hybrida.
Amazone, Late Mof, Walluf, Elers Fruchtbare, Wüdericher Volltragende.
In 1854 gewonnen door J. Salter te Hammersmith Engeland.
Schaal, Stein- und Beerenobst p. 96 met gekl. pl.; Deutschlands Obstsorten No. 272 id.
Bloei laat. Vrucht groot, regelmatig gevormd, hartvormig of stomp kegelv., stevig, laat middelmatig van smaak, gewoon rood van kleur, vleesch bleekrood. Vruchtbaar. Blad glanzend, ongeveer vlak, groot, met weinig behaarden steel. Vraagt selectie plantgoed. Tafel en fabriek.

2 **Deutsch Evern.** Fragaria chiloensis Duch. hybrida.
Vroege Mof.
In 1903 gewonnen door Joh. Böttner te Frankfurt a. d. Oder.
Schaal, Stein- und Beerenobst p. 90 met gekl. plaat. Deutschlands Obstsorten No. 265 id.
Bloei vroeg. Vrucht middelmatig groot tot groot, later in het seizoen en bij oudere of minder gezonde planten spoedig te klein. Kegelvormig, bij zeer groote vruchten overlangs gegroefd, stevig, ook in den kook, goed van smaak, gewoon van kleur, rood van vleesch, vroeg.
Blad matig groot, iets gevouwen, lobben toegespitst, scherp van rand en met ruigen steel. Tamelijk sterk vatbaar voor degeneratieziekten. Vraagt selectie van plantgoed. Slechts matig vruchtbaar, vooral in verband met

nachtvorst. Geschikt voor glas en buiten. Tafel en fabriek.

3 **Madame Lefeber.** Fragaria chiloensis Duch. hybrida. President Roosevelt.
Journal Royal Hort. Soc. XLVII p. 53.
In den handel gebracht door R. Hendriksen te Reeuwijk en genoemd naar een te Gouda of Boskoop woonachtige familie. Herkomst onbekend. Men meent wel, dat deze aardbei oorspronkelijk anders heet. Hoe, weet de schr. niet. Wellicht Incomptable. Bloei vroeg. Vrucht groot, regelmatig kegelvormig, week, matig van smaak, donkerrood, donkerroodvleezig, iets na No. 2 rijpend. Top blijft vaak groen en daarom wel eens minder goed in prijs. Sommigen klagen over moeilijke onkruidbestrijding. Blad bleek, kloek, vaak sterk omhoog krullend, stomp, stomp gezaagd, zeer ruig van steel. Meeldauw, verder weinig ziekte. Tafel. Kan onder glas worden geteeld. De meesten hebben echter liever No. 2, althans in het Zuid-Westen des lands.

4 **Madame Moutot.** Fragaria chiloensis Duch. hybrida.
Fraisier tomate, Madame Kooy, Princes Juliana.
Deutschlands Obstsorten No. 276c gekl. pl.; Schaal, Stein- und Beerenobst p. 94 id.
Fransche aardbei vermoedelijk van het begin dezer eeuw.
Bloei middentijds. Vrucht zeer groot, onregelmatig, vaak ruw geribd, niet zelden hol, matig stevig, zeer flauw van smaak, bleek van kleur, bleekvleezig. Halflaat. Blad zeer groot, meestal iets omlaag gewelfd, stomp gelobd, zeer ruig van bladsteel. Sterk vatbaar voor degeneratieziekte. Selectie noodzakelijk. Meeldauw. Voor étalage. Deze aardbei wordt in de centra niet graag geplant in verband met de minder goede vrucht.

B

5 **Oberschlesien.** Fragaria chiloensis Duch. hybrida.
Moulin rouge.
Schaal, Stein- und Beerenobst p. 98 met gekl. pl. Deutschlands Obstsoorten No. 271d id.
Vermoedelijk omstreeks 1923 door Schindler te Proskau gewonnen.
Bloei tamelijk laat. Vrucht groot tot zeer groot, regelmatig, kam- of kegelvormig, week, middelmatig van smaak, gewoon van kleur, roodvleezig, tamelijk laat. Zeer vruchtbaar. Blad groot, vaak een weinig omhoog of omlaag gekruld, tamelijk scherp gerand en met ruigen, groenen steel.
Tafel. Ongeschikt voor fabriek en verzending.

6 **Scarlet.** Fragaria virginiana Duch.
Een der weinige verscheidenheden van de volkomen winterharde Noordamerik. aardbei, die we nog kweeken. Stellig zeer oud. Oorspronkelijke naam misschien iets langer dan de hier gegevene. Niet te verwarren met de recente Schotsche Scarlet. Kleine Breda'sche, Breda'sche, Nassauwer, Skarlakans Smultron. Bloei vroeg. Vrucht klein, plat rond, minder lang dan breed; blijft heel in den kook, zeer geurig, donker rood, roodvleezig, vroeg. Matig vruchtbaar. Gezond. Blad klein, weinig behaarde steel, scherpe zaagrand. Tafel, fabriek. Laat zich verzenden. Niet voor glasteelt. Veel arbeid.

D

Ananasaardbei.
Louis de Vilmorin.
Barnes Large White.
Sieger.
Maandbloeier.

		I	II	III	IV	V	VI
A	1 Jucunda.	x	x	x	x	x	x
	2 Deutsch Evern.	x	x	x	x	x	x
	3 Mme Lefeber.	o	x	x	x	x	x
	4 Mme Moutot.	x	o	x	x	x	x
B	5 Oberschlesien.	o	x	x	x	x	x
	6 Scarlet.	o	o	o	—	x	—

x = geschikt. — = onbekend. o = ongeschikt.

A

1 **Schoone van Boskoop.** Belle de B., Schöner von B., **Goudreinette** (falso), Rein. monstrueuse (falso), Reinette von Montfort. Nederl. Boomg. I No. 43, gekl. pl. Waarschijnlijk in de 18 eeuw onder Utrecht, bij Montfoort wellicht, ontstaan. Bloeit middentijds, vraagt kruisbestuiving. Boom op wild groot en laat dragend. Op den duur voldoende vruchtbaar. Duurt den winter uit. Vrucht groot, bijna rond, iets meer hoog, groen, later geel met veel roest en neiging tot blos. Scherp zuur, in nawinter matig. Zeer goede hand- en moesappel. Struik en kroonboom. Alle onderstammen. Zand of klei. Vraagt luwte. Wat schurft en, soms zelfs veel, kanker.

2 **Lemoenappel.** Rond 1885 gewonnen door Notaris J. H. Th. W. van den Ham te Lunteren en aldaar 1899 bekroond. Bloei middentijds, zelffertiel, misschien toch kruisbestuiving gewenscht. Vrucht groot, iets plat, bijna rond, groen, later geel met veel roest, geen blos. Aangenaam zuur. Zeer goede tafelappel. Tot in winter. Boom op wild zeer groot en zeer laat dragend. Later voldoende vruchtbaar. Struik en kroonboom. Alle onderstammen. Zand of klei. Op goeden grond weinig ziekte. Voldoet in Zeeland niet.

3 **Cox's Orange Pippin.** Cox's Orange, Cox's Orangen Renette, Orange de Cox. Rond 1830 gewonnen door Cox te Colnbrook Lawn, Bucks, Engeland en in 1850 door Ch. Turner in den handel gebracht. Bunyard Handbook I p 43. Deutschl. Obsts. gekl. pl. Bloei middentijds, zelfsteriel. Princesse Noble bestuift dezen appel. Boom op wild matig groot en vroeg dragend. Vruchtbaar. Vrucht matig tot klein, ongeveer rond, regelmatig, groen, later geel met veel blos en eenig roest. Duurt den winter in. Aangenaam zuur. Bijzonder fijne handappel. Struik, desnoods kroonboom. Alle onderstammen; windvast. Zand of klei. Wat schurft en soms veel kanker. Gevoelig voor Calif pap.

4 **Early Victoria.** Emneth Early. In 1899 door de fa. Cross te Wisbech in den handel gebracht. Bunyard Handbook p 53.
Bloei middentijds. Boom op wild matig groot en zeer vroeg dragend. Bijzonder vruchtbaar. Vrucht matig groot, onregelmatig, iets hoog, groengeel, vaak met een lijn overlangs. Augustus-September. Zuur. Moes. Struik, desnoods kroonboom. Onderstam sterk. Matig windvast. Zand of klei. Doorgaans weinig ziekte.

5 **Transparente de Croncels.** Apfel aus Croncels. In 1869 gewonnen door het Fransche kweekershuis Baltet te Troyes (Aube). Deutschlands Obsts. Gekl. pl.
Bloei tamelijk vroeg. Boom op wild flink, matig vroeg dragend. Later goed vruchtbaar. Vrucht middelmatig groot tot groot, regelmatig, rond, bleekgeel met goudgele zonzijde. Zeer week. September. Lichtzuur. Handappel. Struik of kroonboom. Nogal windvast. Zand of klei. Meestal gezonde boom, een enkele maal kanker. In Friesland te schurftig (zie Rein. v. Ekenstein). Gevoelig voor Californische pap. Lastige soort. Onderstam b.

6 **Bloemeezoet.** Herkomst onbekend. Waarschijnlijk 19e eeuw en Geldersch. Bloei laat. Op wild, groote boom, tamelijk laat dragend. Vrucht middelmatig groot, ongeveer rond, regelmatig, zeer zachtvleezig, groen met fraaie roode streeping, zoet. Handappel. September. Kroonboom. Windvast. Gezond. Klei.

7 **Yellow Transparent.** White Transparent, Transparente jaune, Weisser Klarappel, Vitt Kläräpple, Klaraeble.
Uit het Baltische deel van 't oude Tsarenrijk, men meent wel Lijfland. Bloei middentijds. Boom op wild matig groot, zeer vroegdragend. Vruchtbaar. Vrucht middelmatig groot, iets hoog, regelmatig, bleek groen, Juli-Augustus, iets knappend, zuur, goede moesappel, als handappel juist bruikbaar. Onderstam sterk. Struik. Nogal windvast. Zand of klei. Weinig schurft, veel kanker, veel zaagwesp.

8 **Manks Codlin.** Manks Appel. Door Kewley op 't eiland Man gewonnen. Droeg voor 't eerst in 1815. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Zelffertiel. Bloei vroeg. Boom op wild doorgaans klein, buitengewoon vroegdragend. Zeer vruchtbaar. Vrucht middelmatig tot klein. Bij behoorlijk dunnen beter. Kegelvormig, iets hoog, geelgroen met bleeken blos, vast, lichtzuur. Goed voor de bakkerij (appelbollen). Minder goede handappel. September-October. Struik. Onderstam sterk. Nogal windvast. Zand of klei. Meestal tamelijk gezond. Meeldauw. Zaagwesp.

9 **Sterappel.** Reinette rouge étoilée, Starappel, Sterreinette, Rote Sternreinette, Pomme de Coeur. In 1830 voor het eerst beschreven. Men meent, dat de appel uit Nederland of België afkomstig is, rond Maastricht, Luik of Sint Truyen. Bloei laat, gaarne kruisbestuiving, bijv. Brab. Bellefleur, Court pendu. Boom op wild groot, laat dragend. Later meestal behoorlijk vruchtbaar. Vrucht middelmatig, rond, regelmatig, na eenige bewaring geheel rood, licht zuur, knappend. Tamelijk goede handappel. October-December. Vermoedelijk voor alle onderstammen. Vraagt luwte. Zand of klei. Zelden ziekte.

10 ***Groninger Kroon.** Engelse Kroon, Zure Kroon, Rond 1875 gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek in den tuin van den heer Engels. De Greeff, Onze appels en peren. Zelffertiel. Op wild tamelijk groote boom, 8 tot 10 m breed, tamelijk vroeg dragend. Vrucht middelmatig groot, hoog, iets kegelvormig, groengeel, later roodgeel met veel blos en streepen, lichtzuur, iets knappend; goede handappel tot Februari. Struik op II, of sterken onderstam of wel kroonboom. Windvast. Meestal gezond. Iets meer schurft dan vroeger. Soms bloedluis. Zand of klei.

11 **Dubbele Bellefleur.** Vermoedelijk oude Nederlandsche appel. De beschrijvingen van Knoop en Leroy (Dict. Pom. III 1873 p 117) behooren waarschijnlijk bij een D. Bellefl. die wij niet kweeken. Geen bloeigegevens. Boom groot op wild en vruchtbaarheid wat laat beginnend. Rijkdragend. Vrucht groot tot zeer groot, onregelmatig, kort kegelvormig, grootendeels rood, lichtzuur. Matige tafelappel tot December. Kroonboom. Zand of klei. Gezond. Stelt geringe eischen aan de verzorging.

12 **Zoete Ermgaard.** Herkomst onbekend. Vermoedelijk Nederlandsch. Was in 't midden der vorige eeuw reeds door 't land verspreid. Nederl. Boomgaard No. 7. Bloei laat; bestuivingseischen onbekend. Boom groot op wild, matig laat dragend, later goed vruchtbaar, doch beurtjaren. Vrucht hoog, middelmatig groot, evenals No. 14 bijna geheel met roode streeping overdekt, doch van levendiger kleur. Sorteert goed. Zoet. Potappel tot ver in den winter. Windvast. Kroonboom. Zand of klei. Gezond. Gevoelig voor zwavel.

13 **Bramley's Seedling.** Triomphe de Kiel. Rond het midden der vorige eeuw gewonnen door Bramley te Southwell (Notts) Engeland. In 1876 in den handel gebracht. Geen bloeigegevens. Boom groot op wild. Vroeg en rijkdragend. Vrucht groot, onregelmatig, plat, groengeel met wat blos, vast, zuur, matig goede moesappel, tot begin der lente. Windvast. Struik op II of sterken onderstam en kroonboom. Gezond. Klei en zand.

14 **Zoete Campagner.** Campagnezoet. Herkomst onbekend. Gold reeds in het midden der vorige eeuw voor zeer oud. Zie Nederl. Boomgaard No. 20. Bloei laat; bestuivingseischen onbekend. Boom groot op wild, matig laatdragend, later goed vruchtbaar, doch beurtjaren. Vrucht onregelmatig, kegelvormig, middelm. groot. Zoet. Potappel tot in den winter. Windvast. Kroonboom. Gezond. Zand of klei. De meeste berichtgevers vinden No. 12 echter beter.

B

15 **Allington Pippin.** Waarschijnlijk in de 2e helft der vorige eeuw in Zuid-Lincolnshire ontstaan en in

EEN GOED ADRES

VOOR HET KOOPEN VAN ALLERHANDE VRUCHTBOOMEN, ZOOWEL STRUIKEN, ALS HOOGSTAMMEN, IN DE AANBEVOLEN SOORTEN IS BIJ

GEBR. RULKENS

BOOMKWEEKERIJEN

TE MAASBRACHT

WIJ HEBBEN VAN ALLE HOOFDSOORTEN ZUIVERE STAMBOOMTEELT

ONDER CONTROLE N.A.K.

HENRI SCHRAVEN

LOTTUM (L.) - TELEFOON 1

BOOM EN ROZENKWEEKERIJEN

Soortenlijst op aanvrage alsmede uiterste prijzen onder opgave van eventueel benoodigd kwantum en soorten. De meesten - zoo niet allen, ook de nieuwere ofwel minder bekende soorten van 't voorradige sortiment in mijne kweekerijen zijn als vruchtdragende boomen in eigen boomgaard en (of) fruittuin voorradig. Door op gezette tijden 't veredelingshout van dusdanige vruchtdragende boomen te nemen, zoo komt zulks aan de soortechtheid alsmede vruchtbaarheid der fruitboomen uit bedoelde kweekerijen ten goede.

Aanbevelend en Hoogachtend,

HENRI SCHRAVEN.

ONDER CONTROLE N.A.K.

P.S. Let bij aankoop fruitboomen niet in hoofdzaak op de uiterlijke, doch vooral op de innerlijke waarde of hoedanigheid der benoodigde fruitboomen.

1916 in den handel gebracht door het kweekershuis Bunyard en Co. te Maidstone. Bloei en bestuiving geen gegevens. Boom op wild klein tot matig, vroeg dragend, zeer vruchtbaar. Vrucht middelmatig tot klein, bij behoorlijk dunnen beter, kort kegelvormig, geel met wat blos en streepen. Vleesch lichtzuur en knappend. Zeer goede tafelappel, in sommige streken tot in December, elders weinig duurzaam. Alle onderstammen windvast. Gezond. Zand. Ervaring in Zeeland minder gunstig.

16 **Renette von Zuccamaglio.** Von Zuccamagliorenett. Gewonnen door Diedrich Uhlhorn Jr. te Grevenbroich, Rheinland. Waarschijnlijk tusschen 1852 en 1870 gezaaid. In 1878 benaamd. Geen bloeigegevens. Boom matig groot, vroeg en rijkdragend. Vrucht rond, groen, later geel met zeer weinig blos, middelmatig groot. Wil gedund worden. Zeer goede handappel tot na den winter. Struik op sterken onderstam. Windvastheid goed. Zand en klei. Meestal gezond, doch in IV acht men bespuiting tegen schurft noodzakelijk.

17 **Present van Engeland.** Heerappel. Herkomst onbekend. Had reeds in 1863 aanmerkelijke verspreiding. Beschrijving Vruchtsoorten 2e reeks 1863 p. 72. Bloei middentijds. Zelffertiel. Boom matig groot, zeer vroeg en rijkdragend. Lastige groei voor den snoeier. Vrucht groen, later geel, met somtijds wat blos, zachtzuur, los, groot klokhuis, zoete tafelappel tot einde winter. Kroonboom. Matig windvast. Neigt tot kanker en min of meer beschadigde vruchten.

18 **Landsberger Renette.** Rond 1853 door Justizrat Burchardt te Landsberg a/d Warthe. Deutschlands Obstsorten, gekl. pl. Bloei middentijds. Zelffertiel. Vrucht middelmatig, kegelvormig, ongeveer zoo hoog als breed, groen, later geel met weinig blos, weinig of geen roest, licht zuur, zacht, middelmatig goede handappel tot halfweg den winter. Boom op wild matig groot, vroeg dragend. Zeer vruchtbaar. Struikvorm op sterken onderstam of desnoods kroonboom. Windvast. Zand. Neigt op veel gronden tot kanker. Weinig schurft in het algemeen. Meeldauw.

19 **Pfirsichroter Sommerapfel.** Perzikroode zomerappel, Persikrött Sommaräpple. Wellicht door J. V. Sickler (1741—1820) uit Frankrijk naar Duitschland gebracht. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Bloei vroeg. Bestuivingseischen onbekend, op wild klein en zeer vroeg dragend. Vrucht middelmatig groot, ongeveer rond, meestal geheel rood, zacht zuur, los, goed voor de tafel. Augustus. Niet in eens plukken. Duurt slecht. Struik op sterken onderstam. Tamelijk windvast. Zand en klei. Weinig kanker en schurft. Meeldauw. Zaagwesp. In Friesland plant men liever de Roode Tulpappel, die daar beter voldoet.

20 **Jacques Lebel.** Jakob Lebel. Rond 1829 gewonnen door J. Lebel te Amiens. Deutschlands Obstsorten Gekl. pl.
Geen bloeigegevens. Boom op wild groot en vroeg en rijkdragend. Vrucht groot, plat, groen met zeer weinig roode streping, licht zuur. Moesappel voor October—December. Goede keukenappel. Struik op sterken onderstam of kroonboom. Vraagt beschutting. Meestal gezond, op natten grond kanker. Zand of klei. Waarschijnlijk is No. 13 beter dan deze.

21 **Lane's Prince Albert.** In de 19e eeuw te Rothampstead gewonnen en in 1857 in den handel gebracht. Bunyard Handbook p. 80.
Geen bloeigegevens. Boom klein tot matig groot, zeer vroeg en zeer rijk dragend. Vrucht middelmatig groot, iets plat, groen met soms eenige roode streeping, zuur. Middelmatig goede moesappel tot in den winter. Struik op sterken onderstam. Vraagt luwte. Druipt. Klei of zand. Gezond. Voorzichtig met zwavel. Waarschijnlijk is No. 13 beter dan deze.

22 **Brabantsche Bellefleur.** Roter Bellefleur. Oude appel van onbekende afkomst. Deutschlands Obstsorten, Gekl. pl. Boom groot. Bloeit laat. Zelffertiel. Draagt op sterken on-

derstam laat. Vrucht klein tot middelmatig groot, wat onregelmatig gevormd. Geel met fraaien blos. Vast van vleesch. Licht zuur. Duurt tot in de lente. Tafelappel. In den handel weinig in trek. Nog slechts in Zuid-Limburg bij gebrek aan een goeden plaatsvervanger aanbevolen.

23 ***Zoete Kroon.** Zoete Winterkroon. Gelijkt op de Rozekroon. Gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek in den tuin van Van der Molen-Stelmaker te Noordbroek rond 1870 en door den heer Brouwer rond 1890 in den handel gebracht. Feestgids Tentoonstelling Provinciale Boomkweekersvereeniging rond 1908. Zelffertiel. Goede stuifmeelleverancier.
Boom matig groot, op wild 6-8 M. breed, vroeg en rijkdragend. Vrucht middelgroot tot klein, bolrond, fraai roodgestreept op goudgelen grond, matig vast tot zacht, zoet. Handappel en goede potappel tot Februari. Struik op sterken onderstam, desnoods kroonboom. Buitengewoon gezond. Wantsen. Voor bijna alle gronden. Wordt aanbevolen ter vervanging van 12 en 14. In Zeeland nog onvoldoende nagegaan.

24 ***Ossenkop.** Oude Fransche. Herkomst onbekend. Genoemd in 1850. Bloei vroeg. Boom groot, met iets hangende takken, vroeg, regelmatig en goed vruchtbaar. Vrucht zeer groot, onregelmatig, iets plat, groen met roode streeping, matig vast, zuur, goede moesappel van September tot Februari. Kroonboom. Niet kieskeurig op grond. Gezond.

25 ***Fransche Zure.** Herkomst onbekend. Bloei vroeg. Bestuivingseischen onbekend. Boom groot, Vruchtbaarheid uiteenloopend. Vrucht middelmatig tot groot, groen met fraaien rooden blos, zeer vast, sterk zuur, goede moesappel tot ver in de lente. Kroonboom. Vatbaar voor schurft.

26 **Reinette van Ekenstein.** R. v. Eckenstijn. Waarschijnlijk kort voor 1830 gewonnen door Jhr. O. R. Alberda van Ekenstein te E. bij Appingedam. Nederl. Boomgaard I No. 45. Geen bloeigegevens. Boom flink, vruchtbaar. Vrucht matig groot, kort kegelvormig, groen, later geel met eenig roest, zacht, licht zuur, zeer goede handappel voor October tot December. Goede moesappel. Deze appel vervangt in Friesland de Transparente de Croncels. Weinig schurft.

27 ***Eisdener Klumpke.** Sabot? Misschien uit de omgeving van Eisden in het Nederlandsche taalgebied. De sterke verspreiding in die streek doet een leeftijd gissen van tenminste 50 jaar, mede in verband met den ouderdom der boomen. Geen gegevens over bestuiving. Bloeit laat. Boom middelmatig tot groot. Sterk hangende takken. Vruchtbaarheid vroeg en zeer voldoende. Vrucht middelmatig tot groot, hoog met knobbel bij den steel, groen met veel roode streeping, zeer stevig, lichtzuur, goede moes- en matig goede tafelappel tot Maart. Hoogstam. Kieskeurig op grond. Zeer schurftig en hier en daar kanker.

28 **Notarisappel.** Rond 1890 gewonnen door J. H. Th. v. d. Ham, notaris te Lunteren en wereldkundig gemaakt op de tentoonstelling aldaar in 1899.
Bloei middentijds. Bestuivingseischen onbekend. Op sterken onderstam een flinke boom, matig vroegdragend. Later voldoende vruchtbaar. Vrucht hoog, tamelijk groot, groen, weinig blos, lichtzuur. Matig goede handappel tot Januari. Struik op b of op sterken onderstam en kroonboom. Vraagt luwte. Druipt. Soms veel schurft. Zand of lichte klei.

C

29 **Princesse Noble.** Kroonappel, Noblesse, Bles, Alantappel, Grosser edler Prinzessin Apfel, Pomme d'Aunée, Prince d'Orange. Prinsesäpple. Zeer oude, misschien inheemsche appel. Werd in 1708 echter als uitheemsch genoemd. Nederl. Boomgaard Gekl. pl. Bloei middentijds. Bestuift No. 3. Boom matig groot, vroeg vruchtbaar, doch waarschijnlijk, ondanks goede ziektebestrijding, niet overrijkdragend. Vrucht matig groot,

groengeel met streepen, hoog, vast, later zacht, lichtzuur, buitengewoon fijne handappel tot halfweg den winter. Struik op sterken onderstam, desnoods kroonboom. Alle gronden. Vatbaar voor schurft. Men zij bedacht op mozaiek. De hooge handelswaarde dezes appels rechtvaardigt een ernstige poging om hem, geholpen door de hedendaagsche ziektebestrijdingsmiddelen, weer in eere te herstellen.

30 **Schöner von Nordhausen.** Gewonnen door Kaiser te Nordhausen bij den Harz en in 1892 verspreid. Deutschlands Obtsorten. Gekl. pl. Deutsche Obstbauzeitung 1916 p.1. Bloeigegevens geen. Boom matig groot, vroeg en rijk dragend. Vrucht rond, middelmatig groot, regelmatig gevormd, groen of bleek groengeel met zachten blos, fraai, tamelijk zachtvleezig, licht zuur, goede tot zeer goede handappel voor herfst en eerste gedeelte des winters. Struik op sterken onderstam. Gezond. Zand. Windvast.

31 **Wealthy.** Rond 1861 gewonnen door P. M. Gideon te Excelsior, Minn. Ver. Staten. Hedrick, Apples of New York II p. 236. Geen bloeigegevens. Boom matig groot en zeer vroeg en rijkdragend. Wil gedund worden. Appel matig groot tot groot, ongeveer rond, groen met schitterende roode streeping, vleesch zacht, lichtzuur met den smaak van veel Amerikaansche appels. Goede handappel voor September. Struik op sterken onderstam. Zand of klei. Vraagt beschutting. Gezond. Een der weinige Amerikanen, die hier een goed figuur maakt.

32 **Gelber Richard.** Grand Richard. Richard jaune. Gul Richard. Körchoven. Meer dan 100 jaar oude Duitsche appel. Wellicht uit Meckelenburg. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Geen bloeigegevens. Middelmatige boom, eenigszins laatdragend en matig vruchtbaar. Hooge vrucht van middelbare grootte, groen, later geel met weinig blos, zacht, lichtzuur; zeer goede handappel voor herfst en voorwinter. Windvast. Gezondheid twijfelachtig.

33 **Koningszuur.** Engelsche Bellefleur.
Rond 1840 gewonnen in een boomgaard te Lienden, die later in eigendom kwam van Js de Kock Aspremont. Maandschrift Ned. Pom. Ver. 1928 p. 35.
Middelmatig groote, hooge, regelmatig gevormde, grootendeels roode, zeer fraaie, sterke, tot laat in den nawinter zijn zuurheid bewarende appel. Zou volgens sommigen minderwaardig zijn, doch wordt door anderen hoog aangeslagen. Boom kloek. Klei.

34 **Ontario.** Rond het midden der vorige eeuw door Ch. Arnold te Paris, Ontario, Ver. St. gewonnen. Hedrick Appels New York I p. 240.
Bloeigegevens geen. Boom matig groot, zeer vroeg, rijk en geregeld dragend. Vrucht groot, plat met zeer diepe holten voor kelk en steel, groen, later geel met blosje, zeer fraai bij inhulling in papier, vast, zuur, goede moesappel tot in de tweede helft van den winter. Struik op sterken onderstam. Zand en klei. Veel kanker. Vrucht rot gemakkelijk in bewaarplaats. Windvast.
De eigenaardige kersappelsmaak verraadt „crab"-bloed.

35 **Åkerö.** Åkerö glasäpple, Schmidts Junkerapfel? Herkomst onbekend. In Zweden (Södermanland) sedert rond 100 jaar gekweekt, doch misschien Duitsch of Nederduitsch van herkomst. Dahl Pomologi I p. 150.
Bestuivingseischen voor ons land niet nagegaan. Boom matig groot. Vrucht middelmatig groot, hoog, zeer fraai rood gestreept op bleeken grond. Vast tot hard, zeer goede, lichtzure handappel voor herfst en vroege winter. Cultuureischen onvoldoende nagegaan.

36 **James Grieve.** Gewonnen door J. Grieve en in 1890 door het Schotsche kweekershuis Dickson te Edinburg in den handel gebracht. Bunyard Handbook I p. 73. Bloeigegevens geen. Boom middelmatig groot, vroeg en rijk vruchtbaar. Vrucht rond, iets kegelvormig, bleek geelachtig met wat blos en

streeping, middelmatig groot, lichtzuur, zeer goede handappel voor September-October. Struik op sterken onderstam, desnoods kroonvorm. Vraagt luwte, druipt. Zand en klei. Voldoet in Zeeland minder goed, daar de vrucht te week is.

37 **Lieve Vrouwenappel.** Rond 1900 gewonnen door M. de Kruyff te Drunen.
Bloeigegevens geen. Boom middelmatig groot, tamelijk vroegdragend. Vruchtbaar. Vrucht middelmatig tot groot, plat, groengeel met fraaie roode streeping, vast van vleesch, lichtzuur, goede tot zeer goede tafelappel voor September. Struik op II, XVI of wild. Zand. Gezond. Vruchten vragen dunning, daar de boom aan trossen draagt en de appels elkaar van den boom groeien.

38 **Dr Seeligs Orangepepping. Dr.** Seeligs Orangerenette, Orangepepping. Gewonnen door den predikant Henzen bij Kiel en genoemd naar Dr. Seelig aldaar. Voor het eerst beschreven in 1879. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl.
Bloeigegevens geen. Boom middelmatig, vroeg en goeddragend. Appel middelmatig groot, rond, groen, later goudgeel, tamelijk zachtvleezig, lichtzuur, zeer goede handappel tot Maart. Meestal gezond; soms kanker. Zand. Windvast.

39 **Zigeunerin.** Voor rond 20 jaren door het kweekershuis Vallen te Swalmen ingevoerd uit Riga, waar de appel werd gekweekt door „Gartendirektor Kuphaldt”. Zelffertiel. Boom vermoedelijk slechts matig, vroeg en rijk dragend. Appel groot, rond, onregelmatig. Buitengewoon fraai rood gekleurd. Vleesch tamelijk zacht, zuur; zuinige tot matig goede handappel, doch op sommige plaatsen en in sommige jaren aanmerkelijk beter. Augustus-September.
Struik op sterken onderstam. Zand of klei. Gezond. Wordt in Groningen wel aanbevolen.

40 **St. Cecilia.** Engelsche appel, door Basham gewonnen.
Bloeigegevens geen. Matig groote boom. Vrucht matig groot, iets hoog, goudgeel met blos en streepen, lichtzuur en zeer goede handappel tot ver in den winter. Klei.

41 **Laxton's Superb.** Recente aanwinst van het Engelsche kweekershuis Laxton. Bloeigegevens geen. Boom waarschijnlijk iets grooter dan die van No. 3, waarop de verscheidenheid overigens gelijkt. Vrucht wat kloeker, iets minder goed van smaak. Duurt zeer goed naar men meent, doch maakt weinig opgang. Alle onderstammen.

42 **Glorie van Holland.** Zou volgens sommigen rond 1880 gewonnen zijn door den Heer Hazelbach te Rockanje. Maandschrift Ned. Pom. Ver. 1932 p. 96—97.
Bloeigegevens geen. Boom middelmatig en tamelijk vroeg en rijk dragend. Fraai gevormd. De appel is rond, middelbaar van grootte, geel met zwakken blos, lichtzuur, zeer goed als handappel tot Februari. Struik op II of sterken onderstam. Voorzoover we kunnen beoordeelen gezond op zand. Op klei wordt over kanker geklaagd.

43 **Jonathan.** Voor 1826 gewonnen door Ph. Rick te Woodstock N.-Y. Ver. St. Hedrick, Apples of New York I p. 172.
Bloeigegevens geen. Boom matig groot, zeer vroeg en rijkdragend. Appel klein tot middelmatig, iets hoog, groen met wat blos. Tamelijk vast, licht zuur, gewone smaak der Amerikaansche appels, tamelijk goede handappel voor herfst en voorwinter. Dikwijls te klein. Struik op sterken onderstam. Warme standplaats. Vraagt luwte. Gezond, behoudens bloedluis. Dunnen.

44 **Bosappel.** Gewonnen door H. Bos te Dodewaard, rond 1880. Maandschrift Ned. Pom. Ver. 1928 p. 38. Bloeigegevens geen. Matig groote, vroegdragende, zeer vruchtbare appelboom, dicht en breed van groei. Platte, bleek geelgroene appel met wat blos. Matig goede tafelappel tot in den nawinter. Windvast. Gezond. Klei.

45 **Reinette Descardre.** Belgische appel van Descardre te Chênée bij Luik. Catalogue descriptif 1927

p. 419.
Bloeigegevens geen. Flinke boom. Appel fraai rood met wat roest, middelmatig groot, rond, zachtzuur, zeer goede handappel voor herfst en voorwinter. Boom voor wat hoogen, warmen grond.

46 **Kesterens Wijnzuur.** Uil. Gewonnen in een boomgaard van J. C. van den Berg te Kesteren, denkelijk rond 1900. Maandbl. Ned. Pom. Ver. 1927 p. 174 en 1928 p. 33.
Bekroond Lunteren 1927. Bloeigegevens geen. Flinke, vruchtbare boom. Middelmatig groote vrucht, gevormd als Brab. Bellefleur, goed gekleurd en zeer goed als handappel tot begin December. Gezond en windvast. Klei.

47 **Royal Jubilee.** Gewonnen door J. Graham te Hounslow en in den handel gebracht in 1893 door het kweekershuis G. Bunyard & Co. te Maidstone. Bunyard, Handbook I p. 114.
Bloei laat. Boom klein en zeer vroeg en rijkdragend. Appel middelmatig groot, soms groot, kegelvormig, bleek geel, soms iets donkerder aan zonzijde. Vaste, lichtzure, goede moesappel. Struik op sterken onderstam. Gezond. Klei en zand.

48 **Beauty of Bath.** Gewonnen te Bailbrook bij Bath, Engeland en geïntroduceerd door de heeren Cooling in 1864. Bunyard Handbook I p. 23.
Matig groote, zeer vroeg en rijkdragende boom. Appel klein, regelmatig gevormd, plat, geel met blos, ruw, zachtvleezig, goed als handappel in Augustus. Struik op sterken onderstam. Gezond. Druipt sterk. Zand en klei. Kan misschien dienen ter vervanging van No. 19.

49 ***Vogel Calville.** Rond 1884 te Hooge Zwaluwe gewonnen door den Heer C. A. Vogel, thans wonende te Goedereede. Kleine boom, zeer vruchtbaar en geregeld dragend. Appel groot, goudgeel, rond, regelmatig, vleesch hard, bij rijpheid zacht, rijpt van October tot Maart. Goede tafelappel. Waarschijnlijk ook zeer goede moesappel. Gezond. Struik op sterken onderstam.

50 ***Eethensche Wijnappel.** Gewonnen te Eethen, vermoedelijk door den Heer Branderhorst in de eerste helft der vorige eeuw. Middelmatig groot, hoog, eigenaardige steelaanzetting, groen, weinig blos, vleesch vast, lichtzuur, zeer fijne tafelappel voor September. Boom middelmatig groot, zeer vruchtbaar, gezond, windvast. Bloei tamelijk laat; bestuivingseischen onbekend. Op sterken onderstam.

51 ***Kafappel.** Witte appel. Nog niet oude appel uit het land van Heusden en Altona. Groote boom, regelmatig dragend. Vruchtbaarheid matig. Zeer groote, in vorm variable, groenwitte, weinig blozende, nogal zachtvleezige, lichtzure, tamelijk goede tafel- en goede moesappel. Bloeit middentijds. Zeer gezond. Duurt tot December.

52 **Keyingappel.** Waarschijnlijk in de tweede helft der 19e eeuw in Oost-Vlaanderen ontstaan.
Bloei middentijds. Bestuivingseischen onbekend. Boom groot en zeer vroeg dragend. Groote vruchtbaarheid. Vrucht middelmatig groot, hoog, groen met veel roest en wat blos, vaste zure handappel van middelmatige hoedanigheid, **of moesappel tot** ver in den winter. Struik op sterken onderstam of kroonboom. Windvast. Groeit op elken behoorlijken grond. Gezond, behoudens lichte schurftaantasting. Wordt op de Zeeuwsche eilanden ontraden.

D

Adam's Pearmain.
Baumann's Renette.
Belle de Pontoise.
Benderzoet.
Bismarck.
Blanke Ribber
Blenheim.
Calville Lesans.
Calville de Londres.
Cellini.
Charlamowski.
Codlin Keswick.
Courtpendu.
Cox's Pomona.
Delicious.

Appels.

Engelsche Pigeon.
Engelsche Winter Goud Pearmain.
Goldrenette Freiherr von Berlepsch.
Grand Alexandre.
Grauwe Fransche Reinette.
Gravesteiner.
Gul Graastener.
Harberts Reinette.
Holleman.
Jasappel.
Jacob Dirk.
Klapstaart.
Lady Sudeley.
Leven Alma.
Linnaeus Pippeling.
Lord Grosvenor.
Lord Suffield.
Luntersche Pippeling.
Luntersche Present.
Queen.
Peasgood Nonsuch.
Péperappel.
Pisangappel.
Roode Astrakan.
Roode Herfstcalville.
Reinette du Canada.
Reinette grise du Canada.
Roode Pigeon.
Schutters Reinette.
Signe Tillisch.
Syde Hemmetje Wit.
Tulpappel (niet Roode Tulpappel).
Virginischer Rosenapfel.
Vlaamsche Schijveling.
Westlandsche Bellefleur.
Witte Astrakan.
Yellow Bellflower.
Zoete Aagt.
Zoete Hollaert.
Zoete Graauwe Fransche Reinette
Zomeraagt.

	I	II	III	IV	V	VI
A						
1 Boskoop	x	o	x	x	x	x
2 Lemoen	o	o	x	x	x	x
3 Cox'Orange	x	o	x	x	x	x.
4 Victoria	x	—	x	x	x	x
5 Croncels	x	o	x	x	x	x
6 Bloemee	x	o	x	x	x	x
7 Yellow	x	—	x	x	x	x
8 Mancks	x	—	x	x	x	o
9 Sterappel	x	o	x	x	x	x
10 Groninger Kroon	o	o	x	x	x	o
11 Dubbele Bellefleur	—	—	o	x	x	x
12 Ermgaard	x	—	x	x	x	o
13 Bramley	x	—	x	x	x	o
14 Campagner	o	o	x	x	x	o
B						
15 Allington	o	—	x	—	x	—
16 Zuccamaglio	o	o	—	x	x	o
17 Present v. E.	o	o	x	x	x	o
18 Landsberger	o	o	o	o	x	o
19 Pfirsichroter	x	o	x	o	o	o
20 Jacques Lebel	o	o	x	x	o	o
21 Lane's	x	o	o	o	o	o
22 Brabantsche Bellefleur	o	o	o	o	o	x
23 Zoete Kroon	x	—	x	—	—	—
24 Ossenkop	o	o	o	o	o	x
25 Fransche Zure	o	o	o	o	o	x
26 Ekenstein	—	—	x	—	—	—
27 Klumpke	o	o	o	o	o	x
28 Notarisappel	o	o	o	x	x	x
C						
29 Princessenobel	—	—	—	—	—	—
30 Nordhausen	—	—	—	—	x	—
31 Wealthy	—	—	—	—	—	—
32 Gelber Richard	—	—	—	—	—	—

WEET GIJ WAT KALI DOET?

KALI helpt vast, stevig hout vormen.

KALI voorkomt daardoor vorstschade en wonden, die toegangspoorten voor ziekten zijn.

KALI maakt, dat het fruit vaster op het hout zit en niet afwaait.

KALI bevordert de kleur van het fruit.

KALI helpt randjesziekte voorkomen en levert gezond blad.

KALI levert suikerrijk, zoet fruit.

DE KALIMESTSTOFFEN VOOR FRUITTEELT:

KALIZOUT 40%,
PATENTKALI 26%,
ZWAV. KALI 48%.

VOOR INLICHTINGEN WENDE MEN ZICH TOT:

N.V. VEREENIGDE KALIMAATSCHAPPIJ
LANDBOUWKUNDIG BUREAU
AMSTERDAM-C. - HEERENGRACHT 342

Voor de 4 Noordelijke Provinciën:
LANDBOUWKUNDIG BUREAU „ZWOLLE"
Prins Hendrikstraat 2, Zwolle

Voor de 3 Zuidelijke Provinciën:
LANDBOUWKUNDIG BUREAU „BREDA"
Koninginnestraat 41, Breda

Appel.

33 Koningszuur	—	—	—	—	—	—
34 Ontario	—	o	—	—	o	—
35 Akerö	—	—	—	—	—	—
36 James Grieve	—	—	—	—	x	—
37 Lieve Vrouwenappel	—	—	—	—	x	—
38 Dr Seeligs	—	—	—	—	—	—
39 Zigeunerin	—	—	—	—	—	x
40 St. Cecilia	—	—	—	—	—	—
41 Laxton's Superb	—	—	x	—	—	—
42 Glorie v. Holland	x	—	x	—	—	—
43 Jonathan	x	—	—	o	o	—
44 Bosappel	—	—	—	—	x	—
45 Descardre	—	—	—	—	—	—
46 Wijnzuur	—	—	—	—	x	—
47 Jubilee	—	—	x	—	x	—
48 Bath	—	—	x	—	—	—
49 Vogelcalcille	—	—	—	—	—	—
50 Eethensche Wijn	—	—	—	—	x	—
51 Kafappel	—	—	—	—	x	—
52 Keying	x	—	—	—	x	—

Abrikozen.

De teelt dezer ooftsoort is in ons land zoo weinig belangrijk en biedt zoo slechte vooruitzichten in verband met ons klimaat en de hoedanigheid der vruchten, die men hier pleegt te oogsten, dat het nauwelijks beteekenis heeft er melding van te maken. Slechts voor den liefhebber moge de abrikoos aantrekkelijk blijken. In het rivierkleigebied van Eisden tot Gorkum vindt men vaak abrikozen als leiboom tegen het huis. De naam der verscheidenheid of wellicht de namen der verscheidenheden zijn, voorzoover de schrijver weet, nimmer goed nagegaan. Men noemt **Breda'sche** en **Oranje.** Misschien is er geen verschil. De abrikoos wordt geoculeerd op de Enkele Boerenwitte pruim, die elders Enkele Witte Wijnpruim, Boerengeeltje of Gele Kroosjespruim heet.

Bes Roode zie Aalbes.
Bes Witte zie Aalbes.
Bes Zwarte zie Zwarte bes.

Braam.

De teelt van bramen beteekent hier te lande zeer weinig. Een braam, die bijna altijd goede uitkomsten geeft is de **Parsley-leaved,** ook bekend als Rubus laciniatus Hort, kenbaar aan de peterselieachtige, diep ingesneden bladeren. De zwarte vrucht is in September rijp en heeft de eigenschappen van flinke inheemsche wilde bramen. Eischen aan grond en standplaats uiterst matig.

Druif.

A

1 **Frankendaler.** Blauer Trollinger, Black Hamburgh, Frankenthal, Frankenthaler, Blå Frankendaler. Oude druif van onbekende herkomst. Men meent wel uit Italië. Pacottet et Dairat, Cultures de serres p. 505. Zelfbestuiver. Blad gewoon. Matig vruchtbaar. Korrel middelmatig groot, tros middelmatig groot, behoorlijk geschouderd, blauw, vroeg, zoet, week en een zeer goede tafeldruif, die de verzending echter slecht verduurt. Liggend snoer en lang snoeien. Selectie van stekhout wordt zeer aanbevolen. Stookserre of koud. Niet voor verlaten. Lamsteel.

2 **Alicantsche.** Spaansche, Blaue Alicanthe, Black Alicante, Granacke, Granaxa. Oude Spaansche druif. Deutschlands Obstsorten, Goethe, Handbuch Tafeltraubenkultur p. 40, beide met gekl. pl. Pacottet et Dairat Cultures de Serres p. 503.
Zelfbestuiver. Blad gewoon. Zeer vruchtbaar. Korrel middelmatig groot, tros groot tot zeer groot, vaak onregelmatig, zeer goed ge-

schouderd, blauw, tamelijk laat, stevig en een matig goede tafeldruif, wanneer zij niet te vroeg gebruikt wordt. Verdraagt verzending goed. Staand of liggend snoer. Snoei kort. Krent niet zoo gemakkelijk als andere druiven. Dood gaan der gestekte boomen komt nogal voor. Men meent het te kunnen verhelpen door, boven den grond, te enten op No. 1. De sterke teruggang onzes uitvoers heeft tot zeer slechte prijzen geleid. Vooral bij koude teelt is dat te verwachten. De A. laat zich door stoken vervroegen, rijpt in koude serre en laat zich verlaten. Koelhuis. Gezond.

B

3 **Gros Colman.** Dodrelabi, Blaues Ochsenauge, Gros Colmar. Waarschijnlijk zeer oude druif uit den Caucasus. Goethe Handbuch Tafeltraubenkultur p. 46, Deutschlands Obstsorten, beide met gekl. pl. Pacottet et Dairat Cultures de Serres p. 508. Zelfbestuiver. Blad gewoon gevormd. Boom vruchtbaar. Bes groot. Tros flink en regelmatig gevormd, behoorlijk geschouderd. Blauw, laat, stevig en een zeer goede tafeldruif, die de verzending uitstekend verdraagt. Staand of liggend snoer, snoei kort. Krent gemakkelijk. Stookserre. Kan worden verlaat. Buitengewoon vatbaar voor lamsteligheid. Goed ontwaterde grond. Klei. Temperatuur hoog houden. (30° C.).

4 **Golden Champion.** Engelsche druif, in 1863 door Thompson te Dalkeith gewonnen. Bunyard Handbook Hardy Fruits II p. 206, Pacottet et Dairat Cultures de Serres p. 482. Kunstmatig bestuiven met Alicantsche. Blad diep ingesneden. Vruchtbaar. Vrucht groot, tros groot, goed geschouderd, bleekgroen, vroeg, zoet, tamelijk stevig en zeer goede tafeldruif. Liggend of staand snoer. Stookserre of koud.

5 **Royal Emile.** Onder dezen naam herhaaldelijk uit België naar hier gebracht. In België meent men, dat R. E. synoniem kan zijn met Alphonse Lavallée. Kort geleden in het Westland onder een nieuwen naam aangeboden. De omkeering Emile Royal is niet juist. De naam houdt verband met de verspreiding vanuit de koninklijke tuinen te Laken. Er zouden twee vormen van bestaan, een ronde en een ovale. Deze laatste heet een slechte bestuiver. Misschien door kunstmatige bestuiving te verhelpen. Boom met gewoon gevormd blad. Vruchtbaar. Vrucht middelmatig tot groot. Tros gewoon, behoorlijk geschouderd. Blauw, vast, zoet, vroeg. Goede tafeldruif en zeer geschikt voor verzending. Liggend of staand snoer, korte of tamelijk korte snoei. Stook of koud. Gezond.

6 **Gros Maroc.** Blauer Damascener. Uit het Middellandschezeegebied, wellicht Azië of Africa. Goethe Handbuch Tafeltraubaukultur p. 47, gekl. pl. Pacottet et Dairat Cultures de Serres p. 510. Zelfbestuiver. Matige vruchtbaarheid. Blad gewoon. Bes groot, tros slechts bij goede behandeling behoorlijk groot, anders klein, goed geschouderd. Blauw, donker gekleurd en zwaar bedauwd, uit koude kast zuur, uit stookkast zoet, tamelijk stevig, middelmatig vroeg. Al naar behandeling matige tot goede tafeldruif. Liggend snoer, zeer lange snoei. Krent gemakkelijk. Koud of stook. Zeer gezond.

7 **Muskaat van Alexandrië.** Weisser M. v. A., Muscat of A., Muscat d'A. Eenige eeuwen oude druif uit het Middellandsche zeegebied, waarschijnlijk Egypte. Goethe Handb. Tafeltraubenkultur. Gekl. pl. Pacottet et Dairat Cultures de Serres p. 515. Zelfbestuiver; bestuiving echter nog al eens onvoldoende. Blad diep ingesneden. Bij goede vruchtzetting flink vruchtbaar. Bes groot. Tros groot, lang, met afhangende schouders. Bleekgroen geel, knappend, muskusachtig, laat. Fijne tafeldruif. Duurzame en verzendbare vrucht. Staand snoer, kort snoeien. Vooral in bloei flink warm houden. Soms veel lamsteligheid. Meeldauw en spint.

Druif.

C

8 **Victoria.** Gewonnen in 1920 door den Heer A. G. de Vette te Wateringen. In den handel gebracht in 1929. Bekroond in 1929 te Poeldijk, in 1933 te Naaldwijk. Zelfbestuiver. Blad diep ingesneden. Zeer vruchtbaar. Bes flink. Tros tamelijk groot en middelmatig geschouderd. Groenwit, ongeveer de stevigheid van Alicantsche, smaak goed, rijpt iets voor Alicantsche. Goede tafeldruif. Liggend snoer. Snoei gewoon. Stook of koud. Weinig lamsteel.

9 **Blauwe Kampioen.** Gewonnen in 1920 door den Heer A. G. de Vette te Wateringen. Bekroond in Poeldijk 1929.
Zelfbestuiver. Zeer vruchtbaar. Bes flink van grootte. Tros zeer groot, breed geschouderd, blauw, echter wat moeilijk kleurend, zoet, iets vaster als Frankendaler, iets later rijpend. Tafeldruif van goede qualiteit, indien goed gekleurd. Staand snoer, zeer korte snoei, daar de tros anders te groot is en slecht kleurt. Ruim krenten en vooral niet te veel trossen laten staan. Koud.

10 **Koning der Witten.** Gewonnen in 1920 door den Heer A. G. de Vette te Wateringen en in 1932 in den handel gebracht.
Zeer vruchtbare boom. Bes buitengewoon groot, tros zeer groot en breed geschouderd. Bleek groengeel, rinsch, iets weeker als Alicantsche en even later rijp. Tafeldruif van middelmatige tot matige hoedanigheid. Snoei kort. Wellicht vatbaar voor meeldauw.

11 **Witte Frankendaler.** Gewonnen in 1920 door A. G. de Vette, te Wateringen. In den handel gebracht in 1929. Zelfbestuiver. Blad gewoon gevormd. Vruchtbaarheid goed. Bes middelmatig groot, trosgrootte goed, regelmatige, weinig geschouderde tros. Bleek groengeel, fraai, bij volledige rijpheid bijzonder zoet, iets steviger als Frankendaler, vroeg, zeer fijne tafeldruif. Liggend snoer, kort snoeien. Stookkast. Bij te lange snoei lamsteligheid.

12 **Blauwe Muskaat.** In 1920 gewonnen door A. G. de Vette, te Wateringen, in 1929 in den handel gebracht. Boom wat laat vruchtbaar, dan echter goeddragend. Flinke, iets langwerpige bes, tros als Golden Champion. Blauw als Alicantsche, stevigheid ongeveer als Alicantsche, smaak goed, niet muskusachtig, middelmatig van rijpingstijd. Liggend snoer. Lange snoei. Lamsteligheid en meeldauw. Stook of koud.

13 **Appley Towers.** Gewonnen door Th. Myles op het eiland Wight. In 1889 bekroond door de R. H. Society. Ontstaan door kruising *Alicante en Colman.* Zelfbestuiver. Blad gewoon gevormd. Vruchtbaar. Bes groot, iets langwerpig. Tros regelmatig, behoorlijk geschouderd en van middelbare grootte. Blauw, zwaar bedauwd, knappend vleesch, rijpt vóór Alicante, goede tafeldruif. Meeldauw. Staand of liggend snoer. Snoei lang. Ruim krenten. Koude kast of stookserre.

D

Canon Hall.
Vroege van der Laan.
Pareldruif.
Duc of Buccleugh.
Fosters White Seedling.
Lady Downe's Seedling.

		I	II	III	IV	V	VI
A							
1	Frankendaler	x	x	x	x	x	x
2	Alicantsche	x	x	x	x	x	x
B							
3	Gros Colman	x	o	o	o	x	x
4	Golden Champion	x	—	x	x	x	x
5	Royal Emile	o	o	x	o	o	o
6	Gros Maroc	x	o	x	—	x	—
7	Muskaat van Alexandrië	x	o	x	o	o	o
8	Victoria	—	—	—	—	—	—
9	Blauwe Kampioen	—	—	—	—	—	—

Druif.

10 Koning der Witten	—	—	—	—	—	—
11 Witte Frankendaler	—	—	—	—	—	—
12 Blauwe Muskaat	—	—	—	—	—	—
13 Appley Towers	—	—	—	—	—	—

Framboos.

A

1 **Sint Walfried.** In 1926 door den schrijver gewonnen en in 1931 in den handel gebracht.
Bloei kortstondig en vroeg; eenmalig. Stekeltjes, weinig talrijk, donker. Groeit hoog en maakt veel uitloopers. Draagt rijk. Vrucht buitengewoon groot, wanneer grond en weersgesteldheid niet te droog zijn. Op zand week, op klei stevig, langwerpig, flauw van smaak, sap, kleur goed. Oogsttijd vroeg en kort van duur. Tafel en fabriek. Ruim planten. Geen noemenswaarde schade van verticilium of callusziekte. Wordt hevig ziek van mozaiek, doch er zijn gezonde partijen in den handel. Wie gezond plantgoed wil houden, isoleere en selecteere streng. Volgens sommigen moeilijk heel te plukken. Zal waarschijnlijk slechts tijdelijk beteekenis hebben.

2 **Lloyd George.** Bunyard Handbook II p. 234; Schaal, Stein- und Beerenobst p. 110 Gekl. pl. Gewonnen door den Engelschen bloemist Kettle en in de oorlogsjaren in den handel gebracht.
Bloeit tweemaal, eerst vroeg in Mei en dan kortstondig en later in den herfst op het einde van de jonge loten. Heeft zeer veel en donker gekleurde stekels. Groeit niet hoog en maakt veel uitloopers. Draagt rijk. Vruchten der late bloemen worden vaak niet goed rijp. Vrucht groot. Op zand week, langwerpig, flauw van smaak, donker van sap. Oogsttijd vroeg en kort van duur. Tafel en fabriek. Bloeitoppen in September uitsnijden. Heeft hier te lande alom mozaiek, hetgeen weinig aan de productie schaadt. Vatbaar voor verticilium en callusziekte. Byturus.

3 **Preussen.** In 1915 in Duitschland als zaailing gewonnen en in 1919 door A. Langer te Helmstedt in den handel gebracht. Der Obst- und Gemüsebau 1926 p. 390; Schaal, Stein- und Beerenobst. Gekl pl. p. 105. Bloeit laat en kortstondig, eenmalig. Matig gestekeld; stekels groen. Groeit buitengewoon hoog. Uitloopers middelmatig talrijk. Draagt matig. Vrucht groot, meestal stevig, op enkele zandgronden week. Rond, goed van smaak, bleek van sap. Oogsttijd laat en kort van duur. Heeft slechts als tafelframboos waarde. Lijdt sterk onder mozaiek, ofschoon er nog gezonde partijen voorkomen. Sterk vatbaar voor verticillium. Dankbaar voor Bordeauxsche pap. Byturus matig.

B

Geen.

C

Geen.

D

Hornet, Superlative, Haagsche Bruine, Devon La France, Cumberland, Golden Queen, Laxtonberry, Marlborough, Pyne's Royal, Surprise d'Automne, Boskoopsche Hornet, Gele superlative, Veitchberry.

	I	II	III	IV	V	VI
St. Walfried	—	—	x	—	x	o
Lloyd George	x	—	x	—	x	o
Preussen	x	—	x	x	x	x

Hazelnoot.

De verbouw van hazelnoten is niet aantrekkelijk. Zij bloeien soms reeds in het hartje van den winter, waardoor de oogst zeer wisselvallig blijkt te zijn. 't Meest geschikt zijn voor deze teelt de kustprovincies.
Behalve de plaatselijke verscheidenheden zou men Merveille de Bollwiller en de Hallesche Riesennuss kunnen planten.

A

1 **Early Rivers.** Duitsche Meikers. Vroege Duitsche, Fransche Meikers, Geldersche Kers. Droeg voor het eerst in 1869. Gewonnen door het kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth, Engeland. Rietsema, Kersenvormen p. 168. Bloei vroeg. Zelfsteriel. Bestuift No. 2, 3, 5, 6 en 23. Kan zelf worden bestoven door 2, 3, 5 en 6. Boom groot, vruchtbaar, groeit breed. Granaatrood van huid en vleesch, tamelijk week, hartvormig, zoet, rijp Juni. Tafel. Tamelijk gezond, klei en niet te natte zandgrond.

2 **Variksche Zwarte.** Groote Zwarte. Groote Variksche Zw. Vrij zeker een late 18e eeuwsche of vroege 19e eeuwsche kers uit Varik. Rietsema, Kersenvormen p. 176. Bloei vroeg. Zelfsteriel. Bestuift No. 1, 3, 5, 6, 9 en 23, kan, omgekeerd, zelf worden bestoven door dezelfde kersen. Boom groot, vruchtbaar, wat opgericht groeiend. Zwart van huid, zwart-violet van vleesch, matig vast, kort hartvormig met gedeukten top, zoet, rijp rond 1 Juli, Tafel. Gezond, klei en zand.

3 **Mierlo'sche Zwarte.** Mierlo'sche kriek, Udensche kriek, Ud. Zwarte en soms op de veilingen Loen. Rietsema kersenvormen p. 180. Waarschijnlijk een 19e eeuwsche aanwinst uit de Meierij van den Bosch.
Bloei vroeg. Zelfsteriel. Bestuift No. 1, 2, 5, 6, 7 en 23 en kan, omgekeerd, zelf door deze kersen worden bestoven. No. 7 bloeit vaak iets na 3. Boom groot, vruchtbaar, opgericht groeiend. Zwart van huid, zwart violet van vleesch, tamelijk week, hartvormig, zoet, vóór rijpheid bitter, rijp begin Juli. Tafel. Gezond. Zand.

4 **Turkey Heart.** Zwarte Vleeschkers, Zw. Knapkers, Begijn, Frans Meilingkers. Zeer oude kers van onbekende herkomst. Rietsema, kersenvormen. Bloeit vroeg. Zelfsteriel. Nog niet nagegaan in ons land wat bestuivingseischen aangaat. Boom middelmatig tot groot, vruchtbaar. Huid zwart, vleesch zwart violet, hard, zoet, gedaante hartvormig, rijpt eind Juli tot in Augustus. Duurzaam. Zoet. Tafel. Gezond, klei en zand. In Zeeland nog niet voldoende bestudeerd.

5 **Klerk.** Beierlander, Beierlandsche Kriek, Klerkekriek, Suikerkriek. Het vermeende of beweerde verschil tusschen Beierlander en Klerk is denkbeeldig. Vermoedelijk een zeer oude Nederlandsche, waarschijnlijk Zuidhollandsche kers. Rietsema kersenvormen p. 183.
Bloei tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 1, 2, 3, 6, 8, 14, 16, 17, 18, 23 en 32. Boom groot, opgebestoven door 1, 2, 3, 6, 7, 16, 17, 18, 23 ij 32. Boom groot, opgericht. Vrucht zwart van huid, zwartviolet van vleesch, tamelijk week, hartvormig, zoet, einde Juli rijp. Gezond en vruchtbaar. Tafelkers. Klei en zand.

6 **Governor Wood.** Amerikaan, in 1842 door Prof. Kirkland te Cleveland in Ohio gewonnen. Rietsema kersenvormen p. 155.
Bloeit vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 1, 2, 3, 5 en 23 en kan door deze soorten wederkeerig worden bestoven. Groote boom, met tamelijk breeden groei. Vruchtbaar. Vrucht groot, bont, vleesch bleek, geelwit, matig vast, zoet. Hartvormig, rijp in Juni vóór Early Rivers. Tafelkers. Gezond. Vervangt op zandgrond Early Rivers en elders Luikenaar en wellicht Blankette.

7 **Udensche Spaansche.** Misschien in en rond Uden en indien dat juist is, dan waarschijnlijk tamelijk vroeg in de vorige eeuw ontstaan. Rietsema, Kersenvormen p. 159. Bloei tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 3, 5, 8, 14, 21. Kan worden bestoven door 3. Boom groot. Opgericht. Vruchtbaar. Vrucht groot, bont, vleesch geelwit, hard, zoet. Hartvormig. Rijp Juli, enkele dagen na 16. Tafel, suikerwerken, bakkerij. Laat zich beter verzenden dan 16 en kan deze waarschijnlijk alleszins vervangen. Gezond. Klei en zand.

8 **Drogans Gelbe Knorpelkirsche.** Citroenkers. Witte Wijnkers.

Kers.

Rond 1808 door Drogan te Guben gewonnen. Rietsema, Kersenvormen p. 151.
Bloei tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 14, 21 en 22. Kan worden bestoven door 5, 14, 21 en 22. Boom groot. Groei breed. Vruchtbaar. Kers groot, geheel geel, daardoor wel eens minder verkoopbaar, hard, zoet, rond, rijp in 2e helft Juli. Tafel. Gezond. Zand en klei. Vervangt De Gelbe Kn.k. van Dönissen en van Büttner en „Witte Wijnkers" der Zeeuwen. In Zeeland echter nog weinig bekend.

9 **Abbesse de Mouland.** Bastaarddikke, Eisdensche Kers. Oude kers uit de omgeving van Moelingen. Rietsema, Kersenvormen p. 185. Bloei vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 2. Kan worden bestoven door 2, en Blankette. Verder voor dit sortiment niet nagegaan. Boom groot, opgericht. Matig vruchtbaar. Kers zwart met zwartviolet, zoet en hard vleesch, hartvormig, rijp half Juli. Tafelkers. Op klei gezond.

Rojalen.

10 **Dubbele Meikers.** Meikers, Geldersche M. Dutch Duke (early) Holländische Süssweichsel (früh). Tôt et tard (précoce). Deze Belgische naam is wel juist, doch alle T. et T. precoce is niet Dubb. Meikers. Rietsema Kersenvormen p. 203. Bloei tamelijk laat. Zelffertiel. Boom matig groot. Zeer vruchtbaar. Vertoont vaak takken met afwijkende, n.l. later rijpende, zuurdere, langwerpiger vruchten, volgers genaamd. De standaardboom te Breda wordt vrij gehouden van volger-takken. Vrucht kort hartvormig, zeer week, granaatrood of bloedrood, lichtzuur, in Juni rijp. Tafel en fabriek. Gezond. Zand en klei, vraagt een iets vochthoudender grond en verdraagt een iets lager grond dan de krieken. Bruikbaar onder glas.

Walen.

11 **Dubbele Morelkers. Griotte du** Nord, Grosse Lange Lothkirsche, Schattenmorelle, Morelle, Noordkriek, Zure Morel, Morel.
Eeuwenoude kers van onbekende herkomst. Rietsema Kersenvormen p. 217. Bloei laat. Zelffertiel. Boom klein. Zeer vruchtbaar. Vrucht rond, groot, vooral op vochthoudenden grond; granaatof bloedrood, scherp zuur, week, rijp Juli-Augustus. Stoofkers. Geschikt voor brandewijn. Monilia. Zand, klei en veen. Bruikbaar aan Noordmuur.

B
Krieken.

12 **Zwarte Spaansche.** Oude kers van onbekende herkomst. Zelfsteriel. Hartvormig, zwart, hard, half Juli rijp. Tafel. Klei.

13 **Elton Heart.** Bigarreau Elton, Elton. In 1806 in Engeland gewonnen door Th. A. Knight. Rietsema Kersen p. 23.
Bloei vroeg of tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Verder hier te lande nog niet nagegaan. Boom groot, zeer vruchtbaar. Vrucht groot, spits hartvormig, bont, geelvleezig, zeer week, zoet, begin Juli rijp. Tafelkers. Zand en klei.

14 **Bigarreau Napoleon. Gascogner,** Witte Vleeschkers, Witte Knapkers, Bonte Knapkers, Volger (falso), Abrikooskers, Lauermann, Bigarreau. Napoleon Ier, Zweeper, Spaansche (falso) Witte Roaan (falso). Zeer oude kers van onbekende herkomst. Rietsema Kersenvormen p. 160.
Bloei tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 5, 8, 21 en 22. Wordt bestoven door 5, 7, 8, 21 en 22. Boom groot en breed van groei. IJle kroon. Zeer vruchtbaar. Vrucht groot, hartvormig, bont, bleekvleezig, hard, zoet. Gebruik als No. 7. Minder gezond dan deze laatste. Zal waarschijnlijk niet kunnen worden gehandhaafd.

15 **Dikke Loen.** Tamelijk vroege, weeke, zwarte kers. Klei. Uitsluitend voor Zuid-Limburg.

16 **Hollander.** Stroopkers. Vroege zwarte kers, gekenmerkt door een blaadje op den gemeenschappelijken vruchtsteel. Zelfsteriel. Kan worden bestoven door No. 5 en 17. Uitsluitend voor Zeeland aanbevolen.

17 **Zeeuwsche Zoete Morel.** Bruine Blansje. Bruintje. Tamelijk late, granaatroode, kleine kers, breed

PROEVEN TOONEN AAN, DAT HET

NATUURPRODUCT

CHILISALPETER

DAT THANS ZOO VOORDEELIG IN PRIJS IS, OOK VOOR DE FRUITTEELT DE AANGEWEZEN STIKSTOFMESTSTOF IS

ONDER CONTRÔLE N.A.K.

VRUCHTBOOMEN, veredeld op gekeurde onderstammen;
APPEL op No. 16; 13; 12; 9; 2 en 1.
PEER op Kwee-type A & C.
PRUIM op Sint-Julien; Mussel; Tonretcer; Kroos Varkenspruim; enz.
KERSEN; Perziken & Abrikozen.
ZWARTE AALBESSEN, Goliath; Baldwin; Davison's Eight.
ROODE AALBESSEN, Fay's Prolific; Laxton No. 1, Duitsche Zure, enz.
KRUISBESSEN; Grootvr. Eng. witte, Whinham's Industrie, Vroege Ruige Gele, Careless, enz.

Aanbevelend,

N.V. ZAADHANDEL & BOOMKWEEKERIJEN

WED. P. DE JONGH - GOES

van groei. Zelfsteriel. Kan worden bestoven door No. 5. Bestuift wederkeerig No. 5 ook.

18 **Eierkriek (Dubbele).** Eierkriek. Late zwarte kers. Kan worden bestoven door No. 5 en bestuift wederkeerig No. 5 ook.

Walen.

19 **Kentish.** Early Kentish Virginian. May Cherry, Viginian, Roode Waalsche, Grienne, Griaine. Zeer oude kers van onbekende afkomst. Rietsema Kersenvormen p. 214.
Bloei matig vroeg tot tamelijk laat. Waarschijnlijk zelffertiel. Boom matig tot middelmatig groot. Zeer vruchtbaar. Vrucht iets afgeplat, n.l. meer breed dan hoog. Ceriserood, geelwitvleezig, zeer week, scherp zuur, begin Juli rijp. Groeit overal doch laat zich moeilijk tegen loonende prijzen verkoopen. Bakkerij, keuken. Zand en klei.

20 **Westerleesche Kriek.** Vermoedelijk in de vorige eeuw in Groningen gevonden. Rietsema Kersenvormen p. 216.
Bloeit laat. Bestuiving niet nagegaan. Kleine boom, vruchtbaar. Vrucht klein, aanmerkelijk meer breed dan hoog, zeer week, scherp zuur, granaat- of bloedrood. Juli-Augustus. Keuken of fabriek. Gezond. Zand en klei.

C
Krieken.

21 **Pater van Mansfeld.** Père v. M., Father v. M., Vater v. M. Rond de eerste jaren dezer eeuw door W. Hagenaars te Bergen op Zoom gewonnen. Rietsema Kersenvormen p. 184.
Bloeit tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 5, 8, 14 en 22 en wordt wederkeerig door deze vier bestoven. Boom middelmatig groot, breed, zeer vruchtbaar. Kers rond of stomp hartvormig, granaatrood, donker van vleesch, tamelijk vast, zoet, begin Juli rijp. Tafelkers. Zand en klei.

22 **Beeksche Late.** Zeer oude kers. Oorsprong onbekend. Rietsema Kersenvormen p. 165.
Boom groot, vruchtbaar. Bloeit tamelijk vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 8, 14 en 21 en wordt in sommige jaren bestoven door 3, als regel zeer goed door 8, 14 en 21. Kleur violet-zwart tot zwart. Vóór de volkomen rijpheid aan de buikzijde een zwarte streep overlangs. Hartvormig met ingedeukten top en bijzonder korten steel. Vleesch zwart-violet, hard. Rijpt eind Juli tot soms in Augustus. Tafel. Zand.

23 **Molenkers.** Herkomst onbekend. Door den schrijver te Princenhage zonder paspoort aangetroffen. Vermoedelijk reeds oud. Zie Rietsema Kersen p. 36.
Bloei vroeg. Zelfsteriel. Bestuift 2, 3, 5 en 6. Wordt bestoven door 1, 2, 3, 5 en 6. Boom groot en vruchtbaar. Kers langwerpig hartvormig, zwart met zwart-violet vleesch, week, reeds vóór rijpheid zoet. Tafel. Vochthoudende zandgrond deert deze kers minder dan de meeste anderen. Gezond.

24 **Wilhelmina.** Gewonnen door P. J. Nelissen te Oeffelt rond 1920. Vermoedelijk kruising van Dubbele Meikers en Bastaarddikke. Bestuivingseischen niet bekend. Boom vermoedelijk middelmatig groot. Vruchtbaar. Zwarte kers voor midden Juli. Zoet, buitengewoon smakelijk. Week. Tafelkers. Voor zoover we kunnen oordeelen gezond.

25 **Werdersche.** Door een vergissing van boomkweekerszijde is deze kers in ons land als Kassins Frühe verspreid. Als zoodanig trof ik de kers aan en ik beschreef haar voorzichtiglijk als Kass. Fr. „der Nederlandsche kweekers". Achteraf bleek het, Werdersche te zijn. Frühe Werdersche. Werder Early Black. Bloeit vroeg. Zelfsteriel. Zwart, langwerpig, zoet, week, rijp Juni-Juli. Tafelkers. De boom is teer en waarschijnlijk op zandgrond onbruikbaar.

26 **Vacantiekers.** Gewonnen door P. J. Nelissen te Oeffelt rond 1920. Bestuivingseischen onbekend.
Zwart, stevig, zoet, hartvormig, zeer laat rijp. Is soms op 31 Aug. nog goed. Tafelkers. Zeer vruchtbaar.

27 **Inspecteur Löhnis.** Herkomst als Vacantiekers. Bestuivingseischen

onbekend. Hartvormig, zwart, donker van vleesch, week, zoet, rijp 1e helft Juli. Tafelkers. Vruchtbare, breede boom.

28 **Harde Loen.** Herkomst als No. 24. Bestuivingseischen onbekend. Hartvormig, zwart, donkervleezig, hard, zeer zoet, vruchtbaar. Tafelkers voor eerste derde deel van Juli.

29 **Mr Vroeg.** Herkomst als No. 24. Gezaaid in 1918. Eischen van bestuiving onbekend. Matig groote, zwarte, zeer vroege kers. Goede tafelvrucht, matig week tot tamelijk vast. Zoet.

30 **Princes Juliana.** Herkomst als No. 24, Eischen van bestuiving onbekend. Half Juli rijpe zwartachtige, weeke kers voor de tafel. Zoet.

31 **Rijkmaker.** Herkomst als 24. Geen bloeigegevens. Zeer vruchtbaar. Kloeke, half Juli rijpe, hartvormige, zwarte, tamelijk harde, zoete kers. Tafelkers, goed van smaak.

Rojalen.

32 **Knolkers.** Rothe Maikirsche, Arch Duke. Griotte de Portugal. Oude kers van onbekende herkomst. Zou volgens Leroy uit den Romeinschen tijd dagteekenen, hetgeen echter niet waarschijnlijk is. Rietsema, Kersenvormen.

Bloei middelmatig vroeg. Zelffertiel. Zet wellicht bij kruisbestuiving beter vrucht dan met eigen stuifmeel. Bestuiver is No. 5; bestuift ook omgekeerd de Klerk wel. Matige boom, vruchtbaar. Gelijkt op de Dubbele Meikers, doch is wat langwerpiger en even later. Goede tafelkers. Is denkelijk beter op hoogere gronden thuis dan No. 10 doch verdraagt ook lageren grond wel. Maakt weinig Volgers. In het rivierklei-gebied geeft men de voorkeur aan No. 10. In het Zuiden acht de schrijver deze beter. In Zeeland onbekend.

D

Beierlandsche Spaansche.
Bieskers.
Blanser.
Blankette.
Boskooper.
Bruine Blansje. Niet No. 17.
Bruine Vleschkers.
Bruine Waalsche.
Cerise de Montmorency à c.q.
Early Frogmore.
Glimmer.
Hofkers.
Jaboulay.
Reine Hortense.
Roode Blansje.
Suikerkers.
Wilsje.
Wijnkers.
Zwarte Blansje.
Zuurtjes.

		I	II	III	IV	V	VI
A							
1	Early Rivers	—	o	o	o	x	x
2	Variksche	—	o	o	o	x	—
3	Mierlo'sche	—	o	o	o	x	—
4	Turkey Heart	x	o	o	o	x	—
5	Klerk	x	o	o	o	x	—
6	G. Wood	—	o	o	o	x	x
7	Ud. Spaansche	—	o	o	o	x	x
8	Drogans	x	o	o	o	x	—
9	Abbesse	—	o	o	o	x	x
10	Meikers	x	o	x	x	x	x
11	Morel	x	x	x	x	x	x
B							
12	Zwarte Spaansche	—	o	o	o	o	x
13	Elton	—	o	o	o	x	o
14	Napoleon	o	o	o	o	o	o
15	Dikke Loen	o	o	o	o	o	x
16	Hollander	x	o	o	o	o	o
17	Zoete Morel	x	o	o	o	o	o
18	Eierkriek	x	o	●	o	o	o

Rojalen.

19 Kentish	—	—	—	x	x	x
20 Westerleesche	—	—	x	—	o	o
C						
21 Mansfeld	x	o	o	o	x	x
22 Beeksche Late	—	o	—	o	x	—
23 Molen	—	o	—	o	x	—
24 Wilhelmina	—	o	—	o	x	—
25 Werdersche	o	o	o	o	o	x
26 Vacantie	—	o	—	o	—	—
27 Löhnis	—	o	—	o	—	—
28 Harde Loen	—	o	—	o	—	—
29 Mr. Vroeg	—	o	—	o	—	—
30 Juliana	—	o	—	o	—	—
31 Rijkmaker	—	o	—	o	—	—
32 Knolkers	x	o	—	x	x	—

De Rijkstuinbouwconsulent te Groningen raadt aan in het Noorden de kersen van het A-sortiment te beproeven. Wellicht zijn 2, 3, 5, 6 met 10, 11 en 32 het meest aan te bevelen.

Kruisbes.

A

1 **Whitesmith.** Engelsche Witte, Grootvruchtige Eng. W., Weisse Triumphbeere. Gewonnen door Woodward of Woodman in Engeland, reeds vóór 1817.
Maurers Stachelbeerenbuch 1913, p. 332. Gekl. pl.
Groei gewoon. Zeer vruchtbaar. Bes groot, bleek, iets geelachtig groen, doorschijnend met enkele roode vlekjes, fijn donzig behaard, dun van huid, iets langwerpig, zeer goed van smaak en middentijds rijp. Fabriek of tafel. Weinig ziekte. Veel partijen Wh. zijn gemengd met andere kruisbessen. Verdraagt Californische pap.

2 **Crown Bob.** Lentsche Blonde (in de omgeving van Nijmegen beduidt blond paars). Vóór 1825 in Engeland gewonnen door een zekeren Melling of Milling. Maurers Stachelbeerenbucht, p. 80. Gekl. pl. Groeiwijze iets overhangend. Vruchtbaarheid voldoende. Bes groot, roodbruin tot zeer donker purperrood, dun borstelig behaard, dun van huid, langwerpig, vaak iets scheef, goed tot zeer goed van smaak, tamelijk laat rijp. Tafelbes. Weinig ziekte. Het blad is meer omlaag gebogen dan bij No. 1. Verdraagt geen Californische pap. Wordt voor Groningen niet aanbevolen.

3 **Early Sulphur.** Ruige Gele, Früheste Gelbe, Yellow Lion, Tidlige Gule, Golden Drop ((falso). Gewonnen door Ward in Engeland en in 1825 in den handel gekomen. Maurers Stachelbeerenbuch p.246. Gekl. pl. Krachtig, opgericht groeiende dichte, doornige struik. Vruchtbaarheid middelmatig. Bes klein, mat, bleek goudgeel, dun van huid, dicht en lang borstelig behaard, iets langwerpig, zeer goed van smaak, vroeg rijp. Tafel, keuken. Gekenmerkt door ruige bladen. Verdraagt geen Californische pap. Wordt voor Groningen niet aanbevolen. Veel plukarbeid.

C

4 **Lancer.** Deze bes zou volgens Bunyard in 1831 door T. Howard in den handel zijn gebracht, doch de juistheid daarvan blijkt moeilijk na te gaan. Korte beschrijving bij Bunyard Handbook II p. 186.
Krachtige groei en zeer groote vruchtbaarheid. Bes tamelijk groot tot groot, iets langwerpig, met dunne en doorschijnende huid, bleek geelachtig groen, zeer goed van smaak. Tafel en fabriek. Meeldauw. Gevoelig voor Californische pap. In Zeeland niet aanbevolen.

5 **Lancashire Lad.** Deze bes, afkomstig van den Britschen Winner Hartshorn, wordt reeds in 1831,

wellicht reeds in 1824 vermeld. Maurers Stachelbeerenbuch p. 144. Gekl. pl. Groei gewoon. Vruchtbaar. Bes bijzonder groot, langwerpig, donkerrood, borstelig en donzig behaard, middentijds rijp, matig van smaak. Voor tafel en fabriek. Weinig meeldauw.

6 **Leveller.** Gelbe Riesenbeere. In Engeland gewonnen door J. Greenhalgh en in 1851 in den handel gebracht. Maurers Stachelbeerenbuch p. 250. Gekl. pl. Breede groei; vruchtbaar. Buitengewoon groote bes, langwerpig, groengeel, kaal, stevig en dik van huid, middentijds rijp, goed van smaak. Tafelbes. Vermoedelijk nogal vatbaar voor mozaiekziekte.

7 **Crownprince.** Zou volgens Duitsche gegevens Britsch van afkomst zijn en van vóór 1852 dagteekenen. Macherauch Beerenobstkulturen p. 42. Krachtige groei. Zeer vruchtbaar. Bes groot tot zeer groot, langwerpig, donzig, zelden met enkele borstels, stevig en dik van huid, donkerrood, goed van smaak. Tafel of fabriek. Tot nu toe hier te lande weinig ziekte opgemerkt.

D

Careless.
Macherauch's Sämling.
Roaring Lion.
Vroege groene.
Whinham's Industry.

1 Whitesmith.
2 Crown Bob.
3 Early Sulphur.
4 Lancer.
5 Lancashire Lad.
6 Leveller.
7 Crownprince.

I	II	III	IV	V	VI
x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	o
x	x	x	x	x	o

Mispel.

Teelt van weinig belang. De zoogenaamde Hollandsche Reuzenmispel is vaak een klein, moeilijk verkoopbaar ding. Wie een goeden mispel wil kweeken, neme enthout van den standaardboom proeftuin Breda. De naam is ook Hollandsche Reuzenmispel.

Moerbei.

De juiste moerbei is Morus nigra. De boomkweekers leveren, zonder het te weten, wel de Morus alba, die weinig waarde bezit. De nigra is in den winter aan het zware hout goed kenbaar. Zie Schneider Dendrologische Winterstudiën.

Okkernoot. Walnoot. Noot.

Het is tot heden gebruikelijk geweest de noten van zaad te kweeken. Waarschijnlijk zullen binnen eenige jaren geënte noteboomen in den handel zijn. Zoolang dat niet het geval is zaaie men prima noten van gezonde en vruchtbare boomen. Men denke er aan, dat de noten wel niet geheel zaadvast zijn, doch dat niettemin slechte eigenschappen leelijk overerfelijk kunnen zijn. En dat is zeker, dat het goedkooper is de goede noten te veilen en de kleine te zaaien dan andersom. Een vertrouwd adres is dus raadzaam!

Peer.

Het succes met perenboomen te behalen wordt vooral beheerscht door twee vragen: die van onderstam en die van de peer zelf. Men lette op hetgeen over peeronderstammen is gezegd.

A

1 **Brederode.** Herkomst onbekend. De bij Knoop en Jahn (Ill. Handb. VII p. 353) vermelde „Brederode" is niet deze. Waarschijnlijk vroeg 19e eeuwsche peer. Bloeigegevens geen. Boom groot, vruchtbaar, vaak zeer vruchtbaar, een enkele maal echter minder goed. Vrucht middelmatig, op kwee groot, meer breed dan hoog, groen met roest, weinig of geen blos. Winter tot in Mei. Goede stoofpeer. Weinig ziekte.

Meestal windvast. Kroonboom of struik op peer. In Friesland niet aanbevolen.

2 **Saint Rémy.** Volgens sommigen Bellissime d'hiver. Indien dat zoo is, is de peer zeer oud. Waarschijnlijk Belgisch of Fransch. Du four Arboriculture fruitière 4e dr. p. 564. Bloeigegevens geen. Flinke, vruchtbare boom. Vrucht middelmatig of iets boven middelmaat, peervormig, stomp bij den steel. Zeer goede winterstoofpeer tot laat in de lente. Weinig ziekte. Gaarne op beschutte standplaats. Kroonboom of struik op peer.

3 **Précoce de Trévoux.** Frühe von Trévoux. Fransche peer, voor het eerst vermeld in 1862. Gewonnen door den kweeker Treyve te Trévoux (Ain). Catalogue descriptif 1906 p. 328, 1927 p. 327. Bloeit vroeg. Parthenocarpie! Boom matig tot klein. Zeer vruchtbaar. Vrucht middelmatig groot, groen, later geel met eenigen blos, peervormig, stomp bij steel, iets wrang, goede tafelpeer voor midden Augustus. Kroonboom of struik op passenden grond op kwee. Vraagt bespuiting tegen schurft. Bijna onvatbaar voor nachtvorstschade. Windvast. Dunnen. Zand en klei, doch geen te koude grond.

4 **Clapp's Favourite.** Clapp's Favorite, Clapp's Liebling, Favorite de Clapp. Voor 1860 gewonnen door Th. Clapp te Dorchester Mass. Ver. Staten. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Bestuivingseischen hier te lande onvoldoende nagegaan. Volgens Rawes (Journal R. H. S. LVIII p. 293) veel behoefte aan vreemd stuifmeel. Boom groot en aanvankelijk wat onvruchtbaar. Later rijkdragend. Vrucht groot, fraai peervormig. Groen of groengeel met blos, weinig roest, meestal zeer matig van smaak, echter wel sappig. In sommige zomers is de smaak beter. Zuinige tot matige handpeer. Kroonboom. Niet op kwee. Matig vatbaar voor schurft. Gaarne beschutting. Op sommige zandgronden is de smaak buitengewoon flauw. Vroeg plukken met het oog op beurschheid.

5 **Beurré Hardy,** Poire Hardy, Gellerts Butterbirne, Beurré Gellert. Fransche peer, gewonnen door Bonnet te Boonen aan Zee. In den handel gebracht door J. L. Jamin te Bourg la Reine (Seine). Deutschland Obstsorten. Gekl. pl. Zelffertiel. Boom groot, laat dragend. Later goed vruchtbaar. Vrucht groot tot zeer groot, groengeel, bijna geheel met bruin roest overdekt. Tamelijk korte peervorm. Goede, bij te vroegen oogst slechts matig goede handpeer, die tot in October reikt. Kroonboom of struik. Verdraagt kwee. Schurft. In de rivierkleistreken niet aanbevolen. Overigens op klei of zand beide. Matig windvast. Wordt door de districten III en V met voorbehoud aanbevolen. Het is een peer voor het Zuiden des lands.

6 **Triomphe de Vienne.** Gewonnen door Jean Collaud, bijgenaamd Côte te Montagnon (Isère) in Frankrijk. In den handel gebracht door Cl. Blanchet te Vienne (Isère). Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Volgens Rawes veel behoefte aan vreemd stuifmeel. Boom wat traag in het dragen. Later doorgaans goed vruchtbaar. Vrucht groot, vaak zeer groot, peervormig, geel met soms veel roest; geen blos. Zeer goede handpeer voor September. Struikvorm op peer. Zand of klei. Beschutting. Wordt vaak te vroeg geplukt. Moeilijk te bewaren indien de vrucht rijp is.

7 **Bonne Louise d'Avranches.** Gute Luise von Avr. Louise bonne of Jersey. Normandische peer, gewonnen door de Longueval te Avranches. Droeg voor het eerst rond 1780—1788. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Bloeit vroeg. Zelfsteriel, doch met neiging tot panthenocarpische vruchtzetting. Volgens Rawes l.c. kan als bestuiver dienen 10, 18 en Conference. Boom matig. Zeer vruchtbaar. Vroeg dragend. Peer middelmatig groot, peervormig, donker groen, later geelgroen met blos. Een der **allerbeste handperen voor September**, tot in October toe. Goed

voor compôte. Verdraagt het koelhuis. Staat graag warm, doch in verband met schurftgevaar niet al te beschut. Vraagt zorgvuldige schurftbestrijding. Struik. Verdraagt kwee. Zand en klei. In district III en de ruwere gedeelten van I slechts als leiboom op kwee.

8 **Doyenné du Comice.** Vereins Dechantsbirne. Gewonnen door den tuinbouwbond te Angers. Droeg voor het eerst in 1849. Leroy Dictionnaire de Pomologie II 1869 p. 61. Boom matig of tamelijk groot. Wat traag en slechts middelmatig vruchtbaar. Bloeit laat. In Zweden bleek Noveau Poiteau een der beste bestuivers; hier wellicht ook. Middelmatig tot groot, peervorm zonder insnoering, stroogeel met veel roest, soms wat blos. Goede tot buitengewoon goede handpeer voor October tot in November. Struik of in het Zuiden wellicht kroonboom. Verdraagt kwee. Waar de grond het toelaat wellicht bij voorkeur kwee. Weinig schurft. Windvast. Smaakt op klei vaak aanmerkelijk beter als op zand. De hooge prijs moet het mindere gewicht vergoeden. In het Noorden des lands nog weinig bekend.

9 **Marguérite Marillat.** In 1874 gewonnen door den kweeker Marillat te Villeurbanne bij Lyon. Catalogue descriptif. 1927 p. 304. Bloeit laat. Volgens Rawes l.c. zelffertiel. Matig groote boom; groei steil; draagt wat laat, doch dan voldoende vruchtbaar. Vrucht zeer groot, lange peervorm met dwarsstaanden steel, geel met fraaien blos; goede tot zeer goede handpeer voor September. Struik; kwee wordt afgeraden. Zeer gezond. Matig windvast. Boom eischt stutten. Wordt in Zeelang afgeraden. Zand en klei.

10 **Emile d'Heyst.** Gewonnen door Majoor d' Esperen te Mechelen. Droeg voor het eerst in 1847 (het sterfjaar van den winner). Genaamd naar Emile Berckmans te Heyst op den Berg. Leroy Dictionn. de Pom. II 1869 p. 131. Volgens Rawes l.c. kruisbestuiving noodig. Boom matig groot, zeer vruchtbaar. Vrucht matig groot, peervormig, dik aan het steeleinde, groen of geelachtig met veel roest. Goed van smaak. Handpeer voor November. Gezond. Windvast. Struikvorm. Kwee wordt niet aangeraden. Zand en klei. Nogal vatbaar voor schurft hier en daar.

11 **Fondante de Charneu.** Köstliche von Ch., Merveille de Ch., Légipont, Leopold (falso). Belgisch. Rond 1800. Gewonnen door den Heer Légipont en reeds vroeg gekweekt te Charneu bij Luik. Leroy. Dictionn. de Pomologie II 69 p. 170. Bestuivingseischen onbekend. Boom tamelijk groot, smal en zeer hoog. Vruchtbaar en reeds vroeg dragend. Vrucht middelmatig groot, naar de kelk toegespitst, groen met vaak wat blos en eenig roest, peervorm, behoorlijk van smaak en tamelijk goede tafelpeer voor September-October. Kroonboom of stuik. Verdraagt kwee. Schurft. Windvast. Zand en klei. Goed voor koelhuis. In Zeeland nog niet voldoende beproefd.

12 **Pitmaston Duchess.** Williams Duchess. De oorspronkelijke naam „Pitmaston Duchesse d'Angoulême" is reeds vroeg door Hogg losgelaten. Deutschland, Obstsorten. Gekl. pl. Gewonnen door Williams te Pitmaston bij Worcester rond 1865. Bloei laat. Gedeeltelijk zelffertiel. Goede bestuivers volgens Rawes No. 8 en Conference. Vruchtbaar. Vrucht middelmatig groot tot zeer groot, groen, later fraai geel met roest bij steel. Geen blos. Peervormig, iets rinsch of wrang, vooral op kwee. Goede tafelpeer voor October. Struik op peer of kwee. Tamelijk groote boom, breed groeiend. Vraagt beschutting. Druipt. Weinig ziekte. Soms schurftig. Zand en klei.

13 **Zwijndrechtsche Wijnpeer.** Oude peer van onbekende herkomst. Zou door Boskoopsche kweekers zijn verspreid. Waarschijnlijk dezelfde als door van Noort beschreven is in diens Pomologia Batava. Bloeigegevens geen. Boom middelmatig groot, vroeg en zeer rijk dragend. Vrucht peervormig, matig groot of tamelijk klein, groen met brons en weinig of geen blos,

DE BEROEMDE

„SAND"

SPROEIMACHINES

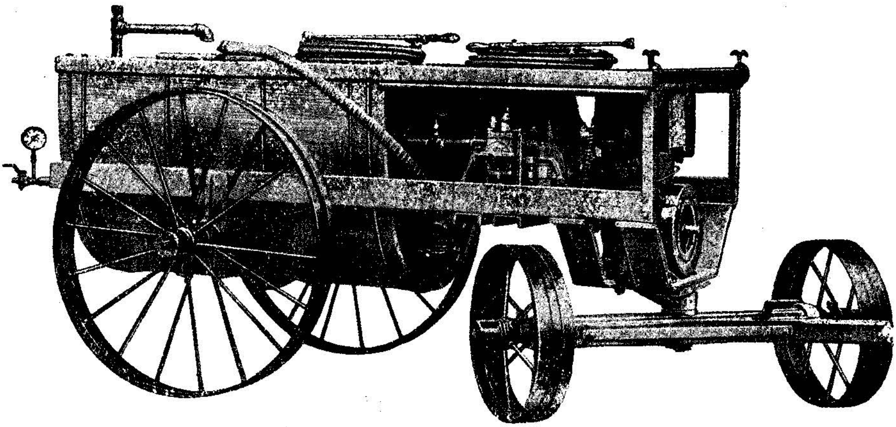

VRAAGT UITVOERIGE CATALOGUS

G. VAN SAND

POMPEN EN COMPRESSOREN

POTGIETERSTRAAT 39-41

TELEFOON No. 13102 **UTRECHT**

goed tot zeer goed van smaak. Tafelpeer voor October—November, vooral indien niet te haastig geplukt, van goede tot zeer goede kwaliteit. Struik of kroonboom. Geen kwee. Windvast. Zeer gezond. Zand en klei. Koelhuis.

14 **Comtesse de Paris.** Gräfin von Paris. Fransche peer, gewonnen door den kweeker Tourcine te Dreux tegen 1882. Catalogue descriptif 1927 p. 239. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Gaarne vreemd stuifmeel, b.v. No. 7. Boom klein tot matig groot, vroeg en buitengewoon vruchtbaar. Peer middelmatig tot groot, lang peervormig, bleekgroen met veel roest. Bij zeer laat plukken en koud bewaren een behoorlijk goede handpeer, soms tot in Januari, doch bij te vroegen oogst en ook op een te koude standplaats en op peer geënt als handpeer wel eens ongenietbaar. Struik op peer of kwee. Warme standplaats. Gezond. Zand en klei.

15 **Nouveau Poiteau. Neue P.** Belgische peer, gewonnen door van Mons. Droeg voor het eerst in 1843. Deutschlands Obstsorten. Gekl. plaat. Bloei laat. Vrij zeker een goede bestuiver voor Doyenné du Comice. Boom matig groot, vroeg en buitengewoon vruchtbaar. Vrucht peervormig met eigenaardigen onregelmatigen top. Groen geel met veel roest en luttel blos. Vleesch zeer zacht en smeltend, smaak vaak heel flauw, bij minder goeden oogst en zonnig weer beter, vooral op klei. Matig goede handpeer voor November. Struik op peer of kwee. Gezond. Windvast. Voor Zeeland niet aanbevolen.

B

16 **Beuckes Butterbirne.** Beurré Beucke. Vermoedelijk Duitsch. Voor het eerst beschreven 1887. Deutsche Obstbauzeitung 1917 p. 332. Matig groote boom van groote vruchtbaarheid. Korte, vaak onregelmatige peervorm, aan het steeleind stomp, middelmatig groot, groen, later geel, veelal blos, eenig roest, redelijk goed als handpeer voor September. Weinig duurzaam. Smaak best. Kroonboom of Struik. Windvast, zeer gezond.

17 ***Sijsjespeer.** Waterpeer. Zou als wilde tak zijn gevonden in een boomgaard aan den Amerongschen Dijk. Oudste boom zou te Maurik staan en 80 jaar of ouder zijn. Boom groot en zeer vruchtbaar. Eerste jaren in de groei wat traag. Vrucht matig groot, kort, bijna bergamotevorm, groen, vrij goed van smaak. Goed voor conserven; als handpeer bruikbaar. September. Kroonboom. Gezondheid vrij goed; bij vochtig weer scheurend.

18 **Williams Bon Chretien.** Bon Chr. W., Bartlett? Williams Christbirne. Stair's Pear. Engelsch. Rond 1770 gewonnen door den onderwijzer Stair of Wheeler te Aldermaston, Berkshire. Bestuiving voor ons land niet nagegaan. In Engeland zelffertiel. Voorzichtigheid echter raadzaam. Boom matig groot, in den regel wel vruchtbaar. Vrucht middelmatig tot groot, peervormig, goudgeel met roest en zeer weinig of geen blos, vleesch zacht, sterk naar muskus smakend. Als handpeer voor velen oneetbaar. In keuken en fabriek zeer goed. Struik of kroonboom. Geen kwee. Nogal windvast. Gezond, behoudens in het westen nogal vatbaar voor schurft.

19 **Calebasse de Tirlemont.** Gewonnen in de vorige eeuw, waarschijnlijk tusschen 1860 en 1880 bij Tienen (= Tirlemont) in België. Zie H. de Greeff. Onze Appels en Peren 4e serie.
Matig groote boom, vroeg en rijk dragend. Vrucht zeer groot, lang, wat onregelmatig en bultig, geheel bronskleurig. Goede handpeer voor October-November. Struik op peer. Wordt in Friesland aanbevolen tot het omenten van oudere boomen. Gezond. Beschutting.

20 **Beurré Clairgeau.** Clairgeau's Butterbirne. Fransche peer van 1848. Boom klein, zeer steil groeiend. Vrucht langwerpig, middelmatig tot groot. Groen met blos. Smaak matig tot slecht. Handpeer van minderen rang. Geeft plaatselijk echter voldoening. Novem-

ber. Struik. Veel schurft. Beschutting raadzaam. Vooral in het Zuidwesten des lands afgeraden. Koelhuis.

40 **Beurré Lebrun.**
Een wel vruchtbare en zeer groote peer, doch van mindere qualiteit voor de tafel. Muskussmaak. Groen. Geschikt voor compôte. Gezond.

20 **Beurré Superfin.** In 1844 gewonnen door Goubault te Millepieds bij Angers en 2 jaar later in den handel gebracht. Matig groote en middelmatig vruchtbare peer. Vrucht kort peervormig, vleezige steel. Smaak tamelijk goed. October. Struik op kwee voor klei.

22 **Jut.** Poire Yat. Gute Graue. Gråpäron. Dubbele Jut, Koningsjut. Middeleeuwsche, vermoedelijk Nederlandsche peer. Boom zeer groot, doorgaans niet te vruchtbaar. In Zuid Limburg echter wel goed dragend. Vrucht klein, peervormig, bronskleurig. Zeer goed als handpeer en voor compôte. Dubbele Jut en Koningsjut zijn vrij zeker te beschouwen als selecties uit Jut, die wellicht wat gezonder zijn. Naast elkaar geplant op denzelfden onderstam gaan de gewone Jut en de verbeterde weer op elkaar gelijken als enten van één boom. Kroonboom. In veel streken schurft. De Jut is een poging met moderne hulpmiddelen waard om in eere te worden hersteld. De prijs is namelijk goed.

23 **Joséphine de Malines.** Gewonnen door Majoor d'Esperen in 1830. Boom klein, soms minder vruchtbaar. Draagt eindelings op jonge takken. Vrucht klein, peervormig, bronskleurig. Smaak op klei hier en daar goed, op zand slecht. Handpeer voor Januari.

24 **Doyenné d'Alençon.** Dechantsbirne von Alençon. Gewonnen door iemand te Alençon, rond 1840 in den handel gebracht door een boomkweeker aldaar. Kleine, zeer vruchtbare boom. Korte, peervormige vrucht, geel met roest en luttel blos. Vleesch smeltend. Handpeer voor den winter. Vroege bloeier.

25 **Beurré d'Amanlis.** Ruim een eeuw geleden ontstaan nabij Rennes (Fr.). Gezonde en vruchtbare peer, die in het algemeen van een buitengewoon slechte qualiteit pleegt te zijn. In Zeeland wordt zij aangeraden.

26 **Maagdenpeer.** Nederlandsche peer, waarschijnlijk uit de eerste jaren van de 19e eeuw. Van Noort, Pomologia Batava. Bloei laat. Boom groot, goed dragend, doch een enkele maal onvoldoende. Vrucht matig groot, kort peervormig, geheel bronskleurig, matig van smaak. Handpeer van minderen rang voor Sept.-Nov. Kroonboom. Weinig schurft. Wordt door de meeste medewerkers ontraden. In Zeeland echter aanbevolen. Kan waarschijnlijk niet gehandhaafd blijven wegens de lage prijzen en vele kanker.

27 **Doyenné Boussoch.** Beurré de Mérode, Philippe Double, Dubbele Flip, Doppelte Philipsbirn, Doppelt Philip, Merodespäron, Filip. Belgisch. Vermoedelijk door van Mons begin 19e eeuw gewonnen. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Bloei middelmatig vroeg. Boom groot en vruchtbaar. Zelffertiel. Vrucht kort, nadert tot bergamote vorm. Geelgroen met veel roestspikkels en weinig of geen blos. Matig goede tafelpeer. Korrelig vleesch. September. Kroonboom. Geringe tot matige tot sterke schurftaantasting. Windvast. Wordt slechts in Zeeland aanbevolen. Kan waarschijnlijk niet gehandhaafd blijven wegens de prijs, die meestal ver beneden die van andere peren blijft.

28 **Oomskinderpeer.** Kruidenierspeer. Waarschijnlijk Zuidhollandsche aanwinst rond het midden der vorige eeuw. Zou door de familie Kruidenier nogal verspreid zijn. Bloeit laat. Boom groot en zeer vruchtbaar. Zelfs grootere boomen dragen soms slechts matig. Vrucht klein, kort, bijna bergamote vorm, geel, matig lange steel, goed tot zeer goed als handpeer. Augustus. Kroonboom. Ringworm. Windvast. Wordt bijna overal afgeraden. Slechts in Zuid-Limburg aanbevolen.

29 **Kleipeer.** Winterjan, Wintersuikerpeer, Steenjut, Kievitspeer,

Weldrager, Brittenpeer, Mandjespeer, Jan Groospeer. Zeker meer dan 200 jaar oud. Waarschijnlijk Nederlandsch. Van Noort Pom. Batava. Beschrijving vruchtsoorten 1e Reeks 1862 p. 60. Bloei tamelijk vroeg. Zelffertiel. Boom klein, vroeg en zeer rijkdragend. Peer klein, korte peervorm, groen, later geel met roest. Goede stoofpeer tot laat in de lente. Struik op peer of kroonboom. Zeer windvast. Heeft veel last van Agrilus en moet daarom ver van andere peren worden geplant. Verliest veel terrein, doch kan nog niet in alle opzichten worden vervangen door Brederode en Saint Rémy.

30 **Souvenir du Congrès.** Andenken an den Kongress. Gewonnen door Morel te Lyon-Vaise. Droeg voor het eerst in 1863. Zie Gauchers Pomologie No. 28. Gekl. pl. Zelffertiel. Matig groote boom van goede vruchtbaarheid. Vrucht groot tot zeer groot, onregelmatige, lange peervorm, wat dik bij den steel, fraai geel met blos. Smaak goed, behoudens niet zelden muskus-bijsmaak. Bruikbare handpeer voor September-October. Struik, niet op kwee. Gezond. Beschutting raadzaam.

31 **Bonne d'Ezée.** In 1838 gevonden te Ezée bij Loches (Indre et Loire). Handpeer voor September. Zeer vruchtbaar. Onregelmatig gevormde vrucht. Smaak zeer goed.

32 **Beurré Allexandre Lucas.** A. L. Butterbirne. Rond 1870 in een bosch te Blois (Fr.) gewonnen. In 1874 in den handel gekomen. Deutschlands Obstsorten. Bloei zeer vroeg. Zelfsteriel. Bloeit gelijktijdig met Bonne Louise, met Hollandsche Zomervijg, Précoce de Trévoux en Conseiller à la Cour. Boom flink. Vruchtbaarheid verschillend. De schrijver heeft slechte ervaringen. Elders, naar men bericht, beter. Vrucht groot, korte peervorm, groen, geel wordend, goed van smaak en handpeer voor December. Gezond en windvast. Onderstam peer. Struik. Klei en zand.

41 **Gieser Wildemanspeer.** Nabij Gorinchem gewonnen door den Heer Wildemans en door een Boskoopsch kweekershuis, v. d. Willik en Zonen, in den handel gebracht. Midden vorige eeuw. Ned. Flora en Pomona. Gekl. pl. Boom tamelijk klein. Vruchtbaar. Vrucht tamelijk klein, geel met veel roest en blos. Zeer goede stoofpeer tot ver in de lente. Struik of kroonboom. Gaarne beschutting. Vatbaar voor schurft en voor Agrilus en daardoor een gevaar voor andere pereboomen. Klei en zand. Zelffertiel.

C

33 **Sint Walfried.** Gewonnen door den schrijver in 1920. Droeg voor het eerst in 1928. Middelmatig groot, peervormig, groenwit. Knappend vleesch. Handpeer van tweede qualiteit voor September. Verdraagt de kwee onderstam.

34 **Nec Plus Meuris.** Beurré d'Anjou. In 1822 door van Mons gewonnen. Leroy Dict. de Pomologie II 1869 p. 460. Matig groote boom. Vrucht tamelijk groot, bleek groengeel met luttel blos. Smaak zeer goed. Of deze peer voor ons land geschikt is, weet men niet. Vroegere kennismaking moedigt niet aan. Misschien echter, dat de tegenwoordige ziektebestrijding en bemesting er iets van maakt. Nov. Januari.

35 **Provisiepeer.** Door G. A. van Rossum te Naarden in 1916 gewonnen. In 1931 bekroond en beschreven in 1932 Maandbl. Ned. Pom. Ver. p. 96. Matig groote boom. Waarschijnlijk goed vruchtbaar. Peer middelmatig groot, roestbruin, goed als stoofpeer voor herfst en winter, tot in de lente toe.

36 **Eva Baltet.** Gewonnen door P. Tomasse te Béarn, Frankrijk, rond 1890 in den handel gebracht door het kweekershuis Baltet te Troyes. Deutsche Obstbauzeitung 1917 p. 333. Flinke boom, tamelijk vroeg dragend. Vruchtbaarheid nog onvoldoende nagegaan. Peer groot, korte peervorm, groen, later geel met flinken blos, fraai, goed als handpeer. October. Gezond. Verdraagt kwee.

37 **Double de Guerre.** Kriegspeer, Kreeftspeer. Waarschijnlijk een

Peer.

Belgische peer. Meer dan 100 jaar oud. Bunyard Handbook p. 167. Tamelijk groote, langwerpige, roestig roode peer. Goede tot zeer goede stoofpeer voor den winter. Boom vruchtbaar. In Zeeland en Noord-Brabant aanbevolen.

38 **Forellenbirne.** Zeer oude Duitsche peer uit Halle en daar rond 1800 door Büttner gewonnen. Wanneer de vrucht gezond is, is deze peer zeer fraai. Echter uiterst vatbaar voor schurft en daarom in Duitschland niet aanbevolen. Late herfst.

39 **Conférence.** Engelsche aanwinst van vóór 1885 en in 1894 door den winnaar, het kweekershuis Rivers, in den handel gebracht. Bunyard Handbook of Hardy Fruits. Zelffertiel. Boom matig groot, buitengewoon vruchtbaar. Middelmatig groot, langwerpig, groen, geel wordend, roestig. Tamelijk goed als handpeer voor October/November. Struik op peer. Gezond.

D

Alexandrine Douillard.
André Desportes.
Bergamote d'Esperen.
Beurré Diel.
Beurré Giffard.
Beurré van den Ham.
Beurré Chaudy.
Bezi de Chaumontel.
Bezi van Schonauwen.
Calebasse Bosc.
Calebasse Carafon.
Calebasse à la Reine.
Capiaumont.
Conseiller à la Cour.
Curé.
Doyenné d'Hiver.
Doyenné Goubault.
Dr. Jules Guyot.
Duchesse d'Angoulême.
Durondeau.
Fertility.
Findling von Hohensaaten.
Fondante Thiriot.
la France.
Goudbal.
Herfstpeer van Geeulle.
Herzogin Elsa.
Janbaas.
Jeanne d'Arc.
Jodenpeer.
Jules d'Airolles.
K. K. v. Württenberg.
Kamperveen.
Kraaipeer.
Lange Gratiool.
Lectier.
Marie Guisse.
Nieuwe Jut.
Noordhollandsche Suikerpeer.
Passe Colmar.
Passe Crassane.
Pondspeer Ronde.
President Roosevelt.
Roode Suikerijpeer.
Sapperdegroen.
Seigneur d'Esperen.
Soeurs Grégoire.
Soldat Laboureur.
Trosjespeer.
Winterbergamote.
Winterlouwtje.
Winternelis.
Winterrietpeer.
IJsbout.

A

Stoofperen.

1 Brederode	—	o	x	x	x	—
2 Saint Rémy	x	o	x	x	x	x

Handperen.

3 Trévoux	x	o	x	x	x	x
4 Clapp's	x	o	x	x	x	x
5 Hardy	x	o	x	o	o	x
6 Triomphe	x	o	x	x	x	x
7 Bonne Louise	x	o	x	—	x	x
8 Comice	x	o	x	x	x	x
9 Marillat	x	o	x	x	x	x
10 Heyst	x	o	x	x	x	o
11 Charneux	x	o	x	x	x	x
12 Pitmasten	x	o	x	—	x	x

Peer.

13 Zwiindr. Wijn	x	—	x	x	x	—
14 Paris	x	o	x	o	x	x
15 Poiteau	x	—	x	x	x	—
B						
16 Beuckes	o	—	x	o	o	o
17 Sijsjes	—	—	—	—	x	—
18 Bon Chrétien	x	o	x	x	x	x
19 Tirlemont	—	o	x	x	x	o
20 Clairgeau	o	o	o	x	x	x
21 Superfin	—	o	x	—	x	o
22 Jut	—	o	o	o	o	x
23 Joséphine	—	o	x	o	—	o
24 Alençon	o	o	x	o	o	o
25 Amanlis	x	o	o	o	o	o
26 Maagdenpeer	x	—	x	o	o	o
27 Boussoch	x	o	o	o	x	o
28 Oomskind	o	o	o	o	o	x
29 Kleipeer	o	x	x	o	o	o
30 Congres	o	o	x	x	o	o
31 Ezée	o	o	x	o	o	o
32 Giesser W.	o	x	x	x	o	o
C						
33 Walfried	—	—	—	—	—	—
34 Nec Plus Meuris	—	—	—	—	—	—
35 Provisie	—	—	—	—	—	—
36 Eva Ballet	—	—	—	—	—	—
37 Double de Guerre	—	—	—	—	—	—
38 Forellenbirne	—	o	o	o	o	o
39 Conférence	x	—	x	x	x	—
40 Alexandre Lucas	x	—	—	—	x	x

Perzik.

A

1 **Amsden June.** Amsden. Amerikaan, gewonnen door L. C. Amsden te Carthago Missouri in 1868. Rietsema De Perzik, pag. 8; Schaal Stein und Beerenobst. Gekl. pl.
Bloem groot. Bladklieren rond. Flinke blos op groenwitten grond. Steen hechtend. Buiten eind Juli, koude serre eind Juni, smaak goed, grootte flink. Vruchtbaar. Stook, koud glas, buiten. Een der meest aanbevelenswaardige perziken.

2 **Hale Early.** Précoce de Hale. Amerikaan uit Ohio. Rond 1850. Rietsema De Perzik, p. 10; Mas Le Verger. Gekl. pl.
Bloem groot; bladklieren rond. Flinke blos op bleekgelen grond. Steen los. Eenige dagen rijp na Amsden. Zeer vruchtbaar. Smaak goed; grootte matig. Stook, koud glas, buiten.

3 **Duke of York.** In 1902 in den handel gebracht door het kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth in Engeland. Rietsema, De Perzik, p. 11.
Bloem groot. Bladklieren langwerpig. Flinke blos op bleekgroenen grond. Steen los. Ongeveer een week later als Hale Early. Smaak middelmatig. Grootte flink. Zeer vruchtbaar. Stook, koud, buiten.

4 **Peregrine.** Engelsche perzik in 1906 door het kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth in den handel gebracht. Rietsema, De Perzik, p. 17.
Bloem groot. Bladklieren rond. Flinke blos op bleekgroenen grond. Steen los. Laatste week Augustus buiten, tegen einde Juli koude serre. Smaak goed. Groot. Zeer vruchtbaar. Koud glas of buiten.

5 **Waterloo.** Amerikaan, in 1877 door H. Lish te Waterloo N.Y. in

den handel gebracht. Rietsema, De Perzik, p. 8.
Bloem groot; bladklieren langwerpig. Flinke blos op bleekgelen grond; steen hechtend. Iets eerder als Amsden. Smaak goed. Grootte goed. Zeer vruchtbaar. Stook, koud glas of buiten.

6 **Kernechter vom Vorgebirge.** Schaal Stein- und Beerenobst p. 14. Deze perzik is in Duitschland door selectie ontstaan in de streek tusschen Bonn en Keulen. Geldt als zaadvast wat de vruchtkenmerken betreft. De kenmerken van bloem en blad zijn vrij zeker meer veranderlijk. Flink gekleurde, middelmatig groote, goed tot zeer goed smakende September perzik met loslatenden steen voor buiten. De zaailingboomen verkeeren eerst een paar jaar in jeugdtoestand, d.w.z. hebben klein blad, fijn hout en bloeien niet. Later goed vruchtbaar.

7 **Noire de Montreuil.** Galande, Bellegarde. 18e eeuwsche, stellig Fransche perzik. Rietsema De Perzik, p. 20.
Bloem klein; bladklier rond. Flinke blos op bleek groengelen grond. Buiten veel blos. Steen los of hechtend. Buiten 1e week September, in koude serre 1e week Augustus. Smaak zeer goed. Vruchtbaar. Koude serre.

8 **Mignonne Hâtive.** Early Grosse Mignonn. Frühe Mignonne. 17e eeuwsche of vroeg 18e eeuwsche, vermoedelijk Fransche perzik. Rietsema De Perzik p. 22.
Bloem groot. Bladklier rond. Matige blos op bleekgelen grond. Steen los. Buiten half Augustus, half Juli koude serre. Smaak zeer goed. Wat traag dragend, doch naderhand vruchtbaar. Stook of koud.

9 **Grosse Mignonne.** Grosse Mignon, Grosse Lieblingspfirsich. Rietsema De Perzik p. 22. 17e eeuwsche Fransche verscheidenheid.
Bloem groot. Bladklier rond. Flinke blos op witgroenen grond. Steen los. Veertien dagen later als de vorige. Smaak zeer goed. Draagt goed. Koud.

10 **Reine des Vergers.** Montrueuse de Doué. Königin der Obstgärten. In 1843 gewonnen te Louresse Rochemênier arr. Saumur Frankrijk. Rietsema De Perzik p. 21. Bloem klein. Bladklier lang. Flink blozende vrucht. Steen los. Smaak goed, buiten middelmatig. Kloeke vrucht. Vruchtbaar. Koud, buiten. Zaadvast. Rijpt buiten eind September.

11 **Bonouvier.** Chevreuse hâtive. Bon Ouvrier. Meer dan 200 jaar oude Fransche perzik. Rietsema De Perzik p. 20.
Bloem klein; bladklier rond. Lichte blos op groengeelachtigen grond. Steen los. Smaak goed. Vruchtbaarheid zeer goed. Eind September buiten, 2e helft Augustus in koude serre.

12 **Prince of Wales.** Door Rivers te Sawbridgeworth in Engeland vóór 1875 gewonnen. Niet te verwarren met de nectarine van dien naam en niet te verwarren met de perzik Princess of Wales. Rietsema De Perzik p. 14. Bloem klein; bladklier langwerpig. Matige blos op bleekgelen grond. Steen los. Smaak goed. Buiten einde September, onder glas eind Augustus. De boom is vruchtbaar. Oogt te weinig. Koud.

13 **La France.** Vóór 1887 te Montreuil in Frankrijk gewonnen. Rietsema De Perzik p. 19. Bloem groot. Bladklier langwerpig. Matige blos op groengelen grond. Steen los. Smaak zeer goed. Rijp half Augustus. Vruchtbaar.

14 **Montagne.** Montauban. Vroege Montagne. Dubbele Montagne. De naam Madeleine blanche durf ik nog steeds niet met volle zekerheid als synoniem op te geven. Is er verschil tusschen deze en Montagne, dan is het toch gering. Reeds meer dan 200 jaren hier te lande bekend. Rietsema De Perzik. Ned. Boomgaard. Gekl. pl.
Bloem groot. Bladklier afwezig. Weinig blos op groenwitten grond. Vleesch niet rood bij steen. Steen los. Smakelijke, behoorlijk groote perzik, die buiten rond 1 September, in koude serre een maand eerder komt. De perzik heeft nog al last van meeldauw en vereischt daarom wat zorg. Overigens niet bijzonder vatbaar voor ziekte.

BEAN MOTORSPROEIMACHINES

Cap. in L. per minuut.	Pomp.	Motor.	Druk in atm.	Tank in liters.	Prijs met uitrusting.
23	2 cyl. BEAN	3 P.K. Cushman	21—28	400	f. 705.—
23	2 cyl. BEAN	4 P.K. Deutz	21—28	400	f. 670.—
61	3 cyl. BEAN	7 P.K. Deutz	21—28	1000	f. 1360.—
61	3 cyl. BEAN	6 P.K. BEAN	21—28	1000	f. 1550.—
57	3 cyl. ROYAL	6 P.K. Le Roi	28—42	1000	f. 1660.—
75	3 cyl. ROYAL	12 P.K. Le Roi	28—42	1000	f. 1795.—

PRIJSLIJST MET AFBEELDINGEN WORDT
OP AANVRAAG GAARNE TOEGEZONDEN.

BEAN SPROEIMACHINES

RIJKSSTRAATWEG A 23 TE GELDERMALSEN - TELEFOON 103

Koude serre.
15 **Victor.** Le Vainqueur. Sieger. Amerikaan, gewonnen door J. B. Bass in Texas eenige jaren voor de laatste eeuwwisseling. Rietsema De Perzik p. 7.
Bloem groot. Bladklier lang. Eenige blos op melkwitten grond. Tamelijk klein. Steen hechtend. Matig goed van smaak. Zeer vruchtbaar. Buiten rijp half Juli. In koude serre half Juni. Stook, koude serre.
16 **Mayflower.** Early Wonder. Amerikaan van onbekende herkomst en ouderdom. Zie Hedrick Cyclopedie of Hardy Fruits p. 178. Schaal Stein- und Beerenobst. Gekl. pl. Bloem groot, bladklier rond. Fraaie blos op groengeelachtigen grond. Grootte flink. Steen vaak opvallend, hechtend. Buiten rijp voor half Juli, in koude serre rond 10—16 Juni. Zeer vruchtbaar. Stook, koud, buiten. De vroegste onzer perziken en zeer verkoopbaar.
17 **Sea Eagle.** In 1881 door Rivers te Sawbridgeworth in den handel gebracht. Rietsema De Perzik p. 15. Bloem groot. Bladklier rond. Behoorlijke tot matige blos op bleekgeelgroenen grond. Steen los. Vrucht zeer groot. Smaak onder glas goed. Buiten September-October. Onder koud glas einde Augustus. Koude serre. Vruchtbaar.
18 **Royal George.** Engelsche Zwolsche. Ongeveer 200 jaar oude vermoedelijk Engelsche perzik. Rietsema De Perzik p. 18. Bloem klein. Bladklier afwezig. Flinke blos op bleekgelen grond. Steen los. Tamelijk groot. Zeer goed van smaak. Rijp eind September (koude serre eind Augustus). Koude serre.
19 **Schoone uit het Westland.** Octoberperzik. Late Montague. Afkomst onbekend. In het Westland reeds voor 1868 een oude bekende. Rietsema De Perzik p. 30. Ned. Boomgaard. Gekl. pl. Bloem klein. Bladklier rond. Geringe blos op groengelen grond. Flink groot. Begin October (koude serre begin September). Vruchtbare late perzik. Koud.
20 **Vilmorin.** Een aanwinst van A. Lepère te Montreuil. In 1880 door A. Chatenay in den handel gebracht. Rietsema De Perzik p. 27; Catalogue descriptif 1927. Bloem klein. Klier rond. Flinke blos op bleekgelen grond. Vleesch witachtig. Steen los. Kloeke vrucht. Rijp, buiten ver in October, in koude serre half September. Voor koude serre.
21 **J. H. Hale.** Oranjeperzik (falso). Gewonnen door J. H. Hale te Glastonbury. Connecticut U.S.A. en in 1912 in den handel gebracht door Stark Louisiana, Hedrick Cyclopedia p. 176. Bloem klein. Klier langwerpig. Vrucht oranje met wat blos. Vleesch oranje. Medio September; koude serre goed half Augustus. Smaak goed. Steen los. Sommigen willen van dit soort perziken niet weten. De handel neemt de kleur echter goed op.

C

22 ***Mevrouw Wurfbain.** Gewonnen door den tuinbaas van Mevr. Wurfbain te Rheden, verm. tusschen 1905 en 1915. Bloem groot, bladklier afwezig, vrucht groenwit met blos, steen los, vleesch iets rood bij steen. Smaak zeer goed. Vruchtbaar. Gezond. Sept.
23 ***Greta Jonker.** Gewonnen door M. Visser te Naarden.
Bloem middelgroot, bladklier rond. Vrucht geelachtig met weinig blos, vleesch witachtig, rood bij steen, steen los, grootte middelmatig. Smaak goed. Zeer vruchtbaar en rijp in koude serre na Amsden. In Noord Friesland geeft de berichtgever op Juli-Augustus. In Noord-Brabant waarschijnlijk een paar weken eerder.
24 ***Mevrouw Ide.** Aanwinst van den heer Ide te Wageningen, verm. tusschen '05 en '15. In 1926 door G. A. van Rossem in den handel gebracht met No. 22. Bloem klein. Weinig blos. Vleesch wit. Smaak zeer goed. Vruchtbaar. Gezond.
25 **Carman.** Gewonnen te Mercia in Texas (U.S.A.) van een in 1889 gezaaiden steen. Hedrick Cyclopedia Hardy Fruits p. 165; Schaal Stein- und Beerenobst p. 7. Bloem

groot; klier langwerpig. Roomwit met flinken blos. Steen los. Zeer goed van smaak. Grootte gewoon. Zeer vruchtbaar. Vroeg rijp.

26 **Kestrell.** Rond 1911 door het kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth in den handel gebracht. Bunyard Handbook Hardy Fruits p. 131. Bloem groot. Bladklier rond. Flinke blos. Vrucht groot. Smaak goed. Buiten 2e helft Aug. In koude serre half tot einde Juli. Zeer vruchtbaar.

27 **Advance.** Rond 1910 door het kweekershuis Laxton in den handel gebracht. Bunyard Handbook Hardy Fruits II p. 120.
Bloem groot. Bladklier rond. Zwakke blos op bleeken grond. Eerste helft Augustus (koude serre 1e helft Juli). Steen los. Smaak goed. Zeer vruchtbaar. Stook, koud of buiten.

28 **Belle de Doué.** In 1839 te Doué la Fontaine (M. et L.) gewonnen door Dimas-Chatenay. Rietsema De Perzik, p. 25.
Bloem klein. Bladklier rond. Lichte blos op bleekgelen grond. Half Augustus buiten, half Juli in koude serre. Steen los. Smaak zeer goed. Koud of stook, buiten.

29 **Dymond.** Engelsche perzik van het kweekershuis Veitch te Exeter en tegen 1863,in den handel gebracht. Rietsema De Perzik p. 17. Bloem groot, bladklier geen. Flinke blos op bleekgroengelen grond. Rond half Augustus in koude serre, buiten vermoedelijk een maand later. Steen los. Smaak goed. Buitengewoon vruchtbare perzik Koud.

30 **Königin Carola van Sachsen.** In 1899 door E. Werner te Niederlössnitz in den handel gebracht. Rudolph Freilandzucht des Pfirsichbaumes p. 62.
Bloem groot. Bladklier rond. Veel blos op bleekgelen grond. Zeer groot. Steen los. Smaak zeer goed. Vruchtbaar. Augustus. Koude serre Juli. Buiten en koud glas.

31 **Belle de Beausse.** Schöne van Beauce. Belle de Beauce. De spelling Beauce berust op een misverstand. In de eerste helft der 18e eeuw gewonnen door J. Beausse, tuinder te Montreuil. Bloem groot. Bladklier rond. Matige blos op bleek groengelen grond. Steen los. Kloeke vrucht. Smaak zeer goed. Buiten midden September, in koude serre midden Augustus gereed. Perzik voor koud glas.

32 **Dido van Bijweg.** Rond 1919 gewonnen op het buitengoed Bijweg van B.esse van Ittersum te Bennebroek en in 1924 door het kweekershuis Abbing te Zeist in den handel gebracht. Ik kan van deze perzik nog geen beschrijving geven.

33 **Frau Anneliese Rudolph.** Enthybride rond 1910 door Prof. Dr. F. Rudolph te Kötzschenbröda-Niederlössnitz gewonnen. Chimere — naar verluidt — van Königin Carola van Sachsen en Reine des Vergers. Nadere beschrijving kan ik nog niet geven.

34 **Der Schützenleutnant Rudolph.** Enthybride rond 1910 door Prof. Dr. F. Rudolph. Gewonnen (zie No. 33). Chimere van Hale Early en Reine des Vergers. Ik kan een nadere beschrijving nog niet geven.

35 **Professor Rudolph.** Oude Duitsche soort, beneden Dresden in het Elbedal lang verbouwd en in 1909 onder dezen naam verspreid. Rudolph Freilandzucht Pfirsichbaum p. 66. Bloem groot. Bladklier langwerpig. Veel blos. Steen los. Goed van smaak. Vruchtbaar. In koude serre eind Augustus rijp. Deze vruchtbare en groote perzik slechts voor koude serre.

36 **Blondeau.** In 1806 door J. Blondeau te Montreuil gewonnen. Rietsema De Perzik p. 25. Bloem klein. Bladklier rond. Flinke blos op groenwitten grond. Steen los. Smaak goed. Vruchtbaar. Rijp Aug.—Sept. in koude serre.

37 **Barrington** Chancelière. Herkomst onbekend. Meer dan een eeuw oud. Rietsema De Perzik p. 24. Bloem groot. Bladklier rond. Flinke blos op groengelen grond. Steen los; groot. Zeer goed van smaak. In koude serre 1e helft Augustus rijp.

38 **Baron Dufour.** Gewonnen door Baron Dufour te La Ronde, Lotharingen. In 1872 in den handel gebracht. Rietsema De Perzik.

Perzik.

Bloem tamelijk groot. Bladklier rond. Blos. Steen los. Zeer groote vrucht. Smaak goed. In koude serre 1e helft Augustus rijp.

39 **De Malte.** Reeds een paar eeuwen oud. Rietsema De Perzik p. 25. Bloem groot. Bladklier geen. Steen los. Tamelijke blos op geelwitten grond. Smaak zeer goed. In koude serre 1e helft Augustus.

40 **Belle Impériale.** Toevalskind in 1861 te Montreuil gevonden. Rietsema De Perzik p. 26. Bloem klein. Bladklier rond. Steen los. Tamelijke blos op geelachtigen grond. Smaak zeer goed. Vruchtbaar. In koude serre eind Augustus rijp.

D

Admirable
Alexander
Alexandra Noblesse
Arkansas
Baltet
Belle de Vitry
Bourdine
Brigg's Red May
Crawford Early
Dr. Hogg
Early Rivers
Elberta
Fitzgerald
Gladstone
Lakperzik
Lord Napier
Lord Palmerstone
Madeleine de Courson
Müssel
Nectarine Early Rivers
Oranjeperzik
Pitmaston Orange
President Luizet.
Princess of Wales.
Proskauer
Rouge de mai de Brigg
Salway
Semis Baise
Sneed
Téton de Vénus
Triumph

Perziken voor buiten.

	I	II	III	IV	V	VI
A						
1 Amsden June	x	o	o	o	x	x
2 Hale Early	x	o	o	o	x	x
3 Duke of York	x	o	o	o	x	x
4 Peregrine	x	o	o	o	x	x
5 Waterloo	x	o	o	o	x	x
6 Kernechte vom Vorgebirge	x	o	x	o	x	x
10 Reine des Vergers	x	o	o	o	x	x
16 Mayflower	x	o	o	o	x	—
C						
25 Carman	—	—	—	—	—	—
27 Advance	—	—	—	—	—	—
28 Belle de Doué	—	—	—	—	—	—

Perziken voor stookserre.

Alle districten.

A

1 Amsden June
2 Hale Early
3 Duke of York
5 Waterloo
8 Mignonne hâtive
15 Victor
16 Mayflower

C

27 Advance
28 Belle de Doué

Perziken voor koude serre.

De vraag of de een of andere perzik in een bepaalde streek in koude serre al dan niet wordt geteeld, komt vooral daarop neer of men de perzik kent. Bij deze teelt beslist niet de luchtstreek, doch de kweeker zelf over het juiste sortiment. Ik laat dan ook de districten weg en geef enkel aan xx = zeer geschikt, x = geschikt en — = twijfelachtig of o = ongeschikt. Voor rubriek C denke men zich deze aanduiding voorafgegaan door het woord „vermoedelijk".

A

1 Amsden June	xx
2 Hale Early	x
3 Duke of York	xx

Perziken voor koude serre.

4	Peregrine	xx
5	Waterloo	xx
6	Kernechte vom Vorg.	o
7	Noire de Montr.	x
8	Mignonne hâtive	x
9	Grosse Mignonne	x
10	Reine des Vergers	x
11	Bonouvrier	xx
12	Prince of Wales	x
13	La France	x
14	Montagne	xx
15	Victor	x
16	Mayflower	xx
17	Sea Eagle	xx
18	Royal George	xx
19	Schoone u. h. W.	x
20	Vilmorin	x
21	J. H. Hale	xx

C

22	Mevr. Wurfbain	xx
23	Greta Jonker	xx
24	Mevr. Ide	xx
25	Carman	—
26	Kestrell	xx
27	Advance	—
28	Belle de Doué	—
29	Dymond	xx
30	K. C. v. Sachsen	x
31	B. de Beausse	x
32	Dido v. Bijweg	—
33	Fr. Ann. Rudolph	—
34	Der Sch. L. Rudolph	—
35	Prof. Rudolph	—
36	Blondeau	—
37	Barrington	—
38	Baron Dufour	—
39	De Malte	—
40	Belle Impériale	xx

Pruimen.

A

1 **Victoria.** Victoriablomme, Dronning Victoria, Reine Victoire. Engelsche pruim uit Sussex. Rond 1840 in den handel gekomen. Schaal Stein- und Beerenobst p. 47. Gekl. pl.
Bloei middentijds. Zelffertiel. Bestuift verscheiden andere pruimen. Volgens Zweedsche gegevens (Emil Johansson Sortkombinationer i frukträdgårdar) No. 3, 7, 8, 9, 17, 22 en Nectarinepruim. Boom klein. Hout wollig. Vroeg en rijkdragend. Vrucht langwerpig, groot, rood, vast en geel van vleesch, steen los, smaak goed, tweede helft Augustus rijp. Goede tafelpruim. Fabriek. Dikwijls zal dunnen der vruchten raadzaam zijn. Vatbaar voor loodglans, vitrose en monilia.

2 **Reine Claude d'Oullins.** Massot. Oullins Gage. Washington (falso). Als zaailing gevonden te Coligny in Frankrijk en 1860 in den handel gekomen. Catalogue descriptif 1927 p. 469.
Bloei middentijds, wellicht iets vroeger dan No. 1. Zelffertiel. Bestuift No. 7, 16 en (volgens Johanssen l.c.) Nectarinepruim. Boom flink. Hout kaal. Draagt eerst na 4 tot 6 jaar, dan echter goed. Vrucht rond, middelmatig tot groot, bleek groengeel tot geel, matig vast en bleekgeel van vleesch, steen los, smaak meestal goed, bij overmatig behang in natte, weinig zonnige zomers flauw, half Augustus. Goede tafelpruim. Men geve den boom ook bij matig behang stutten. Overigens een gezonde boom.

3 **Kirke's.** Engelsche pruim (Brompton, Kensington), in 1830 door Kirke in den handel gebracht. John Lindley Pomologia brittanica III p. 111, Schaal Stein- und Beerenobst p. 48, Ned. Boomgaard No. 4, alle gekl. pl.
Boom matig groot. Twijgen kaal. Bloeit met 1 en 7. Zelfsteriel. Kan worden bestoven door No. 7 en volgens Johansson l.c. door No. 1. Draagt eerst na 4—6 jaar en dan bij goede bestuiving vruchtbaar. Vrucht tamelijk groot tot groot, ongeveer rond, blauw met veel dauw, matig vast groengeel van vleesch, steen los, smaak zeer goed. Beste tafelpruim voor de eerste helft van September. Gezond.

4 **Doyenné.** Dojené, Donjumer. Draagt in veel streken bezuiden den Rijn den naam Dubbele Boerenwitte (zie No. 5). Beide zijn, ondanks de overeenkomst goed te onderscheiden. Beschrijving vruchtsoorten 2e Reeks p. 108. Zeer oude pruim van onbekende herkomst. Wordt reeds 200 jaar geleden genoemd. Bloeit laat. Heeft geen stuifmeel. Eischt derhalve bestuiving van andere late bloeiers. Daartoe kunnen dienen

Hauszwetsche No. 10 en 15 en soms No. 2.
Boom flink en bij goede bestuiving op bevredigende wijze vruchtbaar. Blad groot, donker groen, met diepe randinsnijdingen (meer diep dan de tanden breed zijn) en zeer ruigen bladsteel en hoofdnerf. Twijgen ruig. Vrucht middelmatig groot, langwerpig, geelwit, vleesch week en witachtig. Steen los. Smaak goed tot zeer goed. Goede tafelpruim voor 2e helft Augustus. Gezond. Weinig last van de pruimen-zaagwesp. Vatbaar voor spint. Vrucht wat teer bij verzending.

5 **Dubbele Boerenwitte.** Prune virginale, Altesse blanche (zie ook no. 16) Jungfernpflaume. Hvit jung fruplommon. Dubbele Witte Wijnpruim. Zeer oud, wellicht Nederlandsch. Droeg 200 jaar geleden in Scandinavië een Nederlandschen naam. Nederl. Boomgaard No. 13. Gekl. pl. Vergelijk No. 4.
Boom matig groot en bij goede bestuiving reeds zeer vroeg en goed dragend. Bloeit laat. Heeft geen stuifmeel. Zelfde bestuivingsmogelijkheden als No. 4 volgens Johanssen l.c. soms ook No. 8. Is van Doyenné onderscheiden door het blad, dat meestal matig groot is, vaak geelwit geaderd alsof het mozaiekachtige verschijnselen vertoont. Randinsnijding diep. Tanden meer breed dan insnijdingen diep zijn. Bladsteel en hoofdnerf onduidelijk behaard. Twijgen ruig. Vrucht middelmatig groot, rond, geelwit matig week vleesch, steen los, smaak goed tot zeer goed. Goede tafelpruim voor midden tot eind Augustus. Weinig zaagwesp. Overigens geen gegevens. Vrucht beter houdbaar dan No. 4.

6 **Czar.** In den handel gebracht rond 1875 door het kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth, Engeland. Bunyard Handbook p. 76. Schaal Stein- und Beerenobst p. 53. Gekl. pl.
Boom flink. Steile groei. Draagt na 3 tot 5 jaar. Dan zeer vruchtbaar. Stutten. Juiste onderstam nog niet bekend. Wellicht Tonneboer. Bloeit middel vroeg tot tamelijk laat. Zelffertiel. Vrucht blauw, tamelijk rond, matig tot tam. klein, vleesch geelgroen en niet al te week, smaak matig, rijp 1e helft Augustus. Tafelpruim van sobere qualiteit. Keuken. Sterk vatbaar voor loodglans. Overigens weinig ziekte. Stutten en dunnen.

7 **Reine Claude verte.** R. Cl. dorée, R. Cl., Abricot vert, Dauphine, Grosse Grüne R. Cl., Green Gage, Ringelot, R. Cl. ancienne. Groote groene R. Cl., Almindelig grön R. Cl., Vanlig grön R. Cl.
Vroeg 16e eeuwsche, misschien nog oudere pruim, genaamd naar Claude, gemalin van Frans I van Frankrijk.
Boom middelmatig tot flink. Twijgen kaal. Bloei middentijds. Zelfsteriel. Bestuift Kirke's, soms, volgens Johannssen l.c. No. 5 en 8, vraagt zelf als bestuivers 2, 3, Hauszwetsche of Tonneboer en volgens Johanssen l.c. No. 1, 8 of 17. Draagt bevredigend bij goede bestuiving. Vrucht matig groot, rond, groen met enkele roode spikkeltjes, vleesch matig week, geelgroen, voortreffelijk van smaak, steen los. Rijp eind Augustus. Edelste van alle pruimen. Voor ieder doel bijna onovertroffen. Tafel, jam, compôte, brandewijn. Gezonde boom.

8 **Reine Claude d'Althann.** R. Cl. comte d'A., Count A. Gage. Graf A. Reneclode. Of de in België voorkomende R. C.. conducta deze is, wordt even grif ontkend als door anderen bevestigd. Men zij voorzichtig.
Gewonnen in het huidige Tsechoslowakije door Prochaska, tuinman bij Michael Joseph Graaf Althann te Swoyschitz en in 1867 voor het eerst beschreven. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Boom flink, reeds zeer vroeg en rijk dragend. Twijgen kaal en blauwachtig. Zelfsteriel. Bestuivers voor deze pruim die middentijds bloeit, zijn volgens Johanssen l.c. No. 1, 2 7 en Nectarine pruim. Vrucht tamelijk groot, rond, rood, geel of groengeel gevlekt, vleesch goudgeel, niet te week, zeer smakelijk, steen los, rijp rond 31 Augustus. Zeer goede tafelpruim. Gezond.

9 **Early Rivers'.** Rivers' Early Prolific. Eldensche Blauwe. Gewonnen door het Engelsche kweekershuis Rivers rond 1830. Bunyard Handbook p. 82. Bloei middentijds. Overwegend zelfsteriel. Kan worden bestoven door No. 1 en 2. Volgens Johanssen l.c. ook door 6. Vroeg en rijkdragend. Boom matig groot. Vrucht klein, iets langwerpig, blauw, vleesch goudgeel, tamelijk stevig, smaak matig, rijp rond 1 Augustus. Door het vroege rijpen bruikbaar als tafelpruim. Overigens keukenpruim. Deze verscheidenheid is zeer vatbaar voor spint, die men dan ook moet bestrijden. Overigens gezond. Stutten.

B

10 **Roode Eierpruim.** Cataloniepruim. Catalogne. Impériale, Red Magnum Bonum. Of de Duitsche Rote Eierpflaume deze is, is niet geheel zeker. In Noord-Brabant kent men ook een Roode Eierpr., welke van deze verschilt. Zeer oud, reeds een paar eeuwen lang in verschillende landen bekend. Herkomst onzeker. Nederl. Boomgaard No. 19. Bloei laat. Is waarschijnlijk slechts in geringe mate zelfsteriel. Bestuiving desgewenscht met Mirabelle de Metz. Niet met No. 4 of 5, die wel door de R. E. kunnen worden bestoven doch zelf geen stuifmeel maken. Bij goede bestuiving vruchtbaar. Boom matig. Twijgen kaal. Vrucht groot, rood, langwerpig eirond, vleesch geelgroen, smaak middelmatig. Steen los. Bruikbare tafelpruim voor September. Gezond.

11 **Monarch.** Aanwinst van het kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth in Engeland; in 1885 in den handel gebracht. Bunyard Handbook p. 92. Bloei middentijds tot vroeg. Zelffertiel. Bestuift de Ongeduldige. Twijgen wollig. Boom flink. Vrucht rond, blauw, tamelijk groot, vleesch bleekgeelachtig, stevig, matig van smaak, steen los. Keukenpruim voor 2e helft September. Een bijzondere verdienste is, dat Monarch ondanks overvloedigen en langdurigen regen niet barst. Zeer geschikt voor district II!

12 **Roode Abrikozepruim.** Rote Abrikosenpflaume; Prune d'abricot-rouge, Rödt Aprikosplommon. Oude pruim, reeds vóór 1800 bekend. Herkomst onzeker. Nederlandsche boomgaard No. 2. Bloei middentijds. Maakt weinig stuifmeel, waarschijnlijk zelfsteriel. Goede bestuivers zijn Czar, Kirke's en Monarch. Bloem half dubbelkronig. Boom flink. Twijgen behaard. Vrucht rond, matig groot, geel, waarop een sponsvormig net van roode tot, bij volkomen rijpheid zelfs paarse teekeningen. Vleesch geelachtig, steen los; smaak zeer goed. Tafelpruim voor eind Augustus. De vrucht barst bij regen nogal. Gezond.

13 **Zoete Kwets.** Waarschijnlijk oude pruimsoort. Herkomst onbekend. Ofschoon deze kwets in het buitenland waarschijnlijk wel voorkomt, durf ik het niet aan om namen als Grosse Zuckerzwetsche, Stora Sockersviskon en dergelijke als synoniemen op te geven. Boom flink. Twijgen kaal. Bloei tamelijk laat. Zelffertiel. Vrucht langwerpig, middelmatig groot, blauw, vast, zoet, steen los. Een der weinige echte kwetsen, die als tafelpruim bruikbaar is. September. Barst niet bij regen. Ook in de keuken een goede kwets. Gezond en vruchtbaar.

14 **Ongeduldige.** Bangerdsche Blauwe. Groote Bangerdsche Blauwe. Oude pruim van onbekende herkomst. Flinke boom. Rijkdragend. Bloei zeer vroeg. Bestuivingseischen onbekend. Vrucht matig tot groot. Qualiteit als tafelpruim goed. Blauw, langwerpig. 2e gedeelte Augustus. Bijna onkwetsbaar voor nachtvorst. Gezond.

15 **Mirabelle de Metz.** Metzer Mir. Gelbe Mir. Mir. petite, Mir. abricotée, Mir. précoce. Zeer oude pruim van onbekende herkomst. Boom matig groot. Twijgen ruig. Vruchtbaar. Bloei laat. Zelfsteriel. Bestuift No. 4 en 5 alsmede No. 10. Vrucht klein, iets langwerpig, goudgeel, tamelijk stevig, steen los, smaak zeer goed. Rijp 2e gedeelte Augustus. Wat te klein, doch overigens zeer goed

VRUCHTBOOMKWEEKERIJEN „HAESTERDT"
JOS. KUYPERS,
SWALMEN - Tel. 595

Uitgebreide kweekerijen op de beste Limburgsche grond

ONDER CONTROLE N.A.K.

Uitsluitend goede soorten in cultuur. - Streng doorgevoerde selectie in eigen vruchtentuinen. - Garantie voor soortechtheid en ziektevrij. - Leveringen aan de grootste bedrijven hier te lande. - Vele, ongevraagde tevredenheidsverklaringen. - Vakkundige adviezen, teekeningen en begrootingen gratis. - Bezoekt de kweekerijen en vruchtentuinen.

BEZOEKT DE

BOOM- EN ROZENKWEEKERIJEN

(9 H. A. IN CULTUUR)

G. COENDERS VAN DIJK

LOTTUM (L.)

TELEFOON 11

ONDER CONTROLE

voor de tafel en bijzonder in trek [illegible] fabrieken, waar men er [illegible]r aantrekkelijke compôte [illegible]eidt. Gezond. Kan wortel- [illegible]rden gekweekt.

[illegible]**r Jaune.** Gele Heerenpruim, Monsieur à fruits jaunes, Altesse blanche (zie ook No. 5) Gelbe Herrenpflaume. Gul Herre blomme, Gult Herreplommon. In de eerste helft der vorige eeuw gewonnen te Ollainville (Fr.) en door Jaquin te Parijs in den handel gebracht. Nederlandsche boomgaard No. 3. Bloei middentijds. Zelfsteriel. Kan worden bestoven door No. 2, 3, waarschijnlijk 8 en is met No. 7, waarvan de verscheidenheid heet af te stammen, intersteriel. Vrucht middelmatig groot tot tamelijk klein, rond, goudgeel met enkele roode vlekjes, steen los, smaak zeer goed, vruchtbaarheid voldoende, boomgrootte middelmatig. Twijgen behaard. Zeer goede tafelpruimen voor het 2e gedeelte van Augustus. Gezond.

C

17 **Washington.** W. Pflaume. Rond 1800 bij New York ontstaan. Droeg voor het eerst in 1818. Nederlandsche Boomgaard II No. 15. Hetgeen men in onze kweekerijen Washington noemt, is niet zelden Reine Claude d'Oullins. Bij op echtheid gekeurde boomen behoeft men voor verwisseling niet beducht te zijn.
Boom bloeit middentijds. Volgens Johanssen l.c. zelfsteriel. Nàar J. meedeelt, zijn No. 1, 2 en 6 goede bestuivers. Groei flink. Vruchtbaarheid wat laat beginnend en dan niet overal, wellicht in verband met bestuiving, geheel naar wensch. Vrucht groot, bleek goudgeel rozenroode tint. Vleesch geel tot groengeel, zeer goed van smaak. September. Zeer goede tafelpruim, doch of de aanplanting [illegible]bevolen moet worden, staat [illegible]niet vast.

[illegible]**e Claude de Boddaerts.** Bodd. [illegible]n gage. Tegen 1867 door De- [illegible]te Deinze in België gewonnen. Twijgen wollig. Bloeigegevens geen. Vrucht rond, groot, geel, smaak zeer goed, steen los. Rijp 2e helft Augustus. Tafel.

19 **Reine Claude de Brahy.** Brahy's Green Gage. Gewonnen door den heer Brahy Ekenholm te Herstal bij Luik. Voor het eerst vermeld in 1850. John Lucas, Oberdieck Ill. Handbuch VII, N 270. Twijgen kaal. Bloeigegevens geen. Vrucht groot, rond, groengeel met roode spikkels. Steen los, zeer goed van smaak. Tafelpruim.

20 **Reine Claude de Bavay.** In 1843 door den beroemden Belgischen winnaar, Majoor d'Esperen, genoemd naar den pomolcog de Bavay. Twijgen kaal of bijna kaal. Vruchtbaar. Vroegdragend.
Vrucht matig groot, rond, groen tot groengeel. Smaak zeer goed. Steen los. Zeer goede tafelpruim. De varieteit heet zelffertiel. Rijpt laat, vaak te laat, n.l. einde September en alsdan is eenerzijds het weer zeer onzeker, anderzijds is het feitelijk te koud om zoo sappig fruit te verlangen. Gezond.

21 **Bleue de Belgique.** Bleue de Perk. Blaue von Belgiën, Belgian Purple. In het midden der vorige eeuw in België in den handel gekomen. Mas Le Verger VI. p. 105. Ten onrechte verkoopt men ook wel Belle de Louvain onder den naam Bl. d. B. Boom matig groot, zeer vruchtbaar, zelffertiel.
Vrucht middelmatig groot, eirond, blauw geelgroen van vleesch, steen iets hechtend, smaak matig tot tamelijk goed. Geen aanbeveling als tafelpruim, keukenvrucht. Augustus. Twijgen kaal. Gezond.

22 **Jefferson.** Rond 1825 gewonnen door den rechter Buel te Albany N. Y. en in 1829 uitgekomen. Deutschlands Obstsorten. Gekl. pl. Boom flink, twijgen kaal. Draagt ± 4 jaar na het planten. Bloei middentijds. Bestuiver van Jeff. is, volgens Johannsen l.c. de Victoria. Vrucht eirond, tamelijk groot, groengeel, goudgeel van vleesch, steen hechtend, smaak goed tot zeer goed. Goede tafelpruim. Ook voor de keuken bruikbaar en begin September rijp. Gezond.

23 **Denniston's Superb.** Denniston's Red. Rouge de D. Vermoedelijk

tusschen 1835 en 1840 door Isaäc Denniston te Albany N. Y. gewonnen. Mas Le Verger VI p. 121 en Mas Pom. générale XII p. 79. Boom flink. Twijgen zwak behaard. Zeer vruchtbaar. Volgens Engelsche opgaven zelffertiel. Vrucht middelmatig groot, rond, groen met kleineren tot grooteren blos, geelachtig van vleesch, los van steen, zeer goed van smaak, eind Augustus rijp. Zeer goede tafelpruim.

24 **Early Laxton.** Een, volgens Johanssen l.c. zelffertiele, zeer vroege pruim, die Early Rivers zou moeten vervangen. De schrijver kent de vrucht nog niet.

25 **President.** Zou gewonnen zijn en in 1901 in den handel gebracht door het Engelsche kweekershuis Rivers te Sawbridgeworth. Bunyard-Handbook p. 97.
Boom matig groot. Twijgen kaal. Bloeigegevens geen. Vrucht zeer groot, eirond, rood, groengeel van vleesch, matig van smaak, rijp in October. De vruchtbaarheid schijnt onvoldoende.

26 **Prince Engelbert.** Rond 1842 door Scheidweiler te Gent gewonnen. A. Bivort Album de Pomologie III p. 143. Boom flink, twijgen kaal, vruchtbaar. Bloeigegevens geen. Vrucht groot, langwerpig, blauw, groengeel van vleesch. Steen los, smaak goed. Keuken of tafelpruim voor September van behoorlijke qualiteit.

27 **Utility.** Engelsche pruim van het kweekershuis Laxton van betrekkelijk jongen datum. Bunyard Handbook Hardy Fruits p. 103. Half Augustus rijp. Rood, groot, goed van smaak; tafelpruim.

28 **Santa Rosa.** Amerikaansche aanwinst van Burbank; in 1907 in den handel gebracht. Groot, rood; aan den steen hechtend vleesch. Tafelpruim.

D

Anna Späth
Belle de Louvain
Bleur
Botan
Burbank
Coë's Golden Drop
Dittrich Uhlhorn
Drap d'Or d'Esperen
Enkele Boerenwitte
Hauszwetsche
Heron
Italiaansche Kwets
Kroosjespruim Roode
Kroosjespruim Blauwe
Nectarinepruim
Ontario
Octoberblauwe
Pond's Seedling
Rademaker
Reine Claude violette
Reine des Mirabelles
Tonneboer
Tragedy
Witte Eierpruim

	I	II	III	IV	V	VI
A						
1 Victoria	x	o	x	x	x	x
2 Oullins	x	o	x	x	x	x
3 Kirke's	x	o	x	x	x	x
4 Doyenné	x	o	x	x	x	x
5 Boerenwit	x	o	x	x	x	x
6 Czar	x	o	x	x	x	x
7 Verte	—	o	—	—	x	x
8 Althann	x	o	x	—	x	x
9 Early Rivers	o	o	x	x	x	—
B						
10 Roode Eier	o	o	—	—	x	—
11 Monarch	—	x	o	o	o	o
12 Roode Abrikoos	—	o	x	o	x	x
13 Zoete Kwets	—	x	—	—	x	—
14 Ongeduldige	—	—	x	—	x	—
15 Metz	—	o	—	—	—	x
16 Monsieur Jaune	—	o	—	—	x	x

Pruimen.

C

17 Washington	—	o	—	—	—	—
18 Boddaerts	—	o	—	—	—	—
19 Brahy	—	o	—	—	—	—
20 Bavay	—	o	—	—	—	—
21 Belgique	—	x	—	—	—	—
22 Jefferson	x	o	—	—	x	—
23 Denniston	—	—	—	—	—	—
24 Early Laxton	x	—	—	—	—	—
25 President	o	—	—	—	—	—
26 Englebert	—	—	—	—	—	—
27 Utility	—	—	—	—	—	—
28 S. Rosa	—	—	—	—	—	—

Vijg.

Van zeer weinig beteekenis. De varieteit Brown Turkey schijnt goed te zijn. Dit is, althans, naar de schrijver meent, de naam voor onze meest geteelde vijg, die zich door vruchtbaarheid kenmerkt. Onder glas, stook of koud.

Zwarte Bes.

A

1 **Goliath.** De naam is nog niet lang in gebruik, wellicht 30—40 jaar. In het buitenland houdt men G. wel voor Nederlandsch. Zeker is, dat hieronder struiken voorkomen van 60—70 jaar (Lage Zwaluwe, Bavel). Uit Schotland ingevoerde Edina hebben we van G. niet kunnen onderscheiden. Rietsema Zwarte en Roode bessen. Struik flink. Zeer vruchtbaar. Knoppen meestal groengeel, zelden rood. Blad teruggebogen. Bloeit laat. Vouwt bij pletten den top zijwaarts. Vertoont vaak een lichte fasciatie der takken. Zet goed vrucht zonder insectenbezoek. Tros kort. Bes groot, stevig. Rijpt in het algemeen wat laat en zeer ongelijkmatig. Sterk vatbaar voor brandnetelblad. Eischt flinken snoei. Gevoelig voor sterke Californische pap. In Groningerland niet aan te bevelen.

B

2 **Hollandsche Zwarte.** Teunissen bes. Vrij zeker dezelfde bes als die Bunyard Handbook p. 146 beschrijft als French Black en die in Frankrijk Merveille de la Gironde heet. Rietsema Zwarte en Roode Bessen. Struik zeer groot. Matig vruchtbaar. Bladschijf ongeveer vlak. Steel aan de einden licht paars getint. Geen fasciatie. Knoppen rood. Twijgen lang en spits uitloopend. Bloeit laat. Vruchtzetting zonder insecten niet nagegaan. Tros middelmatig lang. Bes middelmatig groot, stevig, rijpt gelijktijdig en middelmatig vroeg, even vóór Goliath. Weinig vatbaar voor brandnetelblad en rondknop. Verdraagt een aanmerkelijke verwaarloozing. Tusschen H. Zw. niet zelden minderwaardige struiken gemengd.

3 **Boskoop Giant.** Géant de Boskoop. Hoogendijk's Black, H's Seedling, Schwarze Traube. Langtraubige Schwarze. In het laatst der vorige eeuw door Hoogendijk te Boskoop gewonnen en in 1895 door George Bunyard & Co. te Maidstone, Engeland, in den handel gebracht. Struik middelmatig, doorgaans iets kleiner dan No. 1; vruchtbaarheid verschillend, doch vooral in Noord-Brabant onvoldoende. Bladschijf ongeveer vlak, zeer groot; geen fasciatie, knoppen rood, twijgen lang en kegelvormig. Bloei vroeg. Draagt zonder insecten slecht. Tros lang, bes groot, week, gelijktijdig en vroeg rijpend. Sterk vatbaar voor rondknop, weinig voor brandnetelblad. De weeke bes laat zich niet verzenden. Vaak nachtvorstschade.

C

4 **Baldwin.** Oorsprong onbekend. Bunyard Handbook p. 145. Struik klein, zeer vruchtbaar. Bladschijf ongeveer vlak. Knoppen opstaand

GEBRS SEUREN - LOTTUM bij Venlo

BOOM- EN ROZENKWEEKERIJEN

TELEFOON No. 4

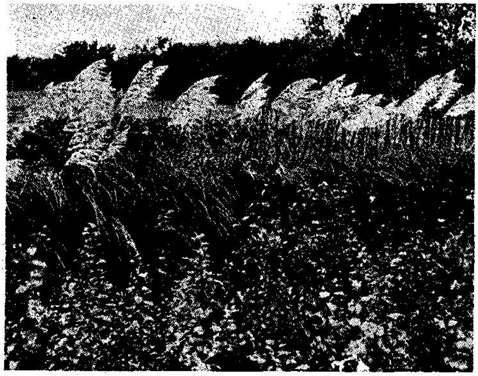

OUD EN VERTROUWD ADRES (ONDER CONTROLE N.A.K.) **VOOR:**
Vruchtboomen, Rozen, Bessen, Haagplantsoen, Groenblijvende planten, Sier- en bloemheesters, Laan- en Sierboomen, Stam goudbonte Lig-Ovalif, Acaciaboomen, Gynerium Argenteum met groote zilverwitte pluimen, enz., enz.

BELEEFD AANBEVELEND

H. VAN RIJN TE WAMEL

SPECIALE VRUCHTBOOMENCULTUUR ONDER CONTR. V.D. KEURINGSDIENST N.C.B. AANGESLOTEN BIJ DE N.A.K.

●

Voor soortechte en ziektevrije planten wordt onvoorwaardelijk ingestaan. Prijzen naar tijdsomstandigheden. Aanleggen en onderhouden van boomgaarden en vruchtentuinen. Het maken van teekeningen en begrootingen en bezoeken in de omgeving gratis.

en bruinachtig. Geen fasciatie. Bloeit vroeg. Vruchtzetting zonder insecten zeer goed, doch veel nachtvorstschade. Tros matig lang, bes middelmatig groot, week, rijpt even na Goliath. Vatbaarheid voor ziekten vermoedelijk middelmatig. Is bijzonder lastig in het plukken. In Engeland spreekt men van een sterker groeienden stam. Wellicht is die bruikbaarder. Door den schrijver uit Frankrijk ingevoerde Noir de Naples vertoonen veel overeenkomst met de Baldwin, zooals die uit allerlei plaatsen is betrokken.

5 ***Roodknop.** Roodknop Goliath. Geselecteerd door Ir. J. Heemstra in den tuin van den Heer K. Maring te Leermens in 1921 en in Groningen en Drenthe beter bevonden dan alle andere zwarte bessen. Groote struik, iets kleiner dan van No. 2. Zeer vruchtbaar. Knoppen rood, bij het uitloopen opvallend roodbruin. Bloei laat. Zet gemakkelijk vrucht. Insecteninvloed niet nagegaan. Tros middelmatig lang, bes matig groot, stevig, rijp tusschen No. 4 en 1. Plukt beter dan No. 1. Weinig vatbaar voor rondknop. De kleur der bessen is bruinzwart, hetgeen misschien een nadeel blijken zal.

6 **Davison Eight.** Eenige jaren geleden gewonnen en in den handel gebracht in 1927 door Colonel B. J. Petre te Norwich.
Tros als Goliath. Bloeit vroeg. Rijpt even vóór of gelijktijdig met Goliath. Groei tamelijk zwak. Voldeed te Breda slecht, mede door de aanmerkelijke vatbaarheid voor ziekte en vorstschade. Voldeed aan den Zeekant plaatselijk (Zeeland, Groningerland) goed, plaatselijk (Zuid-Holland) slecht.

7 ***Silvergieters zwarte.** Rond 10 jaar geleden gewonnen op den proeftuin te Leeuwarden. Vruchtbaar. Dikke bes. Steile, gedrongen groeiwijze.

D

Seabrook's Black
Lee's Prolific

	I	II	III	IV	V	VI
A						
1 Goliath	x	—	x	x	x	x
B						
2 Holl. Zwarte	—	—	x	—	o	x
3 Boskoop Giant	o	o	x	o	o	o
C						
4 Baldwin	—	—	x	o	o	—
5 Roodknop	—	—	x	—	—	—
6 Davison	x	—	x	o	o	o
7 Silvergieters	—	—	x	—	—	—

Aalbessen (Roode en Witte).

Albert. Prince	1 A
Anna's Korfke St.	D
Bar le Duc. Witte van	D
Dikkop	1 A
Duc. Witte van Bar le	D
Duitsche Zure	1 A
Erstling aus Vierlanden	3 C
Fay's Fruchtbare	2 A
Fay's New Prolific	2 A
Fay's Prolific	2 A
Geelsteel	D
Heros	4 C
Hollande. Rouge de	1 A
Holländische. Rothe	1 A
Hollandsche. Witte	D
Hoornsche	D
Jüterborg. Weisser aus	D
Kaiserlische. Weisse	D
Korfke. Sint Anna's	D
Langtrossige Witte	D
Laxton's No. I	D
Laxton's Perfection	4 C
Lentsche	D
Loppersumsche	D
Losdopper	D
Nederlandsche. Oude	D
Oostvoornsche	D
Oude Nederlandsche	D
Perfection. Laxton's	4 C
Prince Albert	1 A
Rheinland	3 C
Rote Holländische	1 A
Rouge de Hollande	1 A
Sint Anna's Korfke	D
Verrière Rouge	1 A
Vierlanden. Erstling aus	3 C

Aalbessen (Roode en Witte).

Vlijmensche D
Weisse Kaiserliche D
Weisser aus Jüterbog D
Westlandsche D
White Transparent D
Witte van Bar le Duc D
Witte Hollandsche D
Witte Parel D
Zure. Duitsche 1 A
Zwarte bes zie sub Z

Aardbei.

Amazone 1 A
Ananasaardbei D
Barnes Large White D
Breda'sche 6 B
Breda'sche. Kleine 6 B
Deutsch Evern 2 A
Elers Fruchtbare 1 A
Evern. Deutsch 2 A
Fraisier Tomate 4 A
Fruchtbare. Elers 1 A
Jucunda 1 A
Juliana. Princess 4 A
Kleine Breda'sche 6 B
Large White. Barnes D
Late Mof 1 A
Lefeber Madame 3 A
Louis de Vilmorin D
Maandbloeier D
Madame Kooy 4 A
Madame Lefeber 3 A
Madame Moutot 4 A
Mof. Late 1 A
Mof. Vroege 2 A
Moutot. Madame 4 A
Moulin Rouge 5 B
Nassauwer 6 B
Oberschlesien 5 B
Princes Juliana 4 A
Rouge. Moulin 5 B
Scarlet 6 B
Sieger D
Skarlakans Smultron 6 B
Smultron 6 B
Tomate Fraisier 4 A
Vilmorin. Louis de D
Volltragende. Wüdericher 1 A
Vroege Mof 2 A
White Barnes Lange D
Wüdericher Volltragende 1 A

Appels.

Aagt. Zoete D
Aagt. Zomer D
Adam's Pearmain D
Akerö 35 C
Albert. Lane's Prince 21 B
Alantapfel 29 C
Alexandre. Grand D
Allington Pippin 15 B
Alma. Leven D
Apfel aus Croncels 5 A
Astrakan. Roode D
Astrahan. Witte D
Aunée. Pomme d' 29 C
Bath. Beauty of 48 C
Baumanns Reinette D
Beauty of Bath 48 C
Belle de Boskoop 1 A
Belle de Pontoise D
Bellefleur. Brabantsche 22 B
Bellefleur. Dubbele 11 A
Bellefleur. Engelsche 33 C
Bellefleur. Roter 22 B
Bellefleur. Westlandsche D
Bellflower. Yellow D
Benderzoet D
Berlepsch. Freiherr von D
Bismarck D
Blanke Ribber D
Blenheim Pippin D
Bles 29 C
Bloemeezoet 6 A
Bosappel 44 C
Boskoop. Belle de 1 A
Boskoop. Schöner von 1 A
Boskoop. Schoon van 1 A
Brabantsche Bellefleur 22 B
Bramley's Seedling 13 A
Calville Lesans D
Calville de Londres D
Calville. Vogel 49 C
Calville. Roode Herfst D
Campagne. Zoete 14 A
Canada Reinette D
Canada. Reinette du D
Canada. Reinette grise du D
Cecilia St. 40 C
Cellini D
Charlamowski D
Coslin Keswick D
Codlin. Manks 8 A
Coeur Pomme de 9 A
Courtpendu D
Cox's Orange Pippin 3 A
Cox. Orange de 3 A
Cox's Oranje Reinette 3 A
Cox's Pomona D
Croncels. Apfel aus 5 A
Croncels. Transparente de 5 A
Delicious D
Descardre. Reinette 45 C
Dirk. Jacob D
Dr Seeligs Orange Pippin 38 C
Dubbele Bellefleur 11 A
Early. Emneth 4 A
Early Victoria 4 A

Appels.

Eethensche Wijnappel	50	C
Eisdener Klumpke	27	B
Ekenstein. Reinette van	26	B
Emneth Early	4	A
Engeland. Present van	17	B
Engelsche Bellefleur	33	C
Engelsche Pigeon		D
Engelsche Winter Goud Pearmain		D
Engelse Kroon	10	A
Ermgaard. Zoete	12	A
Etoilée. Reinette rouge	9	A
Filippa		
Fransche. Oude	24	B
Fransche Reinette. Grauwe		D
Fransche Reinette. Zoete Grauwe		D
Fransche Zure	25	B
Freiherr von Berlepsch. Goldrenette		D
Glorie van Holland	42	C
Goud Pearmain. Engelsche W		D
Goudreinette (falso)	1	A
Graastener		D
Graastener. Gul		D
Grauwe Fransche Reinette		D
Grauwe Fransche Reinette. Zoete		D
Gravesteiner		D
Grand Alexandre		D
Grand Richard	32	C
Grieves. James	36	C
Grise du Canada. Reinette		D
Groninger Kroon	10	A
Grosvenor Lord		D
Gul Graastener		D
Gul Richard	31	C
Harberts Renette		D
Heerappel	17	B
Hemmetje. Syde		D
Herfst Calville. Roode		D
Hollaart. Zoete		D
Holland. Glorie van	42	C
Holleman		D
Jacques Lebel	20	B
Jacob Dirk		D
Jakob Lebel	20	B
James Grieve	36	C
Jasappel		D
Jaune Richard	32	C
Jaune. Transparente	7	A
Jonathan	43	C
Jubilée. Royal	47	C
Kafappel	51	C
Kesterens Wijnzuur	46	C
Keswick Codlin		D
Keyingappel	52	C
Kiel. Triomphe de	13	A
Klapstaart		D
Klaraeble	7	A
Klarapfel Weisser	7	A
Kläräpple Vitt	7	A
Klumpke. Eisdener	27	B
Koningszuur	33	C
Kroonappel	29	C
Kroon. Engelse	10	A
Kroon. Groninger	10	A
Kroon. Zoete	23	B
Kroon. Zure	10	A
Körckover	32	C
Lady Sudeley		D
Landsberger Renette	18	B
Lane's Prince Albert	21	B
Laxton's Superb	41	C
Lebel. Jacques	20	B
Lebel. Jacob	20	B
Lemoenappel	2	A
Lesans. Calville		D
Leven Alma		D
Lieve Vrouwenappel	37	C
Linnaeus Pippin		D
Londres. Calville de		D
Lord Grosvenor		D
Luntersche Pippeling		D
Luntersche Present		D
Manks Codlin	8	A
Monstrueuse. Reinette (falso)	1	A
Montfort. Reinette von	1	A
Noble. Princesse	29	C
Noblesse	29	C
Nonsuch. Peasgood		D
Nordhausen. Schöner von	30	C
Notarisappel	28	B
Ontario	34	C
Orange de Cox	3	A
Orange Pippin. Cox's	3	A
Orange. Prince d'	29	C
Orange Pippin. Dr. Seeligs	38	C
Ossenkop	24	B
Oude Fransche	24	B
Pearmain. Adams		D
Pearmain. Eng. Winter Goud		D
Peasgood Nonsuch		D
Peperappel		D
Persikrött Sommaräpple	19	B
Perzikroode Zomerappel	19	B
Pfirsichroter Sommerapfel	19	B
Pigeon. Engelsche		D
Pigeon. Roode		D
Pippeling. Luntersche		D
Pippin. Allington	15	B
Pippin. Cox's Orange	3	A
Pippin. Dr. Seeligs Orange	38	C
Pippin. Linnaeus		D
Pomme d'Aunée	29	C
Pomme de Coeur	9	A
Pomona Cox's		D
Pontoise Belle de		D

FA. A. HERIJGERS-DAEMEN

MODERNE SPECIALE VRUCHTBOOMCULTUUR

ZUNDERT

TELEFOON 43

GIRO 219714

KWEEKERIJEN GEHEEL ONDER CONTROLE v.d. NEDERLANDSCHE ALGEMEENE KEURINGSDIENST N.A.K. (De eerste aangeslotene firma ter plaatse.)

DE MEEST VAKKUNDIG GEKWEEKTE VRUCHTBOOMEN,

van prima afstamming, op de meest vereischte onderlagen-typen, in de meest aanbevelenswaardige soorten, absoluut ziektenvrij en SOORTECHT plantenmateriaal, koopt u het goedkoopst bij ons.

MODERNE, VAKKUNDIGE AANLEG VAN BOOMGAARDEN!

(Vraagt ons! Wij bezoeken u zonder eenige verplichting uwerzijds; bespreken gaarne met u uw plan en maken vakkundig teekening en begrooting gratis!)

BEZOEKT ONZE KWEEKERIJEN! — VRAAGT CATALOGUS!

Appels.

Present v. Engeland 17 B
Present v. Lunteren D
Prince d'Orange 29 C
Prince Albert. Lane's 21 B
Pincesse nobel 29 C
Prinsesäpple 29 C
Queen. The D
Reinette du Canada D
Reinette. Cox's Orange 3 A
Reinette Descardre 45 C
Reinette van Ekenstein 26 B
Reinette. Grauwe Fransche D
Reinette grise du Canada D
Reinette von Montfort 1 A
Reinette monstrueuse (falso) 1 A
Reinette rouge étoilée 9 A
Reinette. Schutters D
Reinette. Zoete Grauwe Fransche D
Renette. Baumanns D
Renette. Cox Orangen 3 A
Renette. Harberts D
Renette. Landsberger 18 B
Renette. Rote Stern 9 A
Renette von Zuccamaglio 16 B
Ribber. Blanke D
Richard. Gelber 32 C
Richard. Grand 32 C
Richard. Gul 32 C
Richard jaune 32 C
Roode Astrakan D
Roode Herfst Calville D
Roode Pigeon D
Rosenapfel Virginischer D
Rote Sternrenette 9 A
Roter Bellefleur 22 B
Rouge étoilée. Reinette 9 A
Royal Jubilee 47 C
Sabot 27 B
Schöner von Boskoop 1 A
Schöner von Nordhausen 30 C
Schoone van Boskoop 1 A
Schutters Reinette D
Schijver. Vlaamsche D
Seedling. Bramley's 13 A
Seeligs Orange Peppin. Dr. 38 C
Signe Tillisch
Sommerapfel. Pfirsichroter 19 B
Sommaräpple. Persikrött 19 B
St Cecilia 40 C
Starappel 9 A
Sterappel 9 A
Sternrenette. Rote 9 A
Sudeley. Lady D
Superb. Laxton's 41 C
Syde Hemmetje D
Tillisch. Signe D
Transparente de Croncels 5 A
Transparente jaune 7 A
Transparent. White 7 A
Transparent. Yellow 7 A
Triomphe de Kiel 13 A
Victoria. Earley 4 A
Uil 46 C
Virginischer Rosenappel D
Vitt Kläräpple 7 A
Vlaamsche Schijver D
Vogel Calville 49 C
Vrouwenappel. Lieve 37 C
Wealthy 31 C
Weisser Klarappel 7 A
Westlandsche Bellefleur D
White Transparent 7 A
Winter Goud Pearmain. Engelsche D
Winter Kroon. Zoete 23 B
Witte Astrakan D
Wijnappel. Eethensche 50 C
Wijnzuur. Kesterens 46 C
Yellow Bellflower D
Yellow Transparent 7 A
Zigeunerin 39 C
Zoete Aagt D
Zoete Campagner 14 A
Zoete Ermgaard 12 A
Zoete Grauwe Fransche Reinette D
Zoete Holaart D
Zoete Kroon 23 B
Zoete Winterkroon 23 B
Zomeraagt D
Zomerappel. Perzikroode 19 B
Zuccamaglio. Renette von 16 B
Zure. Fransche 25 B
Zure Kroon 11 A

Abrikozen.

Breda'sche zie Abrikozen
Oranje zie Abrikozen

Bramen.

Parsley leaved zie Bramen

Druiven.

Alexandrie. Muscat d' 7 B
Alexandria. Muscat of 7 B
Alexandrië. Muskaat van 7 B
Alexandrien. Weisser Muscat von 7 B
Alicante Black 2 A
Alicante Blaue 2 A
Alicantsche 2 A
Appley Towers 13 C
Black Alicante 2 A
Black Hamburgh 1 A
Blå Frankendaler 1 A
Blaue Alicante 2 A
Blauer Damascener 6 B
Blauer Trollinger 1 A
Blaues Ochsenauge 3 B

Druiven.

Blauwe Kampioen	9	C
Blauwe Muskaat	12	C
Canon Hall		D
Champion. Golden	4	B
Colman. Gros	3	B
Colmar. Gros	3	B
Dodrelabi	3	B
Downe's Seedling. Lady		D
Duc of Buccleugh		D
Emile Royal	5	B
Foster's White Seedling		D
Frankendal. Blå	1	A
Frankendaler	1	A
Frankendaler Witte	11	C
Frankenthal	1	A
Frankenthaler	1	A
Golden Champion	4	B
Granacke	2	A
Granaxa	2	A
Gros Colman	3	B
Gros Colmar	3	B
Gros Maroc	6	B
Hall. Canon		D
Hamburgh. Black	1	A
Kampioen. Blauwe	9	C
Koning der Witten	10	C
Laan. Vroege van der		D
Lady Downe's Seedling		D
Maroc. Gros	6	B
Muscat d'Alexandrie	7	B
Muscat of Alexandria	7	B
Muskaat v. Alexandrië	7	B
Muskat v. Alexandriën. Weisser	7	B
Pareldruif		D
Royal Emile	5	B
Seedling. Foster's White		D
Seedling. Lady Downe's		D
Spaansche	2	A
Towers. Appley	13	C
Trollinger. Blauer	1	A
Victoria	8	C
Vroege van der Laan		D
White Seedling. Fosters		D
Witte Frankendaler	11	C
Witten. Koning der	10	C

Frambozen.

Automne. Surprise d'		D
Boskoopsche Hornet		D
Bruine Haagsche		D
Cumberland		D
Devon		D
France. La		D
George. Lloyd	2	A
Golden Queen		D
Haagsche Bruine		D
Hornet		D
Hornet. Boskoopsche		D
Laxtonberry		D
Lloyd George	2	A
Marlborough		D
Preussen	3	A
Pyne's Royal		D
Royal. Pyne's		D
St. Walfried	1	A
Superlative en Superl. Gele		D
Surprise d'Automne		D
Veitchberry		D
Walfried St.	1	A

Hazelnoten.

Kersen.

Abbesse de Mouland	9	A
Bastaarddikke	9	A
Beeksche Late	22	C
Begijn	4	A
Beierlander	5	A
Beierlandsche Kriek	5	A
Beierlandsche Spaansche		D
Bierkers		D
Bigarreau Elton	13	B
Bigarreau Napoleon	14	B
Blankette		D
Blansje. Bruine		D
Blansje. Zwarte		D
Boskooper		D
Bruine Blansje		D
Bruine Waalsche		D
Cerise de Montmorency à c.q.		D
Citroenkers	8	A
Courte queue. Cer. dc Montcy à		D
Dikke Loen	15	B
Drogans Gelbe Knorpelkirsche	8	A
Dubbele Meikers	10	A
Dubbele Morelkers	11	A
Duitsche Meikers	1	A
Dutch Duke	10	A
Early Frogmore		D
Early Kentish Virg. may	19	B
Early Rivers	1	A
Eierkriek	18	B
Eisdensche kers	9	A
Elton	13	B
Elton. Bigarreau	13	B
Elton Heart	13	B
Father van Mansfeld	21	C
Fransche Meikers	1	A
Frans Meilingkers	4	A
Frogmore. Early		D
Gascogner	14	B
Gelbe Knorpel. Drogans	8	A
Gelkersche kers	1	A
Geldersche Meikers	10	A
Glimmer		D
Governor Wood	6	A

ADR. LEYS

SPECIALE VRUCHTBOOMENCULTUUR
TELEFOON 3325 - BREDA

EERSTE AANGESLOTENE BIJ DE KEURINGSDIENST
N.C.B. AFDEELING NED. ALG. KEURINGSDIENST

Vraagt plannen en prijsopgave, welke gratis verstrekt worden, evenals teekening.
Voor soortekeuzen, en de indeeling, naar verhouding van de terreinomstandigheden, is jarenlange ervaring noodig om de gewenschte soorten te planten.

BEZOEKT ONZE KWEEKERIJEN
CONCURREERENDE PRIJZEN

AANGEBODEN:

Prima Kwaliteit Vruchtboomen

Hoog- en halfstam, pyramide- en struikrozen, appel, peer, pruim, kers en perzik.

IN PRIMA HANDELSSORTIMENT

Verder haagplantsoen, bessen op stam en struik.
Stam- en Struikrozen in soorten, enz. enz. enz.

ONZE KWEEKERIJEN STAAN REEDS
ONDER CONTROLE VAN DEN N.A.K.

A. JANSEN & Zn. - Kweekerijen - BEUGEN (N-Br.)
TELEFOON No. 11

Kersen.

Griaine 19 B
Griotte du Nord 11 A
Grienne 19 B
Groote Variksche Zwarte 2 A
Groote Zwarte 2 A
Grosse Lange Lothkirsche 11 A
Harde Loen 28 C
Heart. Elton 13 B
Heart. Turkey 4 A
Hofkers D
Hollander 16 B
Holländische Süssweichsel 10 A
Hortense. Reine D
Inspecteur Löhnis 27 C
Jaboulay D
Juliana. Princes 30 C
Kentish 19 B
Kentish Virginian May. Early 19 B
Kers. Eisdensche 9 A
Kers. Geldersche 1 A
Klerk 5 A
Klerkekriek 5 A
Knapkers. Zwarte 4 A
Knolkers 32 C
Knorpelkirsche. Drogans Gelbe 8 A
Kriek. Beierlandsche 5 A
Kriek. Mierlosche 3 A
Kriek. Udensche 3 A
Lange Lothkirsche. Grosse 11 A
Late. Beeksche 22 C
Loen. Dikke 15 B
Loen (falvo) 3 A
Loen. Harde 28 C
Löhnis. Inspecteur 27 C
Lothkirsche. Grosse Lange 11 A
Mansfeld. Father van 21 C
Mansfeld. Pater van 21 C
Mansfeld. Père van 21 C
Mansfeld. Vater van 21 C
May. Early Kent. Virg. 19 B
Meikers. Dubbele 10 A
Meikers. Duitsche 1 A
Meikers. Fransche 1 A
Meilingkers. Frans 4 A
Mierlosche Kriek 3 A
Mierlosche Zwarte 3 A
Molenkers 23 C
Montmorency à c.q. Cerise de D
Morello 11 A
Morelkers. Dubbele 11 A
Morel. Zure 11 A
Morel. Zeeuwsche Zoete 17 B
Mr. Vroeg 29 C
Mouland. Abbesse de 9 A
Noordkriek 11 A
Nord. Griotte du 11 A
Pater van Mansfeld 21 C
Père de Mansfeld 21 C
Princes Juliana 30 C
Queue. Cerise de Montmorency à courte D
Reine Hortense D
Rivers. Early 1 A
Roode Blansje D
Roode Waalsche 19 B
Rijkmaker 31 C
Schattenmorelle 11 A
Spaansche. Beierlandsche D
Spaansche. Udensche 7 A
Spaansche. Zwarte 12 B
Suikerkers D
Suikerkriek 5 A
Süssweichsel. Holländische 10 A
Tôt et Tard 10 A
Turkey Heart 4 A
Udensche Kriek 3 A
Udensche Spaansche 7 A
Udensche Zwarte 3 A
Vacantiekers 26 C
Variksche Zwarte. Groote 2 A
Variksche Zwarte 2 A
Vater van Mansfeld 21 C
Virginian 19 B
Virginian (May Early Kentish) 19 B
Vleeschkers Zwarte 4 A
Vroege Duitsche 1 A
Vroeg Mr. 29 C
Waalsche. Bruine D
Waalsche. Roode 19 B
Werdersche 25 C
Westerleensche Kriek 20 B
Wilhelmina 24 C
Wilsje D
Witte Wijnkers 8 A
Wood. Governor 6 A
Wijnkers D
Wijnkers. Witte 8 A
Zeeuwsche Zoete Morel 17 B
Zoete Morel. Zeeuwsche 17 B
Zuurtjes D
Zwarte. Groote 2 A
Zwarte. Groote Variksche 2 A
Zwarte. Mierlosche 3 A
Zwarte knapkers 4 A
Zwarte Spaansche 12 B
Zwarte. Udensche 3 A
Zwarte. Variksche 2 A
Zwarte Vleeschkers 4 A

Kruisbessen.

Blonde. Lentsche 2 A
Careless D
Crownbob 2 A
Crownprince 7 C
Drop. Golden (falso) 3 A
Earley Sulphur 3 A

Kruisbessen.

Engelsche Witte 1 A
Engelsche Witte. Grootvruchtige 1 A
Früheste Gelbe 3 A
Gelbe. Früheste 3 A
Gelbe Riesenbeere 6 C
Gele. Ruige 3 A
Golden Drop (falso) 3 A
Groene Vroege D
Grootvruchtige Engelsche Witte 1 A
Gule. Tidlige 3 A
Industry. Whinhams D
Lad. Lancashire 5 C
Lancashire Lad 5 C
Lancer 4 C
Lentsche Blonde 2 A
Leveller 6 C
Lion. Roaring D
Lion. Yellow 3 A
Macherauchs Sämling D
Riesenbeere. Gelbe 6 C
Roaring Lion D
Ruige Gele 3 A
Sämling. Macheraucns D
Sulphur. Early 3 A
Tidlige Gule 3 A
Triumphbeere. Rote. D
Triumphbeere. Weisse 1 A
Vroege Groene D
Weisse Triumphbeere 1 A
Whinhams Industry D
Whitesmith 1 A
Witte. Engelsche 1 A
Witte. Grootvruchtige Engelsche 1 A
Yellow Lion 3 A

Mispels.

Hollandsche Reuzen zie Mispel
Reuzen zie Mispel

Moerbeien.

Morus alba zie Moerbeien
Morus nigra zie Moerbeien

Okkernoten.

Peren.

Airolles. Jules d' D
Alençon. Doyenné d' 24 B
Alexandre Lucas. Beurré 32 B
Alexandrine Drouillard D
Anjou. Beurré d' 34 C
Andenken an den Kongress 30 B
André Desportes D
Angoulême. Duchesse d' D
Anjou. Beurré d' 34 C
Arc. Jeanne d' D
Avranches. Bonne Louise d' 7 A
Avranches. Gute Luise von 7 A
Baltet. Eva 36 C
Bartlett 18 B
Bellissime d' Hiver 2 A
Bergamote d'Esperen D
Beucke Beurré 16 B
Beucke's Butterbirne 16 B
Beurré Alexandre Lucas 40 C
Beurré d'Anjou 34 C
Beurré d'Amanlis 25 B
Beurré Beucke 16 B
Beurré Chaudy D
Beurré Clairgeau 20 B
Beurré Diel D
Beurré Gellert 5 A
Beurré Giffard D
Beurré van den Ham D
Beurré Hardy 5 A
Beurré Lebrun 40 B p. 38
Beurré de Mérode 27 B
Beurré Superfin 21 B
Besi de Chaumontel D
Besi van Schonauwen D
Bosc. Calebasse D
Bon Chrétien Williams 18 B
Bonne d' Ezée 31 B
Bonne Louise d'Amanches 7 A
Bonne Louise of Jersey 7 A
Boussoch. Doyenné 27 B
Brederode 1 A
Brittenpeer 29 B
Butterbirne. Beucke's 15 B
Butterbirne. Clairgeaus 20 B
Butterbirne. Gellerts 5 A
Butterbirne. A. Lucas 32 B
Calebasse Bosc D
Calebasse Carafon D
Calebasse à la Reine D
Calebasse de Tirlemont 19 B
Capiaumont D
Carafon Calebasse D
Charneu Fondante de 11 A
Chaudy. Beurré D
Chaumontel. Besi de D
Chrétien Williams Bon 18 B
Clairgeau. Beurré 20 B
Clairgeaus Butterbirne 20 B
Clapp's Favorite 4 A
Clapp's Favourite 4 A
Clapp Favorite de 4 A
Clapps Liebling 4 A
Colmar. Passe
Comice Doyenné du 8 A
Comtesse de Paris 14 A
Conférence 39 C
Congrès. Souvenir du 30 B
Conseiller à la Cour D
Cour. Conseiller à la D
Crassane. Passe D

G. H. ELBERS

BOOMKWEEKER GROENINGEN BIJ VIERLINGSBEEK

KWEEKERIJ STAANDE ONDER CONTROLE VAN DEN N.C.B. (AANGESLOTEN BIJ N.A.K.)

KAN IN PRIMA STAAT LEVEREN GOEDGEKEURDE EN GELOODE BOOMEN EN STRUIKEN, SOORTECHT EN ZIEKTEVRIJ.

SOORTENLIJST EN PRIJS GAARNE OP AANVRAAG.

Hofleverancier

D. J. VAN DER HAVE

KAPELLE BIEZELINGE

Boomkweekerijen — Boomgaard-aanleg — 80 H.A. in cultuur Wetenschappelijk Selectiebedrijf

VRUCHTBOOMEN

op onderstamtypen, goedgekeurd door de N.A.K., voor hoofd- en tusschenbeplanting.

Uitvoerige beschrijvende prijscourant op aanvraag!

Peren.

Curé D
Dechantsbirne. Vereins 8 A
Desportes. André
Diel. Beurré
Double de Guerre 37 C
Double. Philippe 27 B
Douillard. Alexandrine
Doyenné d' Alençon 24 B
Doyenné Boussoch 27 B
Doyenné du Comice 8 A
Doyenné Goubault D
Doyenné d'Hiver D
Dr. Jules Guyt D
Dubbele Flip 27 B
Dubbele Jut 22 B
Duchesse Angoulême D
Duchess. Pitmaston 12 A
Duchess. Williams' 12 A
Durondeau D
Elsa Hertogin D
Emile d' Heyst 10 A
Esperen. Bergamote d' D
Esperen, Seigneur d' D
Eva Baltet 36 C
Ezée Bonned' 31 B
Favorite. Clapp's 4 A
Favorite, de Clapp 4 A
Favorite. Clapp's 4 A
Fertility D
Filip 27 B
Findling von Hohensaaten D
Flip. Dubbele 27 B
Fondante de Charneu 11 A
Fondante Thiriot D
Forellenbirne 38 C
France, La D
Frühe von Trévoux 3 A
Gellert. Beurré 5 A
Gellerts Butterbirne 5 A
Giesser Wildemanspeer 41 B p. 39
Giffard Beurré D
Geulle. Herfstpeer van D
Goubault. Doyenné D
Goudbal D
Gräfin von Paris 14 A
Gråpäron 22 B
Gratiool Lange
Graue Gute 22 B
Grégroire Soeurs D
Groospeer Jan 29 B
Guisse Marie D
Gute Graue 22 B
Guerre. Double de 37 C
Guyot. Dr. Jules D
Ham. Beurré van den D
Hardy. Beurré 5 A
Hardy. Poire 5 A
Herfstpeer van Geulle D
Herzogin Elsa D
Heyst. Emile d' 10 A
Hiver. Bellissimed' 2 A
Hiver. Doyenné d' D
Hohensaaten Findling von D
Janbaas D
Jan Groospeer 29 B
Jeanne d'Arc D
Jersey. Louise bonne of 7 A
Jodenpeer D
Joséphine de Malines 23 B
Jules Guyot. Dr. D
Jules d'Airolles D
Jut 22 B
Jut. Nieuwe D
Jut. Steen 29 B
Kamperveen D
Kievitspeer 29 B
K. K. v. Würtemberg D
Kleipeer 29 B
Koningsjut 22 B
Kongress. Andenken an den 30 B
Köstliche von Charneu 11 A
Kraaipeer D
Kreeftspeer 37 C
Kriegspeer 37 C
Kruidenierspeer 28 B
Laboureur. Soldat D
Lange Gratiool D
Lectier D
Légipont 11 A
Leopoldspeer (falso) 11 A
Liebling. Clapps 4 A
Louise d'Avranches. Bonne 7 A
Louise d'Avranches. Bonne 7 A
Lucas. Beurré Alexandre 32 B
Luise von Avranches. Gute 7 A
Maagdenpeer 26 B
Malines. Joséphine de 23 B
Mandjespeer 29 B
Marie Guisse D
Marguérite Marillat 9 A
Merode. Beurré de 27 B
Marillat. Marguerite 9 A
Merveille de Charneu 11 A
Nec-plus-meuris 34 C
Neue Poiteau 15 A
Nieuwe Jut D
Noordhollandsche Suikerpeer D
Nouveau Poiteau 15 A
Oomskinderpeer 28 B
Paris. Comtesse de 14 A
Paris. Gräfin von 14 A
Passe Colmar D
Passe Crassane D
Philippe Double 27 B
Pitmaston Duchess 12 A
Poire Hardy 5 A
Poiteau. Neue 15 A
Poiteau. Nouveau 15 A

AMMONSALPETER S.M.

bevat 20.5 % stikstof, waarvan de helft snelwerkende salpeterstikstof, de helft geleidelijk en langduriger werkende ammoniakstikstof.

AMMONSALPETER S.M.

geeft, doordat de stikstof er in twee vormen in voorkomt, de grootst mogelijke zekerheid voor een goede stikstofwerking.

AMMONSALPETER S.M.

bevordert een regelmatige stikstofvoeding der planten, hetgeen aan de kwaliteit van het gewas ten goede komt.

AMMONSALPETER S.M.

bevat geen voor de planten schadelijke ballaststoffen en oefent geen ongunstigen invloed uit op de structuur van den bodem.

AMMONSALPETER S.M.

wordt geleverd in stofvrijen korrelvorm en laat zich, zoowel met de hand als met de machine gemakkelijk regelmatig uitstrooien.

AMMONSALPETER S.M.

kan ook als overbemesting worden aangewend.

AMMONSALPETER S.M.

is een goedkoope stikstofmeststof met uitnemende eigenschappen.

AMMONSALPETER S.M.

is voor de volle 100 % een Nederlandsche stikstofmeststof.

Inlichtingen worden op aanvrage verstrekt door het

LANDBOUWKUNDIG BUREAU DER STAATSMIJNEN

:- TE LUTTERADE (L.) -:

Peren.

Pondpeer. Ronde D
Précoce de Trévoux 3 A.
President Roosevelt D
Provisiepeer 35 C
Reine. Calebasse à la D
Remy. Saint 2 A
Ronde pondspeer D
Roode Suikerpeer D
Roode Suikerijpeer D
Saint Rémy 2 A
Sapperdegroen D
Schonauwen. Bezi van D
Seigneur d'Esperen D
Sint Walfried 33 C
Soeurs Grégoire D
Souvenir du Congrès 30 B
Stair's Pear 18 B
Steenjut 29 B
Suikerpeer. Noordhollandsche D
Suikerpeer. Roode D
Suikerijpeer. Roode D
Superfin. Beurré 21 B
Sijsjespeer 17 B
Thiriot. Fondante D
Tirlemont. Calelasse de 19 B
Trévoux. Frühe von 3 A
Trévoux. Précoce de 3 A
Triomphe de Vienne 6 A
Trosjespeer D
Vereins Dechantsbirne 8 A
Vienne. Triomphe de 6 A
Walfried. Sint 33 C
Waterpeer 17 B
Weldrager 29 B
Wildemanspeer. Gieser 41 B p. 39
Williams. Bon Chrétien 18 B
Williams Christbirne 18 B
Williams Duchess 12 A
Winterbergamote D
Winterjan 29 B
Winterlouwtje D
Winternelis D
Winterrietpeer D
Wintersuikerpeer 29 B
Wintersuikerijpeer 29 B
Würtemberg. K. K. von D
Wijnpeer 13 A
Wijnpeer. Zwijndrechtsche 13 A
IJat 22 B
IJsbout D
Zwijndrechtsche Wijnpeer 13 A

Perziken.

Admirable D
Advance 27 C
Alexander D
Alexandra Noblesse D
Amsden 1 A
Amsden June 1 A
Anneliese Rudolph. Frau 33 C
Arkansas D
Baltet D
Baron Dufour 38 C
Semis Baise D
Barrington 37 C
Beauce. Belle de 31 C
Beausse Belle de 31 C
Belle de Beauce 31 C
Belle de Beausse 31 C
Belle de Doué 28 C
Belle de Vitry D
Bellegarde 7 A
Belle Impériale 40 C
Blanche. Madeleine 14 A
Blondeau 36 C
Bon Ouvrier 11 A
Bonouvrier 11 A
Bourdine D
Brigg. Rouge de mai de D
Brigg's Red may D
Bijweg. Dido van 32 C
Carman 25 C
Carola von Sachsen. Königin 30 C
Chancelière 37 C
Chevreuse Hâtive 11 A
Courson. Madeleine de D
Crawford Early D
Dido van Bijweg 32 C
Doué. Belle de 28 C
Doué. Monstrueuse de 10 A
Dr. Hogg D
Dubbele Montagne 14 A
Dufour. Baron 38 C
Duke of York 3 A
Dymond 29 C
Eagle. Sea 17 A
Early Crawford D
Early Grosse Mignonne 8 A
Early Hale 2 A
Early Rivers D
Early Rivers. Nectarine D
Early Wonder 16 A
Elberta D
Engelsche Zwolsche 18 A
Fitzgerald D
France. La 13 A
Frau Anneliese Rudolph 33 C
Frühe Mignonne 8 A
Galande 7 A
George. Royal 18 A
Gladstone D
Greta Jonker 23 C
Grosse Lieblingspfirsich 9 A
Grosse Mignonne 9 A
Grosse Mignonne. Early 8 A
Hale Early 2 A
Hale J. H. 21 A
Hale. Précoce de 2 A

Perziken.

Hâtive Chevreuse	11	A
Hâtive Mignonne	8	A
Hogg Dr		D
Ide. Mevrouw	24	C
Impériale. Belle	40	C
J. H. Hale	21	A
Jonker. Greta	23	C
June. Amsden	1	A
Kestrell	26	C
Kernechter v. Vorgebirge	6	A
Königin Carola von Sachsen	30	C
Lakperzik		D
Late Montagne	19	A
Lieblingspfirsich. Grosse	9	A
Lord Napier		D
Lord Palmerston		D
Luizet. President		D
Madeleine Blanche	14	A
Madeleine de Courson		D
Mai de Brigg. Rouge de		D
Malte de	39	C
May. Briggs Red		D
Mayflower	16	A
Mevrouw Ide	24	C
Mevrouw Wurfbain	22	C
Mignonne. Early Grosse	8	A
Mignonne. Grosse	9	A
Mignonne. Frühe	8	A
Mignonne hâtive	8	A
Monstrueuse de Doué	10	A
Montagne	14	A
Montagne. Dubbele	14	A
Montagne. Late	19	A
Montagne. Vroege	14	A
Montauban	14	A
Montreuil. Noire de	7	A
Napier. Lord		D
Nectarine Early Rivers		D
Noblesse. Alexandra		D
Noire de Montreuil	7	A
Obstgärten. Königin der	10	A
Octoberperzik	19	A
Orange. Pitmaston		D
Oranjeperzik (falso)	21	A
Palmerston. Lord		D
Peregrine	4	A
Pitmaston Orange		D
President Luizet		D
Précoce de Hale	2	A
Princess of Wales		D
Prince of Wales	12	A
Prof. Rudolph	35	C
Proskauer		D
Red May. Brigg's		D
Reine des Vergers	10	A
Rivers. Early		D
Rivers. Nectarine Early		D
Rouge de mai de Brigg		D
Royal George	18	A
Rudolph. Frau Anneliese	33	C
Rudolph. Prof.	35	C
Rudolph. Schützennleutnant	34	C
Sachsen. Königin Carola von	30	C
Salway		D
Schoone uit het Westland	19	A
Schützenleutnant Rudolph	34	C
Sea Eagle	17	A
Semis Baize		D
Sieger	15	A
Sneed		D
Téton de Venus		D
Triumph		D
Vainqueur. Le	15	A
Venus. Téton de		D
Vergers. Reine des	10	A
Victor	15	A
Vilmorin	20	A
Vitry. Belle de		D
Vorgebirge. Kernechte vom	6	A
Vroege Montagne	14	A
Wales. Prince of	12	A
Wales. Princess of		D
Waterloo	5	A
Westland. Schoone uit het	19	A
Wonder. Early	16	A
Wurfbain. Mevrouw	22	C
York. Duke of	3	A
Zwolsche. Engelsche	18	A

Pruimen.

Abrikozepruim. Roode	12	B
Abrikosenpflaume. Rote	12	B
Abricotée Mirabelle	15	B
Abricot rouge. Prune d'	12	B
Abricot vert	7	A
Almindelig grön R Cl.	7	A
Altesse blanche	5	A
Altesse blanche	16	B
Althann. R. Cl. d'	8	A
Anna Späth		D
Aprikosplommon. Rödt	12	B
Bangerdsche Blauwe.	14	B
Bangerdsche Blauwe. Groote	14	B
Bavay. R. Cl. de	20	C
Belgian Purple	21	C
Belgian. Blauwe von	21	C
Belgique. Bleue de	21	C
Belle de Louvain		D
Blanche. Altesse	5	A
Blaue von Belgien	21	C
Blauwe. Bangerdsche	14	B
Blauwe. Groote Bangerdsche	14	B
Blauwe. Eldensche	9	A
Bleue de Belgique	21	C
Bleur		D
Boerenwitte (falso). Dubbele	4	A
Boerenwitte. Dubbele	5	A

KONINKLIJKE BOOMKWEEKERIJEN

PIERRE LOMBARTS, ZUNDERT

EEN DER GROOTSTE VRUCHTBOOMENCULTURES VAN NEDERLAND

Lombarts' vruchtboomen kenmerken zich door: wetenschappelijke vorming, goed wortelgestel, echte onderstam en absolute gezondheid. Bovendien zijn zij allen gekeurd door den N.C.B., onderafdeeling van den N.A.K. en worden zij geleverd onder plombe en certificaat daarvan.

BESLIST VRIJ VAN BLOEDLUIS!!

Alleen door ons zelf gekweekte boomen, voortgeteeld van eigen geselecteerde boomen worden door ons aangeboden, terwijl voor soortechtheid onvoorwaardelijk wordt ingestaan.

Door onze jarenlange ervaring, practische en wetenschappelijke kennis zijn wij in staat uw boomgaard of fruittuin op de meest economische en practische wijze, geheel naar de eischen des tijds aan te leggen.

Vraagt onzen nieuwen geïllustreerde prijscourant en speciale condities voor afname van groote partijen of aanleg van boomgaarden of fruittuinen.

MAAS- EN WAALSCHE BOOMKWEEKERIJ

JOHAN VAN OIJEN

KONINGSTRAAT 112 — TELEFOON 46

LEEUWEN-BENEDEN

SPECIALE VRUCHTBOOMENCULTUUR

Kweekerijen staan geregeld onder contrôle van den Tuinbouwkeuringsdienst N.C.B. Aangesloten bij de Nederl. Algem. Keuringsdienst, N.A.K. Eerste aangesloten kweeker in Maas en Waal.

VAKKUNDIGE AANLEG VAN BOOMGAARDEN

Overal kosteloos te ontbieden.
Levering: Gezond en goed gekweekt plantsoen, soortecht met certificaat en plombe.

Pruimen.

Boerenwitte. Enkele		D
Boddaerts. R. Cl.	18	C
Bonum. Red Magnum	10	B
Botan		D
Brahy. R. Cl. de	19	C
Burbank		D
Catalogne	10	B
Catalonie	10	B
Coe's Golden Drop		D
Czar	6	A
Dauphiné		
Denniston's Red	23	C
Denniston. Rouge de	23	C
Denniston's Superb	23	C
Ditrich Uhlhorn		D
Dojené	4	A
Donjumer	4	A
Doyenné	4	A
Drap d'or d'Esperen		D
Dronning Victoria	1	A
Drop. Coe's Golden		D
Dubbele Boerenwitte	5	A
Dubbele boerenwitte (falso)	4	A
Dubbele Witte Wijnpruim	5	A
Early Laxton	24	C
Early Rivers	9	A
Early Prolific. Rivers	9	A
Eier-Pflaume. Rote	10	B
Eierpruim. Roode	10	B
Eierpruim. Witte		D
Eldensche Blauwe	9	A
Engelbert. Prince	26	C
Enkele Boerenwitte		D
Esperen. Drap d'Ord'		D
Gage. Green	7	A
Gage. Oullins	2	A
Gage. Purple		D
Gelbe Herrenpflaume	16	B
Gelbe Mirabelle	15	B
Gele Heerenpruim	16	B
Golden Drop. Coë's		D
Green Gage	7	A
Grosse Grüne RC	7	A
Grüne RC. Grosse	7	A
Gul Herreblomme	16	B
Gult Herreplommon	16	B
Hauszwetsche		D
Heerenpruim. Gele	16	B
Herreblomme Gul	16	B
Herrenpflaume Gelbe	16	B
Herreplommon Gult	16	B
Hvitt Jungfruplommon	5	A
Italiaansche Kwets		D
Impériale	10	B
Jaune Monsieur	16	B
Jefferson	22	C
Jungfernpflaume	5	A
Jungfruplommon. Hvitt	5	A
Kirke's	3	A
Kroosjespruim. Blauwe		D
Kroosjespruim. Roode		D
Kwets. Italiaansche		D
Kwets. Zoete	13	B
Laxton Early	24	C
Louvain. Belle de		D
Magnum bonum. Red	10	B
Massot	2	A
Metz. Mirabelle de	15	B
Mirabelle abricotée	15	B
Mirabelle de Metz	15	B
Mirabelle Gelbe	15	B
Mirabelle petite	15	B
Mirabelle précoce	15	B
Mirabelles. Reine des		D
Metz. Mirabelle de	15	B
Metzer Mirabelle	15	B
Monarch	11	B
Monsieur jaune	16	B
Monsieur à fruits jaunes	16	B
Nectarinepruim		D
Octoberblauwe		D
Ongeduldige	14	B
Ontario		D
Or d'Esperen. Drap d'		D
Oullins Gage	2	A
Oullins. R. Cl. d'	2	A
Perk. Bleue de	21	C
Petite Mirabelle	15	B
Pond's Seedling		D
Précoce. Mirabelle	15	B
President	25	C
Prince Engelbert	26	C
Prolific. Rivers Early	9	A
Prune d'Abricot rouge	12	B
Prune Virginale	5	A
Purple. Belgian	21	C
Purple Gage		D
Rademaker		D
Ded. Denniston's	23	C
Red Magnum bonum	10	B
Reine des Mirabelles		D
Reine Claude	7	A
R.Cl. Almindilig grön	7	A
R.Cl. d' Althann	8	A
R.Cl. Ancienne	7	A
R.Cl. de Bavay	20	C
R.Cl. Boddaerts	18	C
R.Cl. de Brahy	19	C
R.Cl. Dorée	7	A
R.Cl. Groene	7	A
R.Cl. Groote Groene	7	A
R.Cl. Grosse Grüne	7	A
R.Cl. d'Oullins	2	A
R.Cl. Vanlig Grön	7	A
R.Cl. verte	7	A
R.Cl. violetta		D
R.Cl. violette		D
Reine Victoire	1	A

Pruimen.

Ringelot	7	A
Rivers. Early	9	A
Rivers Early Prolific	9	A
Roode Abrikoospruim	12	B
Roode Eierpruim	10	B
Rödt Aprikosplommon	12	B
Rosa Santa	28	C
Rote Abrikosenpflaume	12	B
Rouge Prune d'Abricot	12	B
Rouge de Denniston	23	C
Santa Rosa	28	C
Seedling. Ponds		D
Späth. Anna		D
Superb. Denniston's	23	C
Tollenaar		
Tonneboer		D
Tragedy		D
Uhlhorn. Ditrich		D
Utility	27	C
Vanlig grön. R. Cl.	7	A
Victoria	1	A
Victoria Dronning	1	A
Victoria blomme	1	A
Victoire Reine	1	A
Violetta R.Cl.		D
Violette R.Cl.		D
Violette. R.Cl.		D
Virginale. Prune	5	A
Vitt Jungfruplommon	5	A
Washington	17	C
Washington (falso)	2	A
Washingtonpflaume	17	C
Witte Eierpruim		D
Witte Wijnpruim	5	A
Wijnpruim Dubbele Witte	5	A
Zoete Kwets	13	B

Vijgen.

Brown Turkey
Turkey Brown

Zwarte bessen.

Baldwin	4	C
Black. Hoogendijk's	3	B
Black. Seabrook		D
Boskoop. Géant de	3	B
Boskoop Giant	3	B
Davisons Eight	6	C
Eight. Davisons	6	C
Géant de Boskoop	3	B
Giant. Boskoop	3	B
Goliath	1	A
Goliath. Roodknop	5	C
Hollandsche Zwarte	2	B
Hoogendijk's Black	3	B
Hoogendijk's Seedling	3	B
Langstraubige Schwarze	3	B
Lee's Prolific		D
Naples. Noire de	4	C
Noire de Naples	4	C
Prolific. Lee's		D
Roodknop Goliath	5	C
Seabrook Black		D
Schwarze. Langtraubige	3	B
Schwarze Traube	3	B
Seedling. Hoogendijks	3	B
Silvergieters Zwarte	7	C
Teunissen bes	2	B
Traube. Schwarze	3	B
Zwarte. Hollandsche	2	B
Zwarte. Silvergieters	7	C

WAGENINGEN UR
For quality of life
Wageningen UR library
P.O.Box 9100
6700 HA Wageningen
the Netherlands
www.library.wur.nl
10000910026112

Hofleverancier van
H. M. de Koningin

HANDELSKWEEKERIJ

F. KUIPER - VEENDAM

ENGROS CULTURES VAN ONDERLAGEN, JONG VEREDELD VRUCHTGOED. - KLEIN FRUIT

HEG- EN BOSCHPLANTSOEN

HANDELS- EN EVENEENS PARTICULIERE PRIJSCOURANTEN OP AANVRAAG

FIRMA GEBR. OP HET VELD

BOOM- EN ROZENKWEEKERS

TEGELEN

ONDER CONTROLE N.A.K.

VOORNAMELIJK VRUCHTBOOMEN

DE KWEEKERIJEN ZIJN GELEGEN OP ZANDGROND.

TOT EEN BEZOEK UITNOODIGEND

De hierin geannonceerde kweekers en kweekerijen laten hun gewassen keuren door de bij den Nederlandschen Algemeenen Keuringsdienst aangesloten Keuringsdiensten en geven dus de bekende garanties voor rasechtheid en gezondheid.